

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204313

UNIVERSAL
LIBRARY

మతిమాలిన మరణశాసనము

(ఆంధ్రమున కనువాదము)

పరిశోధకనలు - మూడవభాగము.

శ్రీ గుర్రాల నారాయణరావు.

మొదటికూర్పు: 1000

శ్రీ కలషాబుక్కుడిపో,

రాజమండ్రి.

శ్రీసీతారామాజనేయ ముద్రాక్షరశాల,
రాజమండ్రి.

1932

వెల 1-0-0

ఇది

సుహృదయులును

స్వార్థత్యాగులును

అగు

చే శ భ క్తు ల కు

సమర్పణము.

నారాయణరావు.

మతిసూలిన మరణశాసనము.

మూ డ వ భా గ ము.

[ఇరువది నూడవ ప్రకరణము తరువాయి]

నావ కట్టినతా డంతవరకు వదులుగా నుండి దీపపువెలుతురలో క్రిందకు మీదకు నూగు లాడుచున్నది. అప్పు డొక సెకనులో బిగిసి పోయినది. కొయ్యచివర నున్న దీపము, తాగిపట్టువీడిన దానిలాగున నిటు నటు యూగు లాడసాగినది. మునిగి పోవుచున్నది. సుగతి గ్రహించి రామసింగు దానిని వెంటనే విడిచి వేసినాడు.

ఆపెద్దమోటారులాంచి మీద దీప మొకటి యాకస్మికముగా మెరసి దానియునికిని వెళ్లడివరచినది. బల్వే కంఠధ్వని నీటిమీద గంభీరముగా వినుపించినది.

“రామసింగు! లొంగిపో. తిరిగి యొకమాసములో విడిచి పుత్తును. ఎవరికికూడ నేవిధమైన ప్రమాదమును రా నీయనని చెప్పుచున్నాను. మీ రిప్పుడు మునిగిపోవుచున్నారని మాకు రూఢిగా తెలియును” అన్నాడు.

రామసింగు సమాధానము చెప్పుకుండ పిస్తో లందుకున్నాడు. ఆదీపపువెలుతురు పూర్తిగా వికసించి వ్యాపించి, న

లుప్తకల సూచించి, అప్పుటి కప్పుడే సగము మైగ నీటిలో మునిగి పోయిన డిగ్గీమీద నిలచినది. అందలి మోసము భోధపడుటచే కాబోలు పెద్దలాంచిమీదనుంచి కోధపూరితమైన పెద్దగర్జన యొకటి బయలు దేరినది. పిస్తోలు మీద కత్తి రామసింగు భోణి చేసినాడు. ఆ పెద్దదీపము [Search Light] చుట్టును తిరిగి వచ్చి తూణకాలము వారిచిన్నలాంచిని కన్నులు చెరుగు వెలుతురలో నింపి వేసినది.

రామసింగు మరి యొకసారి వేల్చినాడు. అద్దము పగిలి పోయిన చప్పుడు స్పష్టముగా వినుపించినది. అంతవర కంతవెలుతుగున్న వెలిబుచ్చు చున్న నా పెద్దలాంతరు [SearchLight] మూడు నుడుయద్దము [Lense] పిస్తోలుగూడు తగిలి పగిలి పోయినది. అది లోపలివత్తికికూడ తగిలి యుండును. దీపము కూడ నారిపోయినది. అక్కడనుండి పిస్తోళ్ళు దానికి సమాధానము పలికినవి. కాని బర్బేదిగ్గర నంతదూరము పోవుసామర్థ్యమున్న తుపాకులుగాని, పిస్తోళ్లుగాని ఉన్నటుల కనుపించదు. అతడు విడచిన గుండ్లు రామసింగు లాంచివారగా క్రిందను మీదను పడినవి. కాని వారి కేవిధమైన హానియు కలుగ జేయజాలినవి కావు.

అందుచే బర్బే కప్పుటికి కడుపు మండినది. మొండి కత్తి పో నాగినాడు. అత డావ్యాపార మప్పుడే ముగింపు చేయవలయు నని స్థిరపరచుకొన్నాడు. మోటారులాంచిని గంభీ

రాళ్ళాటము చేయుచు, రెండవలాంచిని మ్రింగివేయుటకొ
యనునట్లు దానిమీదకు వదిలి వేసినాడు. అంతకు పూర్వము
నీటిమీద తేలి పరుగెత్తిన ప్రమాదకరమైన యొకతారాజువ్వ
దానిపని చేయ జాలక పోయినను, అంత గంభీరాకారము గల
వారి మోటారులాంచి యయినను కావలసిన పని చేసి తగువు
పరిసమాప్తి నొందించ గల దని ధైర్యము.

చీకటిలో లాంచి నడుపుట చాల తెలివితేటలయిన
సంగతియే. విరోధి చాలవరకు మీదకు వచ్చియుండుటచేత
రామసింగు చేయునది లేక తన లాంచి హఠాత్తుగా ప్రక్కకు
తిప్పి దెబ్బ తప్పించుకున్నాడు. బర్వే లాంచి తిన్నగా ముం
దునకు దూసికొని పోయినది.

ఒక తాద్రాచివర కట్టిన చిన్నయినుపచక్రము గాలిలో
గిరుస తిరిగి రామసింగు లాంచిమీది కొయ్యకు తగులుకున్న
ది. ఆతాద్రాచి బిగియులోపల రామసింగు ముందునకు దుమికి
యది తెగ గోసినాడు. ఈలోపున తుకారాము పిస్తోలు పు
చ్చుకొని ముందునకు పోవుచున్న విరోధిలాంచి వెనుకచక్కల
లోనికి కొన్నిగుండ్లు పంప నారంభించినాడు. ఏదియో పేలినది.
అరిష్టహూచకమయిన కొన్ని తడవడ శబ్దముల తరువాత యిం
జ నాగిపోయినది.

తుకారాము బిగ్గరగా “గుండు తగిలినది. దేనికో తెలి
యదు కాని యది వారి జత్తుల పెట్టిలోనికి దూరిన దనుకొం
దును” అని యరచినాడు.

రామసింగు వెనుకకు తిరిగి, విరోధి దూకు డాపుకొన లేక ముందుకు తోసికొని పోవుట చూచినాడు. నీరు మెరకకు పోయి బురుగిన వెనుకకు తిరిగి పార్లొ, పోవుచు చేసిన మాదమైన మొస్తుచప్పుడు విన్నాడు. కంగారుపడి తుకారామువైపు తిరిగి “అది మెరక యెక్కినది. నీలాంచి సంగతి చూచుకొనుము.” అని బిగ్గరగా నరచి చెప్పినాడు.

అప్పటి కప్పుడే శృతి మించినది! దీర్ఘమైన యొక యీ ద్దుద్వనితో కీరి లాంచికూడ మెరక యెక్కినది. తుకారా మెంతత్వనలో యింజను వెనుకకు వేసినను మాట దక్కినది కాదు. లాంచి దిగితోయుటకు వారు గెడలతోడను, యింజను సహాయమునను చేసిన ప్రయత్నిము లన్నియు వృథ యయినవి. కొన్ని వ దిల గజముల దూరములో వారి ప్రతికక్షి వారికన్న నెక్కువ కాకపోయినను వారి కెంతమాత్రము తీసి పోని దురవస్థలో పడియున్నటుల కనుపించినది.

రామసింగు వారి లాంచి ముందును, వెనుకను నీటిలో తు పరిశీలనచేసి, తరువాత పడవ లోపలిచెక్కలు వంగుట చూచినాడు. వానికి కనుపించినంతవరకు లాంచి కేవిధమైన ప్రమాదమును తటస్థించలేదు. అది మెరకమీదకు పోయిన దగ్గర నీరు సాపుగా ప్రక్కలకు తగులుచున్నది. ఏరాతికిని త గలకుండగనే సాపుగా మెరకమీదకు పోయినది.

అతడు పరిశీలన పూర్తి గావించుకొని, “మనము పోటువేళ మెరక యెక్కుట చాల దూరదృష్టము. అయినను దీనిలోని సరు కంతయు తొలగించి, బహుపు తగ్గించినచో రేపు సులువుగా పోగలము. వా రీరాత్రి మనల నేమియు చేయజాల రని నాకు గట్టి నమ్మకమున్నను, మన మీరాత్రి వాతలు వేసికొని మాతము కా పూడనలయును.” అన్నాడు.

వాని యూహ సరిగా నున్నది. అతడు తెల్లవారుసరికి సూడుమీదకు వచ్చినాడు. పొగ మంచు కొంతవరకు మందముగా బయలుదేరినదిగాని యప్పుడే బయలుదేరిన సూర్యకిరణములముదు నిలువ జాలక యదృశ్య మయినది. దూరమున నున్న ప్రతికక్షుల మోటారులాంచి స్పష్టముగా కనుపించుచున్నది. అది వీరి లాంచిలాగునకాక యెక్కువ తీవ్రముగా పోవుచుండుటచేత బాగుగ మెర కెక్కి పోయినది. అది పడియున్న చోట నీటికన్న బురదయు, పొడిమట్టియు యెక్కువగా నున్నది. దానిచుట్టును పచారు చేయుచు పరిశీలన చేయుచున్న మానవు డొకడు వారికి కనుపించినాడు. అతడే డాక్టరు బర్వే!

అతడు వెనుకకు తిరిగి రామసింగును చూచి చేయి విసరినాడు. తరువాత తెల్లని జేబురుమాలు తీసి మీద కెత్తి పట్టుకుని, గట్టువారనే నడచుచు, మధ్య నున్న చిన్న చిన్న నీటిపాయలు గెఱి దాటుచు వచ్చి, మధ్యనున్న యొక విశా

లమైన నీటికాలువ కవతల నాగి పోయినాడు. అక్కడకు రామసింగులాంచి కొంచెము దూరమున మాత్రమే యున్నది.

అత డక్కడనుండి చాల కులాసగా “రామసింగ్! నమస్కారములు. రా త్రి సీ వు లాంతరు విడిచి పెట్టిన చ మత్కారమునకు సీకు చాల హృదయపూర్వకమైన యభినందనము. నేను నిన్ను పట్టుకొంటి ననియే భావించినాను. మన మిరువురముకూడ కొంతవర కిక్కడనే యుండవలసి వచ్చులాగున కనుపించు చున్నది. అప్పటివరకు మనకు రణమా, రాక్షసమా?” అని యడిగినాడు.

అతట రామసింగు “సీవు మామీదకు గాతవరకును మేము నిన్ను తలపెట్టము. ఏలాగయినను మీలాంచి యొక ప్రయాణమునకు పనికి రా దనుకొందును” అన్నాడు.

“ఛా! ఛా! అంతవరకు పాడు గాలేదే! ముందువైపున మాత్ర మొక చిన్నరంధ్రము పడినది. అది యిప్పుడే బాగు చేయుచున్నాము. మీ పిస్తోలుగుండ్లలో నొకటి కావించిన ప్రక్క చెక్కలోని చిన్నకన్నము కూడ యిప్పుడే మరమ్మత్తు పొగలదు. వచ్చిన చిక్కేమన నది మధ్యచెక్కలలో పడినందున మే మిదివరకంత సాఫుగ పోలేము. అయినను మేము గాలిగొట్టము వినియోగమున పెట్టగలము గనుక, నంతప్రమాదమేమియు నుండకూడదు. దాని కేమిగాని, మే మీప్రతిఘటనలలో మీకొరకు కనిపెట్టుకొని యుండు మని నీవేలాగున

గ్రహించ గలిగితివో అదియె మాకు చాల విపరీతముగానున్నది.” అన్నాడు.

రామసిం గావోన్నకు సమాధానముగా “ఒక చేపనలాంచి దగ్గరనుండి మాసాగలి మీ కేనుయిన తెలియవచ్చినదా?” అని ప్రశ్నించినాడు.

“అవును. మీయోగక్షేమము తెలిసికొనుటకై నిత్యము మిమ్ము కనిపెట్టుకొని యుండు నీప్రియస్నేహితులము గదా మేము. కాని మే మాచేపలలాంచి దగ్గరకు పోవుట నీవు చూచితివా యేమి?” అని బర్వే మగల సడిగినాడు.

“అహా. లేదు. మాకు స్వల్పముగా యింజనుతండ్రిలు వచ్చినది. మాయింజ నాగియుండగా మాయింజను చప్పుడు వినుపించినది. నీటిమీద శబ్దము చాల దూరము. ప్రయాణము చేయు సని నీవెరిగినదే కదా! అదికాక మాకొక చిన్నమెరపు కనుపించినది. అది నీతొమ్మిది [Periscope] పెరిస్కో- పని నే ననుకున్నాను. నీ వది కొయ్యమీది కెక్కించుట నేను చూచినాను. పొరబడితినా?”

“అయ్యా! నీవంటినాడు ప్రతికక్షిగా నున్నందులకు నేను నిజముగా గర్వపడుచున్నాను. నీవు చెప్పిన దంతయు నిజమే. మాదగ్గర పెరిస్కో- పొకటున్నమాట వాస్తవమే. అది యిప్పుడు లోపల నున్నది. నీ వది యేలాగుః గ్రహించ గలిగితివి?”

“నీవంటివాడు సర్వసాధారణముగా వినియోగపరచు పనిముట్టకీర్యే. అట్టి పరిస్థితులలో నేను కూడ నట్టిదియే యుపయోగపరచియుండును అవసరమును బట్టి అని” రామసింగు సమాధానము చెప్పినాడు.

“నీవు నిజముగా నన్ను పొగడుచున్నావు. కానీ ... మన మెల్లప్పుడును ప్రతికక్షులమై పనిచేయుచుండ వలసిన చుట్టూటాయె చాల విచారకరమైనసంగతి. మనమిరువుర మేకమైతిమా ప్రపంచ మాతయు నల్ల కల్లోలము చేసియున్నామా!” అన్నాడు.

“అ దొక్కటే సూభవము కానిగి ధృచములు కలిసికొనుట వంటిది. పాప మేమి చేయగలము. అప్పుడు ... .. నీ నీచప్రోత్సాహములకు నేను లొంగువాడను గాను” అని రామసింగు కర్కషడిగా సమాధానము చెప్పి “కాని దానికి బదులుగా నీకు పనికివచ్చు చిన్నసంగతి యొకటి చెప్పినను. వీలులోని షరతులు నెరవేర్చుకొనకుండ నీవు మెహతాఫిగోజు నాటంకపరచుటలో కృతకృత్యుడవు కా గలిగినను లేక పోయినను ని న్నిందు నియోగించిన యాసత్పురుషుడు హర్తా జీమాత్రము కలితీలేని యాశాభాగమును ఆలింగనము చేసికొన వలసియుండు నని నేను స్పష్టముగా చెప్పుచున్నాను. నీవిందు ప్రవేశించి అవసరముగా ప్రశస్తమైన కాలము వృథా పుచ్చుకొనుచు న్నావని చెప్పుటకు నాకునిజముగా కష్టముగా నున్నది” అన్నాడు.

“నన్ను నియోగించిన సత్పురుషుడు నీ మితకు పూర్వ మున్న పెద్దమనుష్యుడని నే నాగీకరించను. నేను కాలము స్మృత పుచ్చుచుండుట లే దనిమాత్రము నీకు కచ్చితముగా చెప్పగలను. మాయిరువురికూడు సంబంధ మిస్వల్పవ్యాపారముతో ముగియు నని వానియభిప్రాయము కాని అదిట్లు కాదు. వానిదగ్గర అమూల్యమైన తమాషా దౌతపుపెట్టి యొకటున్నది. దానిమీద నాకు సరదా పుట్టినది. అది యీసరికి యేదో యొకవిధముగా మావారిలోని యెవరో యొకనిచేతులలో పడియేయుడును. అతడు వాని యిరకతరకల పెదతండ్రికి వారసుని కాకపోయినను నేను నాకు కావలసినది వానిదగ్గరనుండి త్వరలోనే సాగ్రహించగల నని సాగట్టినమ్మకము. కాని యిది మహో మహామాట. చాల రహస్యము. నీ వను మానించినటుల హస్తాజ్ఞ అయితే మాటలే.”

రామసింగు నెవ్వినాడు.* “ఆ పెద్దమనుష్యుడతడే యయితే మాత్రము, నీవు, అతడు జీవించియుండగనే వానిని చర్మము వలిపి వేయవచ్చును. నాయభ్యంతర మెంతమాత్రము లేదు” అని రామసింగు సమాధానము చెప్పి, “సరే మన మిక కచ్చితముగా మాటలాడుదము. నీవు మాకడ్డురాకుండ దూరముగా పోమ్ము. మేము నీకు చిక్కులు తెచ్చిపెట్ట ప్రయత్నించము. అటుకాక నీవేదయిన తుంటరిప్రయత్నము చేసెతివా, చూపిస్తోన్న పైక రా వచ్చును. నాకును, తు

కారామునకును గురిమించినది నీకు బాగుగా తెలియకపోలేదు" అని స్పష్టపరిచినాడు.

"సెహబాన్, మనము తిరిగి సీరిమిది పడునంతవరకు ను, చిన్నసాధి యన్నమాట! ఐననేమి! తథాస్తు" అని చాల నమ్రతగా తల యొగ్గి సలాము చేసి తుట్టించివర్తనగలయా సత్పురుషుడు చుట్టును పరికాయించి, మండిహాసము చేయుచు కదిలక మెదిలక నిక్కిరించే నిలచియున్న రామసింగును విడిచి తిన్నగా వానిలా చిదిగ్గరకు పోయినాడు. పరిమితిమీరిన వానికుండగములతో పాటు నావాక్తరు స్నేహపాతుడు కూడను.

"అందు సాక్షాగా ప్రవర్తించక పోవుట చాల విచారకరమైన సంగతి! కాని అట్టివారిప్రవర్తన ముచ్చిలైన వారికి యుత్సాహమును . . . మనకు చేతినిడి పనియునుండదు" అనుచు రామసింగు వానిని త్వరితగా రమ్మని యాహ్వానించిన కాశీభరితముల పరిమళములును తోసి పుచ్చుజాలక తిన్నగా లాచిలోని గదిలో ప్రవేశించి సలపవచ్చినది.

వారు ముగ్గురును కాశీవగయిరాల దగ్గర యెక్కువ కాలము పృథక్ పుచ్చలేదు. సముద్రమున కప్పుడే పోటు తగులుచున్నది. బర్వేలాంచి మరమ్మత్తై, బయలుదేరులోపల ముండుగా కొంత దూరము పోవలయునన్నచో వారాయవ కాశము తప్పక వినియోగపరచు కొనవలయును. ముగ్గురును పూర్తిగా కష్టపడి లొంగికింద వెనుకవైపున యిసుక తొల

గిది పొడుగైన కాలువ యొక్క తీర్చిదిద్దినారు. తరువాత లాంఛనములు బయటపెట్టినారు. అప్పుడు తినుబాడారపు సామానులు సగియిరా క్రిందికి దిగి పోయింది. తేలికపరచినారు. వారికి చేతులు పడిన దే? నీరు యెత్తుగా లేచువరకును కాళ్లు చాపుకొని కనిపెట్టుకొని కూర్చుంటుంది.

౨౪

ఈలోపున బర్మీయును వాని మనుష్యులు ముగ్గుతును మోటారులాంచి మరమ్మత్తులో పూర్తిగా నైక్యమయి పోయినారు. మిగిలిన వారిలో యువనిచేయి మహిళ కట్టిన గుడ్డలో నుడుటయు, మరియుకని తలకు కట్టుండుటయు, మదియుకడు యెంతమాత్రము పనిచేయు స్థితిలో లేక రిక్తహీనమైన ముఖముతో గూడుమీద పచారుచేయుచుండుటయు చూచి రామసింగు విస్తోలుచుట్టి యెంతమాత్రమును వృధగా పోక చాలవరకు పనిచేసినవని సంతసించినాడు.

ఆపనివాళ్లలో యొక్కని దగ్గరనైనను యజమానుని దగ్గరనున్న ధైర్యసాహసములలో కొంతకొంతయయిన నున్నటుల కనుపించదు. వా రెల్లప్పుడును మాడుముఖములు వేసికొని యిచ్చిన్నలాంచినైపు బెదరుచు చూడసాగిరి. వా

రా మోక్షాదుంబుజను మరమ్మతు చేసి పద్ధతిలో పెట్టట కెక్కు-పకాలముపట్టలేదు. అది త్వరలోనే తడవడ శబ్దము చేయుచు ప్రయాణమునకు సిద్ధపడినది.

బోవో మరమ్మతును గూర్చి పైకి చాలజేలికగా మాట లాడినాడు. అది ప్రతికర్షులకు కనుపించుచుండ పెద్దబరక మొకటి యష్టగా త్వరక్రింద కట్టినాడు. దానిని బట్టి మరమ్మతు చాలసేపు పనిచెప్పలాగున కనుపించినది. కావలసిన సాధనసామగ్రి యాదుబాటులో లేనందున కళాసులు గది యడుగునుండి కొన్ని చెక్కలు విడతీసి వెలుపలపెట్టి రంధ్రము నకు నూసికవేయవలసి వచ్చినది. వా రది తాపడము చేయ ప్రయత్నించుట సాధ్యము కా దని వారికి పూర్తిగా తెలియును. సీలనన యేమాత్రము వెబ్బతగిలినను చెక్కలు విడి రంధ్రము పెద్దదయి లాచిని నీటినుడుగునకు పంపివేయును.

సీరు చాల నెమ్మదిగా యుబికినది. వా రక్కడనుండి త్వరలోనే కదలిపో వచ్చునని యువ్విఘ్నారుచు ఆసమయము కొరకెదురు చూడసాగినారు. అది గురితించుటకై తుకారాము నీటివారనున్న రాళ్లు యెంతవరకు మునిగినవో యని వాటివైపు రెప్పువాల్చుక చూచుచున్నాడు.

“ఆహా. ఈదీవిలో యసలు మానవు లున్నారన్న సం గతే నాకు తెలియదు” అన్నాడు.

“ఆ! ఎవరో చేపలవా రలయ్యుదురు. దీవి కావల వైపున కాపురముండి యుండురు.” అని రామసింగు మామూ

లుధోరణిలో సమాధానము చెప్పినాడు.

“ఈనైపున నొక డున్నాడు. అడుగో. మననైపునకే వచ్చుచున్నాడు. ” అనుచు తుకారా మఱు వ్రేలు చాపి చూపించినాడు.

ఒకమాసపు డారాళ్ళవైన దాటించు వార్తనైపు నచ్చుచున్నాడు. వాని బట్టలు మురికితోపాటు చాల మాసికలతో నిడియున్నవి. వానిచేతిగో చిన్న బాగీ యున్నది. వారు ముగ్గురు వానినైపుమామట గురితిచి, యతడును వారిని సమీపించుచు చేయి మీదకు విసరి పెడసగముగా సలాము చేసినాడు. వారగా నీటిగో నడుచుచు, చేతిలోని బాగీ మీదకెత్తి పట్టి, దాసాతటది స్వేశాత్మముగా చడువగలిగినాత తీవ్రమయిన యుచ్చారణతో సాభాషణ ప్రారంభించినాడు.

“అయ్యలారా! మీరు నాకొక చిన్న సహాయము చేసి పెట్టవలయును. ఈచిన్నబాగీ టపాకు సోవలసియున్నది. కొలదిగోజలలో యిక్కడనూడి సోవుపడవ యేదియు లేదు. అది తొందరగా సోవలయును. నా కుమారున కందవలయును. మీరు దయయుంచి నాతరపున నిది టపా లో వేసిపెట్టవలయును. దీనికి టపాలఖర్చు యెనిమిదణాలు సరిపోవు ననుకొందును; ఏమంటారు?” అన్నాడు.

రామసింగు గానగీ యందుకొని “ఆ. సరిపోవచ్చును.” అని యానూనప్ర డొసగిన యెనిమిదవకాలుకూడ పుచ్చుకొని “నాకు పీలు గలిగిన తివ్వెరలో పువలో పేయుటకు ప్రయత్నించెదను. కాని, మీ మనల్నైనైపు నష్టము చేరకపోయినయెడల దీనివని నేను ముఖియూడును?” అన్నాడు.

అంతైనాడన, ముగించుకొని పోకగానచ్చుచున్న పోటువైపు కుంకాలము తరువకొయించి చుట్టూ వారిలాంచి న సరమైన కొన్ని కుంకాలములు లోతునీరు వచ్చుచున్నదని గ్రహించి తల యాడించి “మీరు త్వరలోనే కడలి పోగలరు. కాని మీరు దేలాగున పోవుచురా అని నాకుగారు. అక్కడ దూరమున నాలాంచి వెరుకటి. అదికాక రాత్రి తుపాకులు చేలిన చప్పుడుకూడ వినుపించిన దని నాయనుమానము. అదేలాగున సాధవిడిచి?” అన్నాడు.

రామసింగు సంతాపములోనికి వసి, అసలుసంగతి వానికి చెప్పుట కిష్టములేక చాటబెట్టు సభిప్రాయముతో, “రాత్రి సోగ ముచు దిట్టముగా నుడుటచే తో, నశైలియక మే మొకరి కొకరము చాలదగ్గరగా వచ్చినాము. గట్టుమీదనుండి యెవరయిన వచ్చి సహాయపడును రన్నయభిలాషతో పిస్తూ ఛ్చి పేల్చినాము. మే మున్నదానికన్న నెక్కు-నప్రమాదావస్థలో చిక్కుకొంటి మేమోయని జడిసినాము” అన్నాడు.

“మరొకడునుగు ముందుకు పోయియుండినాడే. ఇంత పనే. ఇంతకన్న నెక్కువ ప్రమాదానన్ధయే. మీరు కొలెనును శ్రమపడిన సుబ్బుగా పని జరుగును. నేనుకూడా కొలెను సహాయము చేయుకానా?” అని పత్రానా డడిగినాడు.

“అహ! అంతవర కవసర ముండదు. మే మింతలో తేలగలము. అమర మిదివరకే తేలింది. ఇది సాతయెక్కువ శ్రమ యుండదు. మీయుదానత్వముచే ను సహాయము. నేను మీబాగీ యీసాహుకాలముగాని శేషప్రాప్తుగాని టచేలో వేయునును ”

“చాల సలాములు. అయితే నే నీని యిటికి పోవచ్చును. ” అని పలుకును నాపల్లెనాడు వెనుకకు తిరిగి నీరు చిమ్ముకొనుచు నడిచి రాళ్లచాటున యపృశ్య మయినాడు.

రామసి గాబాగీ చాలసాధు లుండెను శ్రీప్తి, అతి శ్రద్ధగా పరిశీలన చేసినాడు. అది మునిగనపుగొడ్డొను, లోపల చెడునపుసరి కనరుకాగితములతోను చుట్టబెట్టి పట్ట తయారుచేసి యున్నది. చనిమీద నొకవిధమైన నూలులను నివులు, అడముగా చుట్టబెట్టి మధ్య ముడివేసి యున్నది. ఇంత డది లాచి గూడుమీద కేటాయింపుగా నుంచి, గట్టికర్రము కొక్కటి పుచ్చుకొని నలువ్రక్కల నెన్నువిగా కొట్టినా యిచ్చి చూచినాడు.

మరిపదినిమిషములలో నతడు యిరువది కొలిపెట్టు మని తుకారామున కాజ్ఞాపించినాడు. తరువాత ముగ్గురును

కలిసి చిన్నలంగరునకు కట్టిన తాడు పట్టుకొని లాగ నారంభించినారు. ఇంజనుచక్ర మొక్కసారి హఠాత్తుగా కదిలి పెద్దచప్పుడు చేసినది. పడవంతయు దడదడ వణకినది. ముగ్గురును యూపిరి బిగపట్టి బ్రహ్మాండమైన ప్రయత్నము చేసి చాలవరకు నడుములు విరుగ గొట్టికొనినప్పుడు గాని పడవ కదలినది కాదు.

“ఊ. హయిసా పట్టు” అని రామసింగు హెచ్చరికగా కేక వేసినాడు. పడవ మరొకొంచెము కదలినది. “ఊ హయిసా”

మూడవసారి మరియు హెచ్చరికగా పట్టినప్పుడుగాని యది పూర్తిగా కడలలేదు. తుకారా మింజ నాపుచేసినాడు. వారు పడవ నీటిమీద పూర్తిగా తేలియాడునటుల నిలువ బెట్టి క్రిందనున్న చిన్నలంగరు పడవమీద కెత్తి అతడు పూర్వము క్రిందకు దిగిన తినుబండారములు, లాంచినామానులు వగయిరాలన్నియు యొకదాని తరువాత నొకటి క్రమముగా పడవమీద సరిదినారు.

రామసింగు గొకటి రెండు సారులు బర్వేలాంచివైపు తిరిగి చూచినాడు. వారి మనుష్యులు లాంచిలాగుట, గొట్టుట గడలతో త్రోయుట కనుపించినది. చివరకు రామసింగు చిన్నలాంచి త్రోవల నికి ఎచ్చి అతడు చుక్కాని సరుదు కొనునప్పటికి, బర్వేలాంచికూడ నీటిమీద తేలి ప్రయాణము కు సిద్ధమయినది. వాని మనుష్యులు చురుకుగా పని ప్రారంభ

భించినారు. ఒకడు కొయ్య కొంతవరకు యెగపాకి చెదిరి పోయిన తాళ్లు సమరుచున్నాడు.

“వారు చేసిన మానిక కొంచె మవకతవకగానుండి చిక్కులు పెట్టుచున్నటు లున్నది. వారు దానికి తారుకూడ పూయుచున్నా రనుకొనును. ప్రక్కను అనగా వారు కొంత వరకు మనల నాతగా బాధించుట కవకాశ ముండదని నా నమ్మకము. ” అని రామసింగు వ్యక్తపరచినాడు. ఇంజను తిరిగి పని ప్రారంభించు నప్పుటికి లాంచి దక్షిణదిశగా తిరిగి, బర్రేకి కావలసినంత తా పూసగిచది.

చేతిలోని చుక్కాని ఫిరోజున కందించి రామసింగు దుర్భిణి చేతపుచ్చుకొని ప్రతికక్షిని కనిపెట్టి చూచుచు కూరు చున్నాడు. తరువాత నొకయిగంటలో వారు నాలుగయిదు మైళ్లు దూరము పోయినారు. అప్పుటికి బర్రే మోటారులాంచి రేవు విడచి వారివెనుక నీటివారనే బయలుదేరినది. రామసింగు సంగతి గురుతించక పోలేడు.

“వారి కిక తుటాలులో పడుట యిష్టముండదు. పిస్తోలు మంచిసామర్థ్యము గల స్నేహితుడు” అని రామసింగు పెద్దపెట్టున నవ్వుచు “అదిగో వారు గమనము వృద్ధి పరచుచు న్నారు హూ” అన్నాడు.

అతడు చివర యుచ్చరించిన “హూ” లో గూఢముగా నున్న భావ మతడు వ్యక్తపరచలేదు. ఇంకను దూరమున నున్న మోటారులాంచి తదేకధ్యాన్నముతో కనిపెట్టి చూచు

మిన్నాను. కొంతమంది నేషనలిస్ట్ నది మొక్కకి రెండుమైళ్లు ప్రక్కను పోయి కిక్కిరించుచున్న కనుమనుచునే కనుమించుకుండ పోయినది.

కామమిగిలిన మిగిలిన కిక్కిరింపులు 'హూ' అన్నాడు. అతడు "బిచ్చం పట్టినా నాలో, లేక నేను బుడకెత్తితి నని భ్రమ పడుచున్నానని అనినాడు. అది మనల సభిసాదియగుట కాదు" అన్నాడు.

అంతాకామము చాల నేషనలిస్ట్ "అయ్యా! తమ యభిప్రాయ మేమి? అని అడగినాడు.

కామమిగిలిన వేళ్ళకోళ్ళ స్వరమున చాల హేచ్చుకగా "అవును. అబద్ధములు. మీరూ నాపట్టుకు చెరుడు. నే నొక యింట్లో కులానా నా పట్టుకు న్యక్త పరచుచున్నాను. అది పూర్తిగా పారిపోయి యుండవచ్చును. నేను సర్వజ్ఞుడనని చెప్పుకొనుట లేదు. అయినను యాదలి సన్యతగాని య పసన్యతగాని నుండు పొప్పుడే ముగివు పరచుకొనగలము.

"మొదటిసారి. కామము పరుగిడుచున్న దని జ్ఞాపకము చేయుచున్నాను. అనుకూలమైన గాలి తిగిలినయెడల మనము "సాలసైక్లీ" అను కొనిన దానికన్న రెండుమూడు రోజులు ముందుగానే చేరగలము. ఆ రెండు మూడురోజులు విశ్రాంతి తీసికొని యయినను ఏలలోని మూడవషరతు ననుసరించి తిరోజు మూడువారములు యడవిలో కాలక్షేపణ చేయుటకే విధమైన యిబ్బందియు నుండదు."

“కాని యీలోపున, నేనే” నే నయినను మనకు తోవలో నొకటి తొవలో లనా ముగా నెలస్యమయి సమాత్ము కాలహామితి కొడు తిరుగలను. ఆసంగితి మనకు తెలిసికట్టులుగ నె బద్ధకికూడ పూర్తిగా తెలియును. అతడు బాహుమనగా తగిలినలాడె కృత్యత్వము కాజాలక పోయిన నె, రహస్యముగా కుట్రలు పన్ని కార్యసాధనము నకు ప్రయత్నముచేయును. అతని మనకు తోవలో నాటకము కలిగించు వద్దతి యిరుల చేతులతో విడచి యుండును.

అనుచేతనే యీబాగీ తనిగిచేయవలసియుండు నని నేను మిమ్ములను కోరుచున్నాను. అది తీసికొని పరిశీలించుడు” అనుచు నత డాదాగీ ఫిరోజుముగంతునకు వెంటినాడు.

౨౫

ఫిరోజా బాగీ యటునిటు చాలసారులు తిరుగవేసి పరిశీలించినాడు. దానిమీది పిలాసము పారలాగుననున్న నొక మొద్దుమొనగల పాకీతో వ్రాసి యున్నది. అంతకంటె విశేష మేమియు బోధపడనందున నతడు తలయాడ్డుగా యూపి నెమ్మదిగా “ఇదంత య సా ధా రణ మై స సంగతిలాగున

లేదు. ఒకపల్లెటూరి ముడవాడు దూరమున నెక్కడనో యుండు వానికుమారుడుకు హాపురకములోని దానిలాగుననే యున్నది. దానిలో యనుమానమున కవకాశ మిచ్చున దేదియు నాకు కనుపించుట లేదు. అట్టి యమాయకపు ముండకొడు కౌతకన్న నెక్కువ ప్రయత్న మేమి చేయించ గలడు, బాగీ కట్టుటకు?" అన్నాడు.

“ఆహా! అలాగా మరి? అయితే నేను కొంచెము త్రోవ చూపించెదను. బాగీ చుట్టును వడదారము చుట్టపెట్టి, వేసినముడి చూడు. పల్లెవాడుగాని, పడవవాడుగాని, యెక్కువ తెలివితేటలు చూపునది ముడులు వేయుటలోనే అందు వారిసామర్థ్య మద్వితీయము. వారి కిదే పనిగనుక. ఈముడి బాగీ మర కెచ్చిన పల్లెవాడు వేసినది మాత్రము కాదని నే నొతయయిన పుడెము వేసి చెప్పదును. చూడు. ఒక చివర సామాన్యమైన జారుముడి వేసి దారముచుట్టు త్రిప్పి రెండవకొస దానిలోనుంచి దూర్చి ముడి వేసి నారు. ఇది గట్టిగా యెటులాగినను జారిపోవును. ఇట్టి చచ్చుముడి పల్లె వాడయినవాడు గొంతుక తెగ గోసినను వేయడు. అని” పలుకుచు హెచ్చరికగా నవ్వుచు రామసి గాదారము పట్టి లాగినాడు.

తుకారా మాశ్చర్యముగా “చిత్తము, మీరు చెప్పినది నిజమే. పల్లెవాడుగాని, పడవవాడుగాని చివర ముడి వేయుట కెప్పుడును రెండుకొసలును ఉపయోగించును.

అతడు వానిముడికి సర్వసాధారణముగా లవంగము మొదలు వంటి మెలత వేయును అన్నాడు.

రామసింగు వెంటనే యందుకొని సాభాషణ కాని చ్చుచు “అది మొదటి సంగతి. తరువాత దిది. దీనిమీది వ్రాత మొగవాని వ్రాతయనుట కెంతమాత్రమును సందేహము లేదుకాని తరుమగా కలము స్పృశించు నలవాటులేని యామోటుచేపల వాని చేతులతో వానివ్రాత మాత్రము కాదు. బాగుగ చదువుకొని యితరులను మోసగించుటకై పాడుగావ్రాయ ప్రయత్నించి, కొంతవరకు మాత్రమే కృత కృత్యుడయిన యొకబుద్ధిమాతుని వ్రాత యిది. చూడు మీ మొదటి యక్షరము ‘క’ వైపు. ఇది వైభాగము బాగుగనే వ్రాసి యున్నది. కాని యాలేఖరి మాత్రము దానిపైన మరియొక సాఠివ్రాసిన పూర్తిగ వికారముగ నుడువని యాలోచించినాడు.” అని చెప్పినాడు.

“ఛా. అది నాయుతట నేను చూచి యుండను. మీరు చెప్పినమాట నిజమే. కాని యతి డది యెరిచేత నయినను వ్రాంబుచినా డేమో” అని ఫిరోజు ననికినాడు.

రామసింగు సాభాషణ విడువక “అయియుండ వచ్చు కాని ఇదిగో, ఇటు చూడు. ఈబంగీమీద పే రెవరు వ్రాసినను, యెంత చేతగానివాడు వ్రాసినను, వ్రాయుటలో తెలియక యేయితరమాట యయినను తప్పువ్రాయును గాని తరుచు వ్రాయు నలవాటుగలవాని యూరుపేరే తప్పు వ్రా

యునా? ఏమిచూచా? పశ్చిమతపక్షితులలో మన కనుమాన పుట్టించుట శామాత్రము చాలదా!”

ఫిరోజు చాలగ నభినందించుచు “నేనామాత్రమో లోచించియు ఉపలసిందే. అయ్యా! సంగతి చూచిన, బంగీ విప్పకు డ, నే లోపల నేమున్నామి మీరు చెప్పుకొనగల ర నుకొందును?” అన్నాడు.

రామసింగు స్వల్పముగా యూదశాసనము చేసి వానిని లితార్థములును, వాని యూహాసోహాయము యొకను చెప్ప సాగినాడు.

“అరికాక, మీరు కనిపెట్టి యూడరు. మొదట నా కు బంగీయెసగ మాటలాడి: పృథువు ఆమరుష్యుని సభాషణ చాల కచ్చితముగను, పెడసరముగను పట్టిపట్టి మాటలాడి నటులను ఉచ్చరించి. అత డేనియు స్వయముగ తయారుచేసినది గాని, లేక యితరులు నేర్చి చెరిపించినదిగాని, వప్పుగించు చు న్నాడనుకొంటిని. మనలను సమీపించు నప్పటి కత డదికూ డ పలుకుకొను చున్నటుల వానిపెదవు లల్లల్లాడుచున్నవి. అత డాకొంచెమును చిరునవ్వులుగులబాగున చెప్పివేసిన తరు వాత నానిమిగతసభాషణ సాపుగా, స్యభావసద్ధముగా బయలుదేరినది.”

“ఇంతకును మీరు చెప్పునదేమి చిట్టచివరకు. వానిని మనదగ్గరకు డాక్టరుబర్వేయే పంపినా డుమా?” అని ఫిరోజు ప్రశ్నించినాడు.

“అహ. కచ్చితముగా వానిలాంచి మెరక యెక్కినతరువాత మనలను తరిలో కలిసికొని బాధించుట కష్టమని బర్వే యభిప్రాయపడి కొన్నిదినము లాన్వీషముచుట్టును తిరుగులాడుచుండి యుండును. అనియునుకాక నాచేపలవాడొక్కడనుండు నదియు వానికి పూర్తియయిన వాకపుచే గడిచినయర్ధరాత్రినైతే లేక నేటి ప్రాతఃకాలముననో యత డాపల్లెవానిని కలిసికొని, వానికి తగిన లాచ మిచ్చి వాని కేదియొ యొకకథ చెప్పి యిక్కడకు పంపియుండును. లేనియెడల మోస మెరుగని యాపల్లెవా డింక కంగీకరించి యుండదు. ఏమయిన నేమి. అత డాబాగీ మనలాంచిమీద కెక్కించి నాడు. అంతటితో వానిపని యయిచది. ఈబాగీ మన స్వాధీనమున నుండుటచే మనల నాపి నిర్బంధమున నుంచుటకు కావలసిన సాధనసామగ్రి యగునులో సిద్ధముగా నున్న దన్నమాట. అంతవరకు పూచీ దారును నేను ”

ఫిరోజు చాల యాత్రముగా హెచ్చరిక చూపుచు “అయ్యా, అయితే యిప్పు డందులో నే మున్న దని మీయభిప్రాయము?” అని ప్రశ్నించినాడు.

“సల్లమందో, గంజాయియే లేక ఆబాపతు మరేదో చట్ట వ్యతిరేకమయిన మత్తుపదార్థ మొకటి. బర్వే యిదివరకు కొన్నినా శ్వావ్యాపారములలో తాటాలుపడిన వాడే సరే! అదిప్పుడే తేల గలను” అని మారుమాట చెప్పకుండగ రామసింగు బాగీ విడగొట్టినాడు.

దానిలో కొకెయిన్ (Cocaine) చాల సున్నితముగా తయారయిన చిన్న చిన్న పొట్లములలో కావలసినంత ఉన్నది.

తుకారాము బిగ్గరగా “జేస్రడా! మన మీసరుకుతో పట్టుబడితిమా మూడున కొకయడుగు వేయుననకాశ ముండునా? కొన్నివారముల నిర్బంధనతరువాత విడుదలయి బయటబడిన చాల యదృష్టవంతులము. అయ్యా! బహుశా మీ పేరుప్రతిష్ఠలు మేము వినియోగపరచుకొన లేక సోపుటయేగాక వాటిని మలినపరచుచున్నాము కూడరు ” అన్నాడు.

“అందుచేత నీతుక్కు— మన దగ్గరనుండి యెంతవ్వగలో నవతలకు సొయిన నాత మందిది.” అనుచు రామసింగాపొట్లము లన్నియు సమాద్రమున విసరివేసి చివర కాకట్టకట్టచు కాశిము, బరకపుగుడ్డ కూడి తగులబెట్టి దానిభాషతు చిన్న యానవాలుకూడ నందు లేకుండ చేసి “మన మిక స్వేచ్ఛగా కూర్చు, మనయదృష్టమున కానాదించుచు యీశ్వరుని కొనియాడుదము” అని గొలుగుచు సిగరెట్టు వెలిగించి “మనకు వీలుగనుండు గాలిలగులు నటులున్నది. తుకారాము! కొంచెము తెరచాప యెత్తగలవా? నీవు వానికి సహాయము చేయు ఫిరోజు” అన్నాడు.

మంచి యనుకూలమైన వాయుసహాయమునను మొగమోటమి వీడి విశ్వాసముగా పనిచేయుచున్న యింజను

సానుభూతిచేతను వారు మాదమైన మేఘములతో యరుణ స్వము దాల్చి మంచి నేత్రాసాదదాయకముగా నున్న యాకాశముక్రింది పర్యాయము చేయు చున్నారు. లాంచి యరుక్షణమును దాని నెవరికొనుచు పోరయుచున్న కెరటములను మున్మువెట్టుకొనుచు నుండివడిగా పరుగెత్తు చున్నది.

రామసింగు మధ్య మధ్య దూరదర్శని యంత్రము చేతితో బట్టి గట్టువారి కినిపెట్టి చూచుచునే యున్నాడు. మధ్యాహ్నము చాలవరకు మీరిన వెనుక సతడు మొదటి నుండియు సనుమానించినట్లు, పసుపుపచ్చని గొట్టముగల లాంచియొకటి వారి సనుసరించి యున్నట్లుల కనుపించినది. అది సర్కారు లాంచిలాగున నున్నది. వీరివైపునకే వచ్చుచున్నది.

అది వారిలాంచి పోవుదిక్కుగనే సజచుచు వారిని క్రమముగా చేరుచున్నది. లాంచియాపుచేయుమని అందుండి యొకగుఱ్ఱరమైన వాక్కు వినుపించినది.

“ ఇప్పుడే మంచితమాషా. ఎవరో యొకరు పట్టి కొట్టగలరు. కాని మన కంత యవసర ముండదు.” అనుచు రామసింగు లాంచి యాపుచేసి పక్కనున్న పడిచెక్కమీదకు వచ్చినాడు.

ఆ రెండవలాంచి మీదనున్న సర్కారుయద్యోగి చురుకుగా ముందునకు వచ్చి చాల పెడసరముగా “ నేను

మీలాంచి తనిఖీచేయుటకు నచ్చుచున్నాను" అన్నాడు.

రామసింగు పోనియుట్టికిము తెచ్చివెట్టకొని నానిని నిరాకరించుచు " ఇది కేవలము మార్జనము. మీ రీవిషయములో చాల నిర్లక్ష్యము పడుచున్నారు. ఇది మానవత లాంచి. అదిగో దీనికి బొంగాయి దిట్టరు బుబరు కూడను. మే మీముగాధము చుట్టినచ్చుట కేర్పాటు చేసకొని పద్ధతి ప్రకారము బతులుదేరినాము. మాస్వాధీనమున చట్టవిరుద్ధమగు నదేదియు నుండదు. మా యాప్రయోణము సంగతి మీ రిదిసరికే పత్రికలలో చూచియుంటారు. పత్రికాధిపతు లాసంగతి వినుపు పిరానుము లేకుండు వారికితీక్షణలలో వ్రాయుచు న్నారు." అన్నాడు.

అధికారి గురగురి లాగుచు "ఓహో! ఆసంగతి మేమి దివరకె యెరుగుదము. మీరంత శ్రమపడి చెప్పనక్కరలేదు. ఈపన్నిక దేదియో నాకాశ్చర్యముగ నున్నది. మా కసలు సంగతి వాత్రమూలముగా తెలియనచ్చినది. అందుచేత మీ లాంచి క్రింద మీద తిరిగవేసి చూచినగాని సందేహనివృత్తి కాదుగదా. ఏమందురు?" అన్నాడు.

" మీరనునది నా కెంతమాత్రమును భోధ పడుట లేదు. మీరు నిజముగా పొరబడియుందురు. సరే తనిఖీ చేసి కొనుడు మీ చిత్తము నచ్చినటుల. చట్టవిరుద్ధముగా దీని మీద మీ కేసి కినుపించినను నే నది పూర్తిగా తినివేయుచును" అని రామసింగు నవ్వుచు కచ్చితముగా సమా

ధానము చెప్పి “మీ రవసరముగా కాలము వృధపుచ్చుకొనుచున్నారు. అంతకన్న నా సుమేమన సంతకన్న నెక్కువ విలువయైన మాకాలముకూడ పాడుచేయుచున్నారని చెప్పవలసి వచ్చినదలకు నాకు చాల కష్టముగా నున్నది. సరే నడుచేసి త్వరగా తెలియి మమ్ము మాత్రోవను పోనిండు. త్వరగా పోవలసియున్నది.” అన్నాడు.

అలాగిది చూచి యిరువురుమానవు లమూలముగా వీరిలాగిదిలోనికి వచ్చి నది యామూలాంతము అడుగునపైన శ్రద్ధగా తనిఖిచేయ ప్రారంభించినారు. రామసింగంతసేపు నాయధికారిని చూచి వేళాకొళిముగా మండహాసము చేయుచుకూరుచున్నాడు.

రామసింగు మరియొకసారి “మీరు విలువగల మీ కాలమును అంటికన్న విలువయైన మా కాలమును కూడ వృధపుచ్చుచున్నారు. నేను మీకు లోపాయికారీగా చెప్పినదే మన మిమ్మె వరో తుంటర్లు త్రాడుకట్టి యాడించుచున్నారు. ప్రశస్తమయిన యీ యబద్ధపుసమాచారము మీ కొసగిన పెద్దమనుష్యుడు సర్కారు యుద్యోగులనీవిధముగా తంటాలు పెట్టుటలో బాగుగ నారితేరినవాడే. పెట్రోలు మితిమీరిన కరీడులో నున్న యిరోజులలో మీరు సర్కారు సొమ్ము అనవసరముగా పెట్రోలుక్రింద యింత ఖర్చుపెట్టుట చాల యన్యాయము. తీమించుడు. నే నీసంగతు లీపత్రికలకు వ్రాయుదును” అన్నాడు దర్దాగా.

ఆచార్యునికారి పానిని తీవ్రముగా చూచినాడు. కాని యేమియు మాట లాడలేదు. సావకాశము చాలను కనుక లాగి తిరిగి చేయుటకు లోపలకు పోయిన మార్పు లిరువురును, అతయు వెళ్ళ వెలుపలకు వచ్చునప్పుటి కొనియరగంట పైగా యుండి. వారు తీవ్రముగా గుసగుస లాడుచున్నారు. ముఖములలో కులాసగా కనుపించలేదు.

“మే మిదియు చూచినాము. అదేదియు కనుపించలేదు” అన్నారు.

రామసింగు “మీరు ప్రారంభమున నామాటలు లక్ష్యము చేయనిపోవుట చాల విచారకరమైన సంగతి. దాగుణమైన మోసమునకు గురియైనారు. మిమ్ములను చూచిన నాకు చాల విచారముగా నున్నది. కాని కోప మెంతమాత్రమును లేదు. మీరు చాల శ్రమపడి నచ్చినారు. కొంచెము కాఫీ పుచ్చుకొని మరి వెళ్ళిండు. లోపల నేమియు ననుకొనకుండ కులాసగా వెళ్ళవచ్చును. దానికేమి?” అన్నాడు.

“ఆహా అక్కరలేదు లెండు. మేము పొరబడి మీ ప్రయాణమున కాటంకము కలిగించినందులకు నాకు చాల విచారముగా నున్నది”

“దాని కేమికాని మీకంతయనవసరపు శ్రమయు ఖర్చును తెచ్చిపెట్టిన యాబుద్ధిమంతుని పిలక పట్టుకొన ప్రయత్నించుట మంచిది. మీ రందు కృతకృత్యులు కాజాలరు

గాని, అయినను విడిచిపెట్టుట మంచిని కాదు. మీరు కొందరగా వెళ్లి తీగవలయునా? అయిన సరే నెలవు. మీసరగా నడిగినా నని చెప్పుడు. పుల్లయ్య న్యాయవగముక్తిచే మిమ్మితడూరి మిక్కిలడకు పాపిననానిని ముగ్గురు బ్రద్దలు కొట్టవలయునని యుడును నానికి. సరే”

అధికారి వాగిలాచిలోనుండి కాలు వెలుపలపెట్టుట యే తడవుగా తుకారాము యిజను విడిచినాడు. లాచి యే పుట్టిలాగున కులాసగా నడుచుచున్నది.

మహానడిగా సోపుచున్న సర్కారులాచిపైపు రెప్ప వాల్చుక గీటుగా చూచుచున్న సర్కారు రామసింగునైపు చూచి “మీ రాతాడుముడి, ఆతుంట్రవ త ఆనన్నియు కనిపెట్టి చూచి యుడని పోయినచో మన మీసరి కాసర్కారులాంచి మీద తలలు మోకాళ్ళమీది వాలవేసికొని కూర్చుని యుదాము. అయ్యా! తమరు లేకుండిన నీ నీన్యాపారము. నీమిచే సియుచునో నాకు తోచుట లేదు.” అన్నాడు.

రామసింగభిమాన ముట్టి పడ మాదహాసము చేయుచు సరే కాని నీవు నెరవేర్చవలసిన మాడవ కార్యము నీవు సొంతముగా పరసహాయ మేమియు లేకుండగనే పూర్తిచేసుకొని రావలయునన్న సంగతి మరచిపోకుము. సివివేచనాశక్తి మలామా చేసి సిద్ధపరచి యుచుకొనుము. ఈప్రయాణము లోని మిగతకాల మంతయు నీవు తుకారాముపాదముల దగ్గర కూర్చుని యడవిలో నివసించుపద్ధతులు ప్రత్యక్షప్రమాణము

లతో నేర్చుకొనుము. కడుపు నూర్చుకొని కాలక్షేపణ చేయ నిష్టయు లేనియెడల నీకు కానలసినవన్నియు నతడు చెప్పగలడు. తుకారాము! నీవు వానికి యుచ్చలు పన్నుటనగఱియిరా నేర్చి తరువాత భక్త్యయోగ్యమయిన జీవకోటినిగూర్చి యప న్యశించుటకు ప్రారంభించు. మొగమోటపడక కానిమ్ము”

౨౬

బానిష్టరు పరశురామపట్నము నాడుయుదయముననే లేచి, ఆఫీసుగదిలో కూరుచున్నాడు. ఆదివారమునాడు లోపుమి గతరోజులలో నత డాలాగున నుదయముననే వచ్చి, యాఫీసు లో కూర్చుడుట యలవాటు. ఆదివారము మాత్రము పట్టణ ములోని స్నేహితుల, చుట్టములయిద్దకు పోయి చూచినప్పు డధితి యున్నది. అత డానాడు చాల కంగారుగా నున్నాడు. త నవంటి వకీ లాలాగున నాందోళనకు గురియగుట వానికె వి రుద్ధముగా నున్నది.

చాలదినముల క్రిందట వానికి పత్తేదారు రామసింగుడ గ్రరనుంచి పరస్పరసంబంధ ముండని త తిభాషలోనయినను మతిమాలిన, విచారకరమైన తనివారత్త యొకటి వచ్చినది. అందు తానును తనవెంటనున్న తుకారాము ఫిరోజులును, చ

ట్టప్రకారము నిషేధింపబడిన నుత్తుపబార్థములు రహస్యముగా రవాణా చేయువ్యాపారమున సర్కారువారిచే బాధింపబడినటుల వాసి సర్కారువారి కని వరకు వెళ్ళిను పరచుకొనినటుల వారట్టి వ్యాపారముల చేతకు పోలీసువారు కారనియును సత్ప్రవర్తన గలవారవకుటూబులకు చేరిన గృహస్తులనియును, ఋజువుచేయు నాధారములు పూనునలయు ననియును ప్రార్థించుచు వ్రాసియున్నది.

ఆ తొలిసమాచారము “భన్ గార్” అను నొకప్రదేశమునుండి వచ్చినది. వారక్కడనే పోలీసువారి నిర్బంధమున నుండి యుదురు. అందు సందేహము లేకు. శాశ్వతము వేటనే పనికి ప్రారంభించినాడు. అత డాక్షణముననే యక్కడ నుడు వకీలున కొకనికి తొలి పాపినాడు. “పోలీసువారు బంధించిన నేరగాండ్రను కలిసికొన నలయుచనియును, ఆమూర్ఖులను యనుమానించ నలసరకనుగోని వారు కారనియును వాచు” మని వ్రాయుచు దాని కనసరి మైన సమాచారము ను యితరయాధారములను పాపినాడు. పీలుగనున్న వారిని జామీనుమీద విడుదల చేయించుచున్నాడు. అదికాక రామ సింగు బాబాయిగోని పోలీసువారి కందరకు విధాయకుడు గావున, పతేలు బాబాయిగోని పోలీసు శాఖప్రధానాధికారి దగ్గరకుకూడ పోయి రామసింగును, వారిరువురిమిత్రులను విడుదలచేయుటకు తగినప్రయత్నములు చేసి పోలీసువారి యావచ్చుకి పనియొగ పరచునటుల చేసినాడు.

చాల గొడవగోళము జరిగి, తుత్తిసమాచారముల రాకపోకలు, మితిమీరిన తెలివోను వర్తమానములు నడచిన తరువాత సంగతి యాకస్మికముగా మారుతో, నన్న బట్టి, యెక్కడనో గొప్పపొరపాటు జరిగివెళ్లును, రామసింగుగాని వాని యనుచరులుగాని చివరకు వారిలాంచిగాని 'భక్తగార్' పాతములలో యెవరికిని కనుపి చలేనట్లును తేలి, ధృవపడినది. లాంచి యసలక్కడ చేరనందున నాదులోనివా రక్కడ దిగలే దన్నమాట. అదికాక మత్తుపదార్థములు రవాణా చేసినందుల క్రాంతములలో నామధ్య యెవరిని బుధించి యుండ లే దని కూడ తెలిసినది.

మితిమీరిన యా గోళన కాలవాల్మీకి భావిస్తారు పరశురామపక్షే లిప్పుడు చాల కంగారు పడినాడు. అతడు దగిలేని యీవిపరీతమునకు కారణమేమియు స్పష్టించను. అతడి కను యాలాగుననే తుద మొదలు తెలియ కంగారుపడుచు నే ఉన్నాడు. అంతలో వానియాసీను గుట వాగినది. అతడు లేవబోవుచు గురుతిచనలులేనిక శస్వరము వానికొరకు వాకబుచేయుట విన్నాడు.

“ఆ! ఆ! అవును. నేనే. పరశురామును. ఆ. అవును. బంటరిగా నున్నాను”

“సైహబాస్” అని సమాధానము వచ్చినది. కంఠస్వరము హఠాత్తుగా మారి రామసింగు కంఠస్వరమై పోయినది.

అతడు లోపం ప్రవేశించి “మే మిప్పుడే తిరిగి వచ్చినాము. కాని యెవరికిని తెలియనీయ నలను. మీరు తక్షణము బయలుదేరి ‘కాల్పదేవిరోడ్డు’ చివరనున్న చెల్లారాం కాశీహాట లలో నన్ను కలిసికొనుచు. మీ రెక్కడకు వెళ్ళియున్నదియు యెవనికిని తెలియకూడదు. ఏదో యొక పనిచెప్పి యెక్కడకో పోయి మున్నటుల నటించునలయును. మీయీశ్వరులో చిన్న బెజ్జమున్నదిని నాయనుమానము. చాల జాగ్రత్త. తెలిసినదా? పొరపాటు కొంపలేదు కారణము” అన్నాడు.

పరశురాము తడబడుచు “కాని—కాని. ఆ తెలిగ్రామ సంగతేమి! మీరావిషయములో నాకు చాల శ్రమయు, యాదోళితయు కలుగచేసినారు. దాని యుద్దేశ మేమి! మీ రాప్రాంతముల కనలే పో లేదట కదా?” అని యడిగినాడు.

“లేదు. మీకు శ్రమ కలుగచేసినందుకు నాకు చాల విచారముగా నున్నది. కాని యాతవర కవసరము వచ్చినది. మానసు తిరిగి కలిసికొన్నప్పుడు సంగతంతయు పూర్తిగా చెప్పును. మీ రక్కడకు వీలుచిక్కినంత త్వరలో రావలయును. చాల యవసరము. వృధ పుచ్చుటకు వ్యవధి చాలదు.”

పటే లదివరకుకన్న నెక్కువ కంగారుపడ సాగినాడు. కాని యత డాశీసునుండి వెలుపలకు పోవునప్పుడు మాత్రము ముఖము నిర్మలముగా నుంచుకొన గలిగినాడు. ఒక విధాయ కమైన యభియోగములో మరియొక బారిష్టరుతో నాలోచించుటకు పోవుచున్నటుల పెద్దగుమాస్తాతో మాత్రము చెప్పి

నన్ను శులిభోనులో పిలచి బాధ పెట్టకుడు. నిచ్చితగానుండి పని చూచుకొనవలయును.” అనిచూడ చెప్పుచు నలడు నీధి లోనికి పోయి చూక్కడ బండి యెక్కి గమ్యస్థానము చేరి నాడు.

బాంబాయిలో కాఫీభోజనశాలలు చాల కలవు. అందు చాలవరకు సామాన్యరకములే. మనవకీ లిప్పుడు ప్రవేశించిన ది యందొక దానిలోనే. అందులోనికి పోవువారుకూడ సా మాన్యరకములోని వారే. పెద్దరకము వా రక్కడకు పోవుట యెప్పుడును తిట్టుకొనవలెను.

ఈకాఫీశాలలందు మంచి విహారమునీతులలో తయారయినది. దాని యుజమాని యనవసరముగా యితరులతో మాటలాడు స్వభావముగలవాడు కాడు. అందులోనికి పోవువారు కూడ నాలాగుననే. వారు వెలుపల మిత్రులయినను లోపల ప్రవేశించినంతనే యొకరితో నొక రనవసరముగా మాటలాడకూడ దని యొకనిబంధన యేర్పడి గోడలమీద వ్రాసియున్నది. లోపల యనవసరముగా యొకరితో నొకరు మాటలాడిన తగువులకు యవకాశ ముండు నని యభిప్రాయము. అది గౌరవమునకు భంగముకూడదు. అందులోనికి పోవువా రొకరితో నొకరు మాటలాడ వలసివచ్చినచో వా రందునిమిత్తము ప్రత్యేకముగా నేర్పడిన లోపలిగదులలోనికి పోయి మాటలాడు కొనవలసినదే. అట్టిగదులలో నొకదానిలోనే మనపత్నేదా

దు రామసింగును వకీలు పరశురామును, తుకారాము ఫిరోజులును సమావేశమయినారు.

వారుముగ్గురును యెండికు వాసకు గురియై వేళకు తగి సమాహారము నిచ్చి వేక సీరసముగా నున్నారు. ఫిరో జాద రిలోను మిక్కిలి సాడుగా నున్నాడు. మాహాప్రయాణముక స్సే స్త్రీక్షమాణములో మదియు చూపు మారిసోయినాడు.

పాత్రలు కిరస్పర్శ చేయుచు “అహ! ఈచిన్నవా డిన్ని బాపతుల యనుభవముతో చాలవరకు మార్పు చెందినటుల కనుపించుచున్నాడు.” అని యనుకొని “మీరు తోవలో ప డినకష్టము లన్నియు వివరించుచున్నాను. మీకవి చాలగ తట స్థమియుండును.” అన్నాడు.

రామసింగు “మాకు కష్టములు చాలవరకు సంభవిం చినమాట వాస్తవమేగాని, యవన్నియు నిప్పుడు చెప్పుటకు చాలకాలమే పట్టును. అయినను మాకు తటస్థమైన యవాం తరములు మీకు టూకీగా చెప్పుదాను” అన్నాడు.

పరశురా మవన్నియు నోరు చాపుకొని, గుడ్లు తెర చుకొని వినుచు మితిలేని యాశ్చర్యమును వెలిబుచ్చి నాడు. అన్నికష్టములు కొంతవరకు స్వతంత్రపరిపాలన కాటవట్టయిన మాహీవంటిప్రదేశములో సంభవించె ననిన కొంత యర్థము న్నది గాని బిటిషుప్రభుత్వసామ్రాజ్యమునకు చెంది ధర్మచట్ట ముల కాలవాలమయిన యరేబియాసముద్రములోని ప్రయాణములో సంభవించుట చాల యన్యాయ మన్నాడు.

“అనుచేత నేను చివరకు చేసినదేమన, డాక్టరు బర్నే కికావలసిన సమాచార మంతయు యెప్పటి కప్పుడు హార్తాజి సమకూర్చి యొసగుచున్నాడు గావున వానిని మారుతోవ నీప్పుకొని పోవుట మంచిది, తోడలో మా కొకచోట కనుపించిన పల్లెవాని నొకనిని పట్టుకొని వానికి కొంచెము డబ్బిచ్చి, యతడు భిక్షుగారు పోయి నా కాతాతినమాచార ముపునటుల చేసినాను. హార్తాజి మరచివరకు చేయుచున్నటు లగా మీయాభినుగుమాస్తాలలో నొసబద్వారా యాతాతిన మాచారము సుపాదించి బర్నేకుండచేసి నాడు. అతిమను, ఆ సంగతి వాస్తవమని నమ్మి. మ మ్మాతరువాత బాధించుట మానుకున్నాడు. మేమును తరునాతి మంచిగాలి సానుభూతి చూపుటచే యనుకొనిన దానికన్న కొంచెము ముందుగనేయి క్కుడకు రాగలిగినారము. రాత్రియే మేమిచ్చుటకు వచ్చినా ము. మాయిల్లు బర్నేగారి యనుచరుల నిగాలో నున్న దే మో నని సందేహించి యస లానైపునకే పోలేడు. సరే. దా నికేమి? మే మిక నీచిన్నవానిని, కాలపరమితి మించకుండ భ గవదాశీర్వాచనసహాయమున న డ వి లో ప గ్ర వే శ పె ట్ట వలసియున్నది.,,

పటేలు చాల తీవ్రముగా “సరే గాని వానిప్రయాణ ముల కొటకము కలిగించుటకై యిన్ని మొండిప్రయత్నము లు జరిగినవి కనుక మన మిక నాప్రయత్న మాపుచేయించు

ట మూచి చేయకొనును. సివిలుకోర్టు వా రని యాపుచేయుటకు తప్పక . . . . . ,

“నే న దాతకు పూర్వమే ఫిరోజునకు చెప్పియున్నాను. కాని దాత డగుల కిచ్చుకొన తేను. గతించిన వానిపెదనాయనగారి వీలులోని యాయెక్క, యాఖరుషరతుకూడ నెరవేర్చవలయు నని పట్టుపట్టుచున్నాడు. అతనికి చాల సరదాగా నున్నది. అందు వానికేవిధమైన ప్రమాదము సంభవించకుండు నేను పూచీపడుచును. అవసరమైన నే నాయడవిచట్టును పోలీసువానిని కాపూచునటుల చేసెదను. నే నిప్పుడే పోలీసుసూపరింటెండెంటుగారిని కలిసికొని బోవుచున్నాను. అక్కడవానికి బర్వేసుగతియు, అత డీవరధ్య యొప్పున నుండగలుగులును పూర్తిగా చెప్పి, అత డికిముందు నీమూడవషరతు నెరవేరకుండు చేయు నాటకము లేమియు లేకుండ చేయించెదను. వారికికూడ బర్వేయనిన చాల యానందిమే. తప్పకచేయుదురు. అందు సందేహము లేకు,,

“కాని కీర్తి శేషుడయిన యాముసలిరత్నాశ్రీ తనవారసుడు ఫిరోజు వీలులోని షరతులు నెరవేర్చుటలో నిన్ని యవాంతరములకు గురి గావలయునని కోరియుండడు” అని పత్రము పట్టుదలగా మాటలాడినాడు.

రామసింగు మంచిహాసము చేయుచు “బహుశా కోరియుండడు. అయినను ఫిరోజు తప్పక గురియగుటకు సిద్ధపడుచు

న్నాడు. సరే. మీ గీర్వాట యిక్కడ మాతో భోజనము చేయుదురా?,,

వకీలు చాల కలత చెందిన మనసుతో, తిరిగి యాఫీసునకు పోయినాడు. మానవస్వభావసామాన్యమైన వానిహృదయ మిప్పుడు వానిని హర్తాజీడిగ్గరకు పోయి, యతని కుచేష్టలన్నియు తనకు తెలిసినవనియును, ప్రవర్తన ముచిదికాదని మదిలించుమనియును ప్రబోధించినది. కాని చాలకాలము నుండి వకీలుగా నున్నవాని తనిఫీ దట్టి తొందరపని ముచిదికాదనియును, తగినంత ఋజువు లేకుండ యొకనిని నిందించిన ఘోరముగా నిందాస్పదగుటయే గాక చట్టసంబంధమైన యభియోగమునకు గురి కావలసి వచ్చుననియును హెచ్చరించి వారిచినది. కాని చిరకాలానుభవము వాని సాయమునకై చిక్కబట్టి వాని యాదోళన ముఖమున కనుపించకుండ జేసినది. అతడు వాని యాఫీసులో నడుగిడు నాతలో హర్తాజీ వానికొరకు కనిపెట్టుకొని యున్నాడన్న వార్త చెవిని బడినది.

అతడు “ఆహా! హర్తాజీగారా! నేను మీకొర కేమి చేయవలయును?” అనియడిగినాడు.

అతడు “మరణించిన మాముసలాయన వీలుతో నుదహరించిన వివిధపరతులు నెరవేర్చుట కేర్పచిన కాలపరిమితి చాలవరకు సమాప్తి నొందినది. ఇప్పుటి కింక నిరువదియయిదు రోజులు మాత్రమున్నది. మాజ్ఞాతీయింకను యడవిలో మూడువారములు గడువ వలసియున్నది. అత డాయాభరణముల

పేటిక మాంసా తీసికొనిపోయి సకరిమముగా నసలువానికంద చేసి వచ్చినా డని మీరు నా కిదివరలో చెప్పినారు. సముద్రప్రయాణము చేసి రెండవషరతుకూడ నెరవేర్చినేమో చెప్పగలరా మీరు?" అన్నాడు.

వకీలు "ఆహా! ఈదరిమ్రాడు వెలిసికొన వచ్చినసంగతిదియూ యిప్పుడు? సరే" అని యనుకొని వారు బాధిపతి డివటులు దొంగతెలిగ్రాము పువిన రామసింగు దూరదృష్టికి మెచ్చుకున్నాడు. దానిఫలిత మిప్పుడు వానికి మొదటిసారిగా బోధ పడినది. అతడు "సరే మంచిది చెప్పినా సరే నాబుర్రలోని సంగతికటియు నెలుపల పడకు" అనుకున్నాడు. వాని కృత్రిమపు మందహాస మిప్పుడు సాపు దేరినది. అతడు చాల నమ్రమగా "అయ్యా! ఈబాపతు సంగతులన్నియు వీలుకాన్యకర్తయయిన పత్నేదారు రామసింగుగారికి సుబంధించి యుండును. కాని మా కెంతమాత్రము సుబంధము లేకు. ఆ వీలుగోనిషరతులు పూర్తిగా కొనసాగకూడు విషయములో మీరుకూడ కావలసినంత సుబంధ మున్నది గనుక మీకు కావలసిన యావత్తు సమాచారమును రామసింగుగారి నడిగి తెలిసికొన గలరు. మీ కవసరమైన యెడల వారికిలాసము మీ కొసాగును" అన్నాడు.

హక్తాజీ ముఖము ముడిచినాడు. అత డాగినుడియు పటేలు పట్టినత్తుతప్పేలా రికములాని వా డని గట్టిగ నమ్మి

యున్నాడు. ఇప్పుడు తన దానిపై గుమరయిభిప్రాయము మార్పు
కొన ప్రారంభించినాడు.

హస్తాశ్చ నెమ్మదిగా “వీలులోని పక్షతులు నెరవేర్చుట
లో రామసింగుగా నెక్కువ పాలు పడుచున్నట్లు కనపించు
చున్నది. ఆయన యీవిషయమున హస్తా మిహ ప్రవర్తించుచు
న్నాడని నే నభిప్రాయపడుచున్నానని చెప్పువలసి యున్నది.
మెహతాశ్చరోజుమాసో యొంటరిగా పోవలయునని మన మభి
ప్రాయపడినారము. కాని వానిపైను రామసింగును, వానిపైను
నుచరుడునుగాక యన్నివిధముల ఫిరోజునుపోలియున్న మరియొక
కమాననహాలుముకూడ పోయినట్లు” అన్నాడు.

ఇట్లు లొకను మహాశక్తిగా చేయుచున్న యున్నాడు.
కాని వానికన్నులలో నొకవిధమైన తీవ్రత కనపించుచున్నది.
అతడు నెమ్మదిగా ప్రారంభించి “వారు చాల ముదిషనియో
చేసినారు. లేనియెడల నాయాభరణపేటిక సురక్షితముగా గ
మృతానము చేరియుండను. సురక్షితమేమి యసలే చేరియుండ
కపోవును. ఆప్రయాణముగూర్చియు, నాదులో తటస్థులైన కొ
న్నిప్రమాదములను గూర్చియు నీ వొకసారి ఫిరోజు నడిగి తీ
రవలయును. ఆప్రయాణము చినరకు జరుగదముగా కొన
సాగకూడ యెవరో మధ్య చాల నాటకములు కలుగ చేసి
రట. అందులోని పక్షతుల సతిక్రిమిగచిన దేదియులేదు వారు.
ఫిరోజు యొంటరిగా పోవలయునని వీలులో నెచ్చటను సూ
చించబడి యుండలేదు. అందు ‘అతడు ఒకబాగీ ఫలానావారి

కంద జేయవలయు' సని మాత్రము వాసియున్నది. నే రేమి
యు లేదు. అతడు సరిగా సదే చేసినాడు." అని మందలించు
గా చెప్పినాడు.

"కాని యీసముద్రయాణము మావాడు యిరువురు
నావికులను మాత్రము పోటుబెట్టుకొని ముగించవలయు సని
స్పష్టముగా వాసియున్నది. అయినప్పటి కతడు రామసింగును
వానిసహకారిని పోటు బెట్టుకొని పోయినా డని నాగట్టి న
మ్మకము. అది కావలసినంత స్పష్టమయిన యతిక్రిమణ. కా
దునురా మీరు?" అని హర్తాజీ తీవ్రముగా యరచినాడు.
వానిసాయిత వానిని చాలచరికు విడిచిపోయినది.

పరిశురామపాతలు యెప్పుటికన్నతాజుగా "అయ్యా!
తిమ్మావకశక్తి కొంతవరకు పొరపడి యుండును." అన్నాడు.
వాని కాసంగతి కొంచె ముందము కలుగచేయ ప్రారంభించి
సది. అతడు నెమ్మదిగా తిరిగి ప్రారంభించి "అయ్యా! మీరు
కాపలెనన్న నే నాదస్తావేజు యిప్పుడే చూపించగలను. "ఇద్ద
రు మనుష్యులు మాత్రము" అని యందున్న దని నేను చెప్పి
నప్పుడు మీరు సమ్మతించునుగదా! రామసింగును వానియ
నుదరుడును మనుష్యులని చెప్పినప్పుడు తమరు తప్పక యంగీ
కరితురు. అదికాక, వాదమునకు వారు వారిరువురును చాల
కాలము సముద్రప్రయాణము చేసియున్నందున వారిరువురు
నావికులమని చెప్పకొనుట కవకాశ ముండునని నానమ్మక
ము. రామసింగునకు సంతముగా యోడ నడిపించు యర్హతి

యున్నదని నేను చెప్పగలను. నేను మీకు చెప్పగలిగిన దింత కన్న నేనుయిన నున్నదా?" అన్నాడు.

ఉద్రేకమున హర్తాజీముఖము పాలిపోయినది.

అతడు తీవ్రముగా “అయితే వాచీసమాద్రక్షయూణము పూర్తి గావించి వచ్చితిరా! ఇప్పుడెక్కడ నున్నారు? రహస్యముగా హత్తుపదార్థములు రవాణా చేసినందున వా రెక్కడనో నిన్ను కనుగొన నున్నారని విన్నాను. అతవరకు నిజమేనా?” అని అడగినాడు.

“అహా! స్నేహితుడా, సీయద్వేషత వారియెడల నీకున్నదిమను వెల్లడిపరచినది.” అని బాగ్స్టరు తనలో ననుకొని యేమియు లేనివ నిలాగున బిగ్గరిగా “అహా. నిజమేగాదా? అతవరకు పరిగియూడిన చాలకష్టమే. మీ కది యెప్పుడు యేలాగున తెలిసినది? మీ రది యాక్షణముననే నాకే తెలియపరచితిరి కాను? మీరు గౌరవమన్యదలు కలవారగుటచే తను, మీలోని ఘర్తులస్రకారము లభి పొడగలవా రగుటచేతను, వినిన తక్షణమే నాకు తెలియపరచుట మీవిధానకృత్యము కాదా?” అని మద్దుగ మందలించినాడు.

“సముద్రప్రయాణమును గూర్చిన యొకవ్యాసములో మాజ్ఞాతి బేరు వాసియున్నటుల, వార్తాపత్రిక చదివిన యొక సర్కారుయద్యోగి చెప్పినాడు. నాకు మాయరుఫ్రరకు బంధవ్య మున్నదని తెలిసి యత డాసంగతి నాకు చాల రహస్యముగా చెప్పినాడు. అతడాలాగున చేయుటలో యాసీనునిబంధ

నల సతిక్రమించినాడు. అందుచే నాసంగతి నలుగురకు వెల్లడియగుట నా కౌతసబబుగను న్యాయదగను కనుపించనందున నేను నోరు మూసికొని యూరకుండ వలసివచ్చినది. అది సంగతి " అని సగర్వముగా సమాధానము చెప్పినాడు.

“అయితే నాసంగతి యిప్పుడు మాత్రము చెప్పుటకు దులకు? పత్రికలలో ప్రచురమయిన సంగతికి రహస్య మేమిటి? అదికాక నే నాసంగతి యెవల్యక్తలలోను యెన్నడును చూపియుండలేదే!” అని పరశురాము చెప్పుచెట్టి కొట్టినటుల వెడసరమాగా చెప్పినాడు.

హర్తాజీ కోధమున స్వాధీనము తప్పి యుద్యోగముగా పెద్దపెట్టిన నరచుచు చిందులు తొక్కుచు “ఫిరోజు ప్రస్తుత పెట్కడ నున్నదియు నేను తెలిసికొన గోరుచున్నాను. వీలు లోని షరతులు వా రెంతవరకు నెరవేర్చుకొని వచ్చినదియు తెలిసికొనుటకు నాకు కావలసినంత హక్కున్నది. నే నదే యడుగుచున్నాను?” అని గద్దించినాడు.

“అయితే దయ యుంచి మీ రీసమాచారము వీలు కార్యకర్త నుగుడు. దానిలోని షరతులు క్రమముగా నెరవేరునటుల చూచుపూచీ వారిదే. తరువాత తమరు స్థిమితము తప్పి మాటలాడ నారంభించినారు. గనుక నిక మాయాఫీసునుండి వెలుపలకు దయచేయుట మంచిది” అని వకీలు తాజుగా సమాధానము చెప్పి బంటోరు కొరకు గంట వాయించినాడు.

హర్తాజీ నకిలుగొంతుక కొరుకులాగున గ్రుడ్లు తెరచి వానిని తడేకదృష్టితో చూచినాడు. కాని వెంటనే సరుచుకొని, కోప ముపసూహించుకొని గిర్రున తిరిగి పెద్దయూగలు వేయుచు చరచర వెలుపలకు పోయినాడు. ఎకీలు వానివెనుక పడి గుమాస్తాలుడు హాయిగుమ్మమునరకు పోయి ప్రక్కను నక్కి నిలచి, యాతడు వెలుపలకు పోవునప్పుడు గుమాస్తాల వాలకములు కనిపెట్టి చూడసాగినాడు. వారిలో చాల నూతనముగా నుచు ప)వేశించిన కుర్రవా డొకడు వెర్రిముఖము వేసికొని తీవ్రముగా పోవుచున్న హర్తాజీని భయాక్రాంతుడై కనిపెట్టి చూచుటయే కాక, యతడు పోవునపు డేదియొ కొంత గుసగుస లాడుటకు కూడ సాహసిించినాడు.

౨౭

బొరిష్టరు తిన్నగా వానిగదిలోనికి పోయి, ఆకుర్రుగు మాస్తాను పిలిపించినాడు.

“ఆహా! అబ్బాయి! నీవు వానికి కావలసిన సమాచార మొసగు చున్నందులకు, హర్తాజీ నీ కెంత యిచ్చినాడు? దయచేసి చెప్పు” అని కర్రపడిగా నడిగినాడు.

“నాకు — నాకు — అతడు — అతడు — ఆ — — .”

అని నసికి కుర్రవాడు నోరు మూసికున్నాడు.

“అవును. నా కుతవరకును తెలియునులే. నిజము చెప్పివేయుము. నిన్ను శ్రమించెదను. ఏమి? నిన్ను పాడుచేయుట నా కిష్టము లేదు. చిన్నవాడవు. డబ్బు యెట్టివానినైనను కక్కురితి పరచును. ఊ. చెప్పివేయుము త్వరగా. ఉన్న సంగ తాతా” అని బుజ్జగింపుగా నడిగినాడు.

చెప్పుట కేమున్నది. చాల స్వల్పము. మెనూతాఫిగో జ ధనార్జనకై చేయు ప్రయత్నములతో, కుక్కవానికి తెలిసి కుతవరకును హార్తాజీకి చెప్పుచుడుటకై హార్తాజీ కుక్కవానికి కొంత లంచ మిచ్చినాడు. కుక్కవానికి తెలిసి కుతవరకును, అతడు హార్తాజీ కుదజేసినాడు. అది సంగతి. కబ్బి ప్రేటునకై నను రక్తము వెలునడునటులలేని మూకుక్కవాని ముఖము న క్రియమాటలతో సల్లగా మాచిపోయినది.

“సరే. నీ విక పోయి నీపని ముగించుము. నీవు తిరిగి హార్తాజీని కలిసికొనినయెడల, నీ వసలుసంగతి నాయెడట సంగీకరించినటుల వానికి తెలియనీయ కూడదు. అనసరమయిన నీవు వానికి చెప్పవలయు సని నేను నీకు కొంతసహచార మొసగెదను. ఇక ముందు నాకన్నొకటి నిత్యము సీమిద నుండును. నీవుకోభివృద్ధి పూర్తిగా నీభావిప్రవర్తనపై నా భారపడియున్నది. అదిమాత్రము మనసున నుంచుకొనుము. ఇ

ట్టి నీతిమాలిన ప్రవర్తనకై మాయాభీనునుండి తొలగించబడిన (Dismiss) గుమస్తా మరియొకచోట సప్తకరీ సాపాదించుట సర్వసాధారణముగా జరుగదు. తెలిసినదా? ”

“అదీ సంగతి. ఏమి?” అని పలికి వకీలు తలనొడుకొని పని చూచుకొన సాగినాడు.

ఈలోపున రామసింగునాటిగుంతభాగ మననసరముగా వెళ్ళబుచ్చుట లేదు. తుకారాము యోధువేషమున చాల రహస్యముగా రామసింగు యింటివెనుక దొడ్డిలో ప్రవేశించి మోటారుకారు సదుకుణ్ నివి, కావలసినసామానాలయు పడినదని బుడి ప్రశస్తమయిన పనిలో నున్నదని స్థిరపరచుకొని దానిని తిన్నగా రామసింగు, ఫిరోజు మకాముచేసిన హోటలు వెనుకగుమ్మముదగ్గరకు తీసికొని వచ్చినాడు. అక్కడనే రామసింగును, ఫిరోజును, ఆబడిలో ప్రవేశించినారు. రహస్యముగా సని వేరుగ చెప్ప నక్కరలేదు.

అంతట రామసింగు “దక్షిణదిశకు!” అని తుకారామున కాజ్ఞాపించి “అబ్బాయి ఫిరోజు! నిన్ను, నీ వికముందు మూడువారములు గడుపవలసిన యడవిప్రాయమున విడిచిపుచ్చుదుము. నీవును, తుకారామును ‘బూకునాదు’ దగ్గర మకాము. నేను నీవు కాపురము చేయవలసిన యడవి ముందుగపోయి చూచివచ్చెదను. బుద్ధిమంతుడు బర్దే వచ్చినయెడల నీ సారి వానికి తగిన ప్రాయశ్చిత్త మగును. నే నింతకు ముందు వరకు తెలిసోనుదగ్గర యనవసరముగా కూర్చుంటి ననుకుంటి

రా? తుకారాము! జాగ్రత్త సుమా! మమ్ముల నీప్రయాణా
సంభమునకు ఎక్కువలో వెట్టకు" అన్నాడు.

తుకారాము కులాసగా పుష్టికలించుచు పరిచాలు
మనుగుచేసికొని ప్రక్కనేపోవుచున్న వెద్దమోటారు ద్వైత
రుసకు సలాము చేసినాడు. రామసింగు గది చూచి దానిలో
నూడి టిణకాలము వెలుపలకు ముఖము చూపిన యెననినో
చూచి తిల విసరినాడు. తరువాత నాకారు రుయ్యిమని ము
దకు పోయినది.

“ అతడు మనస్నేహితుడు. పోలీసులవచ్చెత్తురు హ
ర్రాక్ సింగు. అతడుకూడ నక్కడికే పోవుచున్నాడు. ఈసారి
బళ్వేకి వ్యతిరేకముగా చాలమంది యున్నారు. తుకారాము!
వారు చాలగ పోవువరకు నీవు కొంచెము నెమ్మదిగా పో ని
మ్ము. అని” చెప్పి రామసింగు తీరుపడిగా సిగరెట్టు వెలిగి ది
యలోచనలో మునిగిపోయినాడు.

సాయాకాలము సమీపించు చున్నది. రామసింగు ఫి
రోజు నక్కడిపూటలలోని వెనుకగదిలో తుకారాము పూచీ
లో జాగ్రత్తపడి యోతచచ్చునను గడపదాటి వెలుపలకు పో
నీయవలదని మరియు మరియు హెచ్చరిక చేసి “నీ విక్కడ
చాల సురక్షితముగా నున్నావు. కాని యడవులలో సంచరిం
చుటకు ప్రారంభించిన తరువాతమాత్రం మాంలాగున ననజాల
ము. నిర్ణయించి కాలము పూర్తియగువరకును నీ కాపడల

కు లో టూడకు. కొందరిపడి నీ పాసగలియి కుమారుగనే
యడుగవలసిన యగత్య చూడకు" అన్నాడు.

ఫోటో కావలసివలెనని యాపదగించు "ఈ విషయము
నున్న సంగతి నాది కె తిమోత్తుకు చెప్పుకొనడం అనితాక
యీ ముట్టపక్కల ప్రదేశము తియు నేను ప్రాంతా యెరుగు
దును" అన్నాడు.

"అనుభవముచాలని యామాటలవలన ప్రయోజన
మాత్రగా లేకు. ఇక్కడనుండి యుడుగైన కడవకు" అని రామ
సింగు మొగమోటుమీ పీడి మరొకరిని సారి కెచ్చిలముగా చెప్పి
యెవరిదో సైకి తెగువు పుచ్చుకొని బయలుదేరి పోయినాడు.

అతడు సోవలసిగ నున్నాడు ముక్కలను నుండి రాగు
మై పున్నది. కానివానికంటే తొలినరగా నున్నటులకనుపించు
దు. సంధ్యాకాలము ప్రవేశించినది. చిట్టచివరి కతిడు నానిసై
కిలు ప్రక్కననున్న యొకడొకలో దూర్చి, కిక్కిర్రోడ్లు విడిచి
ప్రక్కదారిని యొకకంచెమీదుగా పోయి పాడుపడిన యొక
పొదరింటిలో ప్రవేశించినాడు.

అదంతయు పనికిరాని మొక్కలతో చెడపెరిగి యున్న
ది. చాలసంవత్సరములనుండి యామొక్కలను కరుకువా రెవ
రును ఉన్నటుల కనుపించలేదు. అతడు ముందునకు సాగిపోవు
ట చాల కష్టముగా కనుపించును. పాడి పడిపోయిన చెట్టుకొ
మ్మలును, చెడపెరిగిన తీగలును అతడుపోవున్న బాట కప్పి
వేసినవి. అత డన్నిటికి సహించి, సన్నని నెలమేరు సహాయ

మున నిడుమన్న చిన్నచెరు వొకటి సమీపించువర కెంతమా
త్రమును చెప్పుడు చేయకుడి చాల దూరమైన పట్టి సోయినా
డు. దానినుండి వెలువడు పవనమును నీరు దూరమున ది
క్కు-దివాణము లేకయున్న యొక పనికిమాలిన వాత్రయింటి
దిగ్గిరి కు దెలువవలగా నున్న సన్నని మార్గమున
పోవుచున్నది.

“మనస్సుమాత్రము సగడకుడు యడవులలో, దూర
మున, మారుమూలల నున్న యొక వాత్రయి యొక కాలముకిం
దిట హత్యగిరీసరముల కాటవట్టులై యుండుననుకొనుటలో
యాస్పిర్య మేమున్నది. అవి యిప్పుడుకూడ పట్టికార్యముల క
వసరమును బట్టి సానుభూతి చూపగలవు. మరణించిన రత్నా
బి కామాత్రము తోచియున్న సత్యం పలులోని మూడవపర
తు నెవ్వరును పట్టి దిక్కుమాలిన పద్దేశ మేర్పాటు చేసి
యుండడు. పరతాత్పర్యమును నాదితోన పడు
చున్న పాత్ర కొనిసాగుట కితకిన్న యనుకూలపద్దేశ మిం
కేది యుండును? పెహతాఫిరో జట్టియడవిలో మూడువారము
లు తిరుగులాడును కాబోలును పాపము తిండిలేక కడుపుకాలి.
బహుశా కాన్డెట్టుకొనుటకై న నోపిక లేకుండు చాటున న
కియన్న యొకయాకారము, హతాత్తుగా నొక పెద్దచెట్టుకొ
మ్మ నెత్తిని బడి తగిలినగాయము. ఒకటి రెండురోజులు తరు
వాత నాకొమ్మ సర్వసాధారణముగా నన్ని కొమ్మలు పడినటు
ల పట్ట తప్పిపడినదో లేక ప్రయత్న పూర్వకముగా మానవుని

చేతులలో నూగులాడినదిచేదో యెవరును నిర్ధారణచేసి చెప్పజాలక పోవుట”

అత డాచెరువువారను దిట్టమైన యొక డొకకీకీనడను నిలచి, యొకటి యెరుచునిమిషములు నిదానించి నెమ్మదిగా నీల వేసినాడు. నెట్లునే కొంతదూరమునుండి మరియొక యీల సమాధానము వచ్చినది. తరువాత నొకవ్యక్తి నెమ్మదిగా గట్టువానిని వానినెఱుఁగు రా సాగినది.

“అయ్యో! పాపము! సమాచార మేమైనా?” అని రామసింగు తొందరపడిగినాడు.

“అయ్యో! కొంచెముగా నీవు చెప్పిన పద్ధతిమీద వాకబు చేసినాను. అచ్చముగా నీవు చెప్పినంతవఱకు లున్నలాచి యొకటి నిన్నటపొద్దుట నాలనెట్టి రేపులో కనుపించినది. ఈపేళిమాత్రమచ్చుట కనుపించును. కావలసిన పెట్టెలు యి తరసామగ్రితో పాటు తినుబండారములు తీసికొని రాలి, యొక్కడికో పలాయన మైనదిట. మీరు చెప్పినప్రకార మా యాచోట్ల మనుష్యుల నేర్పేట చేసినాను. అది. సరే దాని కేమిగాని డాక్టరుబద్ధే యీరాత్రి కిక్కడకు తప్పక వచ్చునని నీ వభిప్రాయపడుట కాధార మేమి?” అని యిసన్నెక్ట్ రడిగినాడు.

“కేవలము, నాకు వానిపద్ధతులతో కల పూర్వానుభవమే. మేము సముద్రప్రయాణము జయప్రదముగా కొనసాగించుకొని వచ్చితి మని వానికి పూర్తిగా తెలియును. ఏలనన

నీవు సాగుతాము మే మిట్టికి నీ పుత్రోవలో మాకు కను
పించిన చిన్నలాచి వారిదే. అది సాదేహ మంతమాత్రము
ను లేదు. దానితోపాటు సంగతి సుందరము లెప్పటి కప్పుడే
వాని కుదరెయ్యటకు ఇక్కడొక డుండి యుండును. అదికా
కి ఫిరోజుమీద నడసారి దౌర్భాగ్యము చేయ న్నిరవరచుకొనిన
యాత ను ప్రదేశ మొకసారి తప్పక చూడవచ్చును. తరువాత
నే కదా చురడు ఇన్నిక యేర్పాటు చేసికొని యాచరఫలో
పెట్ట పోయితిమిట”

“చాలు మంచియూదమైన లక్షణమే” అని హర్కార
సింగు మూలగినాడు.

“అలాగే మరి. అయినను నీ పక్కడనే యుండి వాని
రాకకొరకు నిద్రీంచి యుండదగిన వ్యాపార విధి యని నా
యభిప్రాయము. నీవు వానిని పట్టుకొన గలిగితివా, బంగారు
పట్టీలు నీభుజముల నలంకరించ గలవు”

“నే సంతవరకు చేయు భాగ్యము పట్టిన నది నీసుకృ
త మనవలయును. రామసింగు! నీవు చాల మంచివాడవు. నీప
ద్ధతులు నా కెల్లప్పుడు ననుకూలముగనే యుండును. మన మి
ప్పుడేమి చేయవలసి యున్నది?” అని యడిగినాడు.

“కొంతసే పక్కడనే యాగి వానిని నివ్వెర పుచ్చుట
యే. అందుకు మల మిప్పుడు నిలచియున్న ప్రదేశమే చాల
ప్రశస్తమయినది. అత డీమార్గముననే రావలయును”

అత డాశ్చర్యముగా “అ! ఏమి? ఎందుచేత? నీ కాన్ధ
లముకూడ సరిగా వెలిసియున్నటుల కనుపించు చు న్న నీ?”
అ న్నా డు.

“అ! అవును. నే నిచ్చటకు కొంత సేదబడినట్లు నే వ
చుటచేత నీ ప్రదేశ మతయు చూచు సనకాశిమ కలిగినది.
ఈయింటి కావలనున్న మోకాళ్ల లోతుబురదలో కా న్నీడ్చు
కొనుచు నడచుట వాని కిష్టములేని పక్షమున యత డీనైపున
నే విచ్చి తీరవలయును. చాలకాలమునుండి యీ ప్రదేశము
చూచెడు దిక్కులేనివాని నీ చెరువులోని నీరు పొర్లిపోయి య
వతల సాపుగా ప్రవహించు నాధారములేక యక్కడ నిలువ
యై నేలుతయు నాని కొన్నివంతులగజములవరకు బురదక్రింద
తయారయినది. దాని కవతల పెద్దడొంకలు, మూడ్లకొరెలు
పెరిగి పోయిన చిట్టడివి యున్నవి. ఎవరయిన చేతిగొడ్డలి వు
చ్చుకొని నరుకుకొనుచు మార్గము చేసికొని రావచ్చునుగాని
కులాసగా నిశ్శబ్దముగా మాత్రము ప్రయాణము జరుగదు.
దానికిని యవతలనున్న ప్రదేశము కావలసినంత కాళీగను,
స్వేచ్ఛగను యున్నదిగాని యక్కడ నీ వు కాపుంచిన మను
ష్యులు సిద్ధముగా నుండురు కదా! ఏమి! ఉన్నారా?” అని ప
త్రేదా రడిగినాడు.

“అ! కాని వాని కిష్టమైన నందు దూరివచ్చుట కాటం
క మేదియు నుండదు కదా?”

“ఉండగ, కాని చూడడు సముద్రపువారనూడి వచ్చును గనుక రెండవమాగ్గమునూడియే వచ్చును.” అనుచు రామసిగు కుడినైపు చేయించాపి చూపి “అలాగయిన సత డామధ్య కాగిగానున్న చెక్కదాటిరావలయును. ఈ కథి) యాకాశము చాల నిర్మలముగా నున్న సమయము వానిని చూడగలము. అదికాక నేలంతయు క్రిందపడి యోడిపోయిన చిన్న మొక్కలతో నిండియున్న సమయము వానిని చూడగలము. తప్పి మరొక సడచుటకు వీలులేదు. కావున మనము వానిరాక తప్పక వివగలము” అన్నాడు.

ఇనస్పెక్టరు హర్రా-రసింగు “వానిసంగతి మన కసలే తెలియదు. పోస్టునేమో ననినాభ మును. అశోకవేళ మనల నిప్పుడు తప్పిదుకొని నాటిపోయినను నేను వానిలాది పోలికలు చలువకకల కిదివరకే తెలియవరచితిని గనుక నంతయెక్కువ దూరము పోజాలడు. సరే. ఇక అసలు సంగతిసంగదర్భములు పస్త్రుత మేలాగుననున్నవి? కొంచెము తెలియచెప్పుము?” అని యడిగినాడు.

వజ్రేంద్రులు రామసిగు యిచస్పెక్టరు హర్రాజీని పారాభమున రియలుస్ట్రేషనులో విడచిన దాది యిప్పటివరకు రెండుప్రయాణములలో జరిగిన యానత్తు నృత్యతము క్షుప్తముగను, చాలమెల్లగను చెప్పి, వాని యాత్మత నడదినాడు.

సంగతి చివరవరకు తీరుబడిగా వినిన యిచస్పెక్టరు హ

క్కారసింగు “హూం” అని మాదముగా గర్జించి “హర్తాజీయే దీని కుతకు కారణభూతుడు. వాడు చాల జిత్తులమారి. నేని తకాలమును వానిని నిగాలోనే యుచినాను. వానికి వ్యతిరేకముగా సంగతేమియు సంతగా తెలియ రాలేదుగాని యత డితకాలమును నటించు చున్నటుల కంపెనీల ప్రతినిధి కాడు. వర్తకముతో వాని కేవిధమైన సంబంధమును లేదు. వానికి రాత్రిల తెల్లవారును డబ్బుపెట్టి పోవు సలవాటున్నది. దానిమూలమున వానికి కలిసివచ్చున దంతగా లేదు. అంతకన్న మనకు కలిసివచ్చు సమాచార మేదియు లభించలేదు. కాని యొక్కటిమాత్ర మున్నది. అతడు క్రమముగా బుడకేత్తి పోవుచున్నాడు. అత డేదో యొకవిధముగా మీచిన్నవానిని పాడుచేయుటలో కృతకృత్యుడయి ముసలివాని యపారమైన యాస్తి సంగ్రహించ గలిగిననే తప్ప లేనియెడల వానిబ్రతుకు అల్లరి పాలే” అన్నాడు.

అంతట రామసింగు వాని కడ్లువచ్చి “నాకు తెలిసినంతవరకు వానిబ్రతు కేవిధముగా నయినను అల్లరి పాలే. దాని కేమి? మన కాసంగతి చివర కేలాగున జరిగినదియు తెలియ గలదు. ప్రస్తుతపుసంగతి చూచు కొందము” అని గొణిగినాడు.

వారు చాల నిశ్శబ్దముగా నిలచినారు. ఒక యరగుట గడచిపోయినది. ఎక్కడను గాలి లేదు. చెట్లసందున యక్క-

డక్కడ బయలుదేరిన గుడ్లగూబల గుబాళిపులును చెట్లను
 ధ్వ మేతకోసము బయలుదేరిన విన్న విన్న జాతువుల కదలికల
 చప్పుడును తప్ప యితరధ్వని మేనియు కనుపిచుట లేదు.
 అత నానిశ్శబ్దమును చించుకొనుచు హఠాత్తుగా బయలుదేరి
 న గొగురురావ మేదియో విని కునికిపట్టి పడుచు నిశ్చలము
 గా కాపలా కాయుచున్న పహారావారు కుగారుపడి లేచి ని
 లచినారు. హఠాఃరసిగు చేయి చురుకుగా జేబులోని పిస్తో
 లుమీదకు పోయినది కాని రామసిగు యెగతాళిగా టోటో
 పల సవ్యకొని “హఠాః! నీవు లోకానుభవ మెంతమాత్ర
 మును లేని పట్నవాసపు పెద్దన్నయ్యవు. అధ్వని విని భయ
 పడినావు. అదు మన మాటంకపన చగలుగున దేదియు లేదు.
 ముగిస యొకటి చెవులపిల్లిని పట్టుకున్నది. అతే. వినుటకు
 చాల యసహ్యముగ నున్నను యడవిలో సంచార మవసర
 మున్నవారికి తరుచు యనుభవ మగుచుండు సంగతు లివే. అ
 దిగో! ఆ దాగిపోయినది చూచితివా? క్షణకాలములో పరిస
 రాప్తి నొందును”

“అయితే నేనుకూడ నొకముగిసనై యుడిన బా
 గుడును.” అని యినస్పెక్టరు సవ్వినాడు.

ఒక క్రీసీడ నెమ్మదిగా వారిని దాటి యంతకు పూర్వ
 మావితధ్వని బయలుదేరిన దిక్కునకు సాకి పోయినది. దా
 నిమెటనే యొక తడపడ శబ్దముతో విజయనూచకమైన యొ
 క గుబాళి పుతో నోళ్ళసూచున నేదియో నల్లనివస్తు వొకటి చి

క్కబట్టుకొని యాక్రీసేడ తిరిగి దాని యథాస్థానమునకు రెప రెప లాడుచు పోయినది. తరువాత సంతయు నిశ్శబ్దము.

“అది గుడ్లగూబ. ఆముగిసను పట్టుకున్నది.” అని రామసింగు మందహాసముచేసి “నీ నీసారి గుడ్లగూబవైపు భాగుండును. అవునా! అదా చెట్టుమీదకు పోయినది” అన్నాడు.

వెంటనే బయలుదేరిన యొక వింతదప్పు డాముగిస చెవులపిల్లి కేమి చేయదలచుకొనినదో దానికి సరిగా నదే జరుగుచున్నటుల కనుపించినది. గుడ్లగూబ దానియూహారమును పట్టుకొని రెక్కలమీద నిశ్శబ్దముగా నక్కడనుండి లేచిపోవువరకును నాప్రాంతముల నున్నచిన్నజాతు వేరియుకూడ తుప్పలక్రింద దూరి వెలుపలకు రాలేను.

కొంతసేపటిలో నాసూదడి మరియొకసారి బయలుదేరినది. ఇదివరకు లాగునగాక నీసారి కుడివైపున దూరముగా నున్న చెట్లవరసలో నెక్కడనుండియొ చిన్నకొమ్మ పెరుక్కున విరిగినటుల కనుపించినది. రామసింగు చురుకుగా హఠాఃరసింగు నొకమోచేతిపోటుతో హెచ్చరించి జేబుకుంచి పిస్తోలు నిశ్శబ్దముగా వెలుపలకు తీసినాడు. వానికన్నులు దూరమున చెట్లమరుగున నున్న గాఢాధికారమును చొరచుకొని దీక్షగా చూచి నవి.

తిరిగి కదలిక బయలుదేరినది. వెంటనే నీడయొకటి దట్టముగా నున్నయాచెట్టు క్రీసేడలో కొంతవరకు ముందునకు జరిగి తరువాత దానినుండి వేరయి దూరముగా నిలచినది. సరి

కివేసిన చెట్టుమొదలని భ్రమ కలుగులాగున నాలాగుననే త్త
ణకాలము నిశ్చలముగా నిలిచి నెమ్మదిగా ముందునకు కదలి
పో సాగింది.

౨౮.

ఒక మనుష్యుడు! అచ్చను మనుష్యుడే! సందేహము
లేదు. ఏలనన యతడు మరియొకసారి యాగి నప్పుడు వానికి
స్వభావసిద్ధమయిన పద్ధతిలో తల వెనుకకు విసరినాడు. చీక
టియైనను రామసింగి గది గురుత్వించక పో లేదు. అతడు బగ్గే
యే! రామసింగి గాదినూడియు స్థిరపరచినటుల సరిగా వచ్చినా
డు, అత డాలాగుననే నిలచి, దూరమున నిర్మలాకాశముముం
దు యొంటరిగా కనుపించు చున్నయింటివైపు త్తణకాలము
చూచి అంతయు నిర్మలముగా నున్నదని నిశ్చయించుకొని
యాచిన్నచెరువువైపు నిర్విచారముగా కాళ్ళు చాచుకొని న
డచి యక్కడ నున్నయాచెట్లగుంపులో ప్రవేశించినాడు. మరి
కొన్ని సెకనులలో సతడు కండ్లు మూసికొని యంతవరకు వా
నికోసము కనిపెట్టుకొని యున్నవారల చేతులలోనికి తిన్నగా
తనంతలానే పోయియుండును. కాని యంతలో సపనవ్యముగా
వచ్చిన తుమ్ము ఆపుకొన ప్రయత్నించుచు యినస్పెక్టరు హ
ర్రార్-సింగు చేసిన గురగురధ్వని వానిని రక్షించినది. దోమ
యొ లేక నట్టిది మరియొక కీటక మేదియో వానినాసికారంధ్ర

మూలలో దూకుటచే చాతపని జరిగినదని యతడు తరువాత స్పష్టపరచినాడు.

ఏమయిన నేమి? కార్యభంగమునకు కారణ మయినది. బద్వే చెంగున గొలి చెట్టువెనుకకు తప్పుకున్నాడు. రామసింగు యిసస్సెక్టరు చేయిపట్టి యీడ్చుచు తానుకూడ మరియొక చెట్టుపక్కకు పోయి, వెనుక రోడ్డుపక్కను, ఆయడవిలో నలుపక్కలను కాపున్న పోలీసువారిని హెచ్చరించుటకై తక్షణమే పిస్తోలు పేల్చినాడు.

అతడు బిగ్గరిగా “బద్వే! లొంగిపో! నీపని యయినది. లాభము లేదీ క. చుట్టూను కాపున్నాడు!” అని కేక వేసినాడు.

బద్వే మనోభ్రంశ మొలిపాత్రమును చెదిరిని స్వరమున నెకసక్కెము చేయుచు, తాజాగా సమాధానము చెప్పినాడు. “ప్రియమైన రామసింగు! ఈ క్షణములోని యుద్యేకత నిన్ను కంగారు చేసినందులకు నాకు నిజముగా చాల విచారముగా నున్నది. న నైనరును ముట్టడించ లేదు. ముట్టడించ బడుట కూడ నా కిష్టము లేదు.” అని సమాధానము చెప్పినాడు.

ఇనస్సెక్టరు పిస్తోలు పేల్చవలయునన్న తొందరలో మరుగునుండి క్షణము వెలుపలకు వచ్చినాడు. అతిసాహసికస్వభావుడైన యాడాక్టరీయవకాశము దొరక పుచ్చుకొని యిసస్సెక్టరు వెలుపలకు వచ్చియు వచ్చుటలో వానినెత్తిమీద

టోపీ గుండుతిగిలి టోపీ క్రింద పడినటుల విస్తాలుతో ఒకదెబ్బ కొట్టినాడు.

“లోపలకు రా. వాని సక్కడనే పట్టి యుంచుము.” అని రామసింగు రహస్యమున తీవ్రముగా నని బోర్లపరుండి డాక్టరునకు కనిపించకుండులాగున యిరువురకు మధ్య చెట్టొక టుండునట్లు చూచుకొని చాల నిశ్శబ్దముగా వెనుకకు పోకు కొనుచు పోయినాడు.

ఛా! హఠాః-రసింగు పేల్చినాడు. వానివిరోధి దాని యున్న చెట్టు బెరడున కొకముక్క ఊడినది.

బరేష్ పెద్దపెట్టున నప్పుచు “అత చచ్చుదెబ్బ కాదు గాని యది మీలో నెవరు కొట్టినారో నే నడుగ వచ్చునా” అన్నాడు.

“నీ వది త్వరగానే తెలిసికొనగలవు” అని యినస్పెక్టరు గుర్తు మన్నాడు.

“ఏమి? అది నారెండవ చిరకాలపుప్రియస్నేహితుడు యినస్పెక్టరు హఠాః-రసింగు గారా? ఎవరో ననుకున్నాను. నిజముగా నీప్రపంచ మెంత చిన్నదిగా నున్నది! అయ్యో! బుద్ధిమంతుడా. దయయించి నీ వింటిదగ్గరనే చాల సురక్షితముగా పడియుండిన బాగుడిపోవును. లేనిపక్షమున నా కిష్టములేక పోయినను నీశరీరము తూట్లుపడులాగున కొట్టవలసి వచ్చును. ఆహా!”

అతడు గిర్మిన వెనుకకు తిరిగినాడు. రెండుచేతులతో

ను ప్రక్క నేదియొ గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. అంతలో పొదల లో నుండి మంటయొకటి ఆకస్మికముగా వెలువడినది. అతడు, ఆశ్చర్యార్థకమైన వెక్కిరికే కొకటి వేసి గిరుస తిరిగి క్రింద పడి పోయినాడు. రామసింగు చాల మెలకువగా చుట్టుతిరిగి వచ్చి పిస్తోలు సిద్ధముగా పట్టుకొని ముందునకు వెళ్ళి పదేళ్ళమునకు వచ్చి చాల మృదువుగా “బర్వే! అంత గట్టిదెట్లు తగిలినదా యేమి? ” అని యిడిగినాడు.

డాక్టరు చాల నీరసముగా “ఆ. ఆలాగే నని యనుమానము. తొడయొక్క నలిగిపోయిన దనుకొందును. కాని జీవనాశము తగియుండదు. నాపుగనుండు చెట్టుకొ మొక్కటి తెచ్చి నాకాలు సాగదీసి కట్టుడు. నే నిక మీకు పలహారము ను కదా” అన్నాడు.

ఇనస్పెక్ట్ రంతలో రామసింగు చెంతకు పోయినాడు. అంతకాలమునుండి వానిని బంధించుటకును శిక్షింపజేయుటకును వారు చేయుచున్న ప్రయత్నము లన్నిటిని తిరస్కరించి తిరుగుచున్న యామానపు డిప్పుడు పూర్తిగా వారిచేతులలో చిక్కినాడు. వారిరువురును క్షణకాలమువానిని విస్మృతులై చూచినారు. వానిముఖము వెల్లనై యున్నది. అతడు యెడమ తొడ గట్టిగా పట్టుకొనియున్న వానిచేతిమీద రక్తము కనుపించుచున్నది. అతడు మాత్రము వారివైపు కులాసగా చూచి నవ్వుచున్నాడు. ఇప్పుడు పూర్తిగా పరాజితుడుకదా!

అతడు ఊపిరి తీసికొని “ఏవిధమున నయినను నిదంత
మంచిపని కాదు. ఏమందురు? మీరు కొంచెము రణధర్మము
మాలోచించి యుడవలసివది. అంతేనా? సగే లేడు. నన్ను
కొంచెము లేవతీరి నిలుపజెప్పుదురా? నా కీ స్థితి చాల బాధ
కలిగించు చున్నది. మీరు సాదేహించ నక్కర లేదు. నాపిస్తో
లదిగో దూరమున గడ్డిమీద పడియున్నది. ఆ. అదే మంచిప
ని. హఠాత్ సంగ. ఆలాగున దూరముగా తన్ని వేయుము.
అవును. ఎంత జాగ్రత్తగా నున్న సత ముచిది” అన్నాడు.
అతడు పడిపోయి యున్నను పిస్తోలు వాని కుగుబాటులో
నుడుట యిష్టములేక యిరుపైకై రది కాలుకొలది దూరము
గా తన్ని వేసి కొంచెము క్షమాపణపూర్వకముగా “మేము నీ
విషయములో కొంచెముజాగ్రత్తగా నుడుట ముచిదికాదా!”
అని తీవ్రముగా నని యతడు రామసింగు ప్రక్కను వదిలి ప
డియున్న బల్వే చుకలలోనుండి చేతు సో నిచ్చినాడు.

వారు వానిశరీరము గాయపడిన వానికాలుతో సమా
నముగా నుడులాగున వానిని లేవతీయ ప్రయత్నించుటలో
వారి యిరువురతలలును సుమా రొకక్షణకాలము కలిసి యు
న్నవి. అంతలో నేదియొ చల్లని పదార్థము వారిముఖముచకు
చల్లినటుల తగిలినది. వారితలలు వెనుకకు వాలినవి. వారిగొ
తుకలు నులిమి నట్టులైనవి. వారు దగ్గి, దీర్ఘమైన నిట్టూర్పు
లు విడిచినారు. కండ్లు చీకట్లు కమ్మినవి. ఒకరిమీద నొకరు
నిస్సత్తువగా దొడ్లి కదలక మెదలక పడిపోయినారు.

బర్వే కిలకిల నవ్వుచు చాల నులువుగా లేచి నిలచి కాలనకు గాయమైనవోట జేబురుమాలు చుట్టపెట్టి బిగించి దూరమునపడియున్న పిస్తోలు తిరిగి తెచ్చుకొని, జేబులోనుంచి చిన్న కాగిత మొకటి తీసి దానిమీద తొందరగా నేటియే గొలికి, రామసింగు ప్రక్కను వెట్టినాడు. తరువాత స్వల్పముగా కుంటుటకన్న వేరెక్కువ ప్రమాద మేడియు లేని లక్షణములతో సత, డావిశాలప్రదేశమును దాటి యాగాథాంధకారమున కలిసి పోయినాడు. అప్పటికి చెరువు వెనుకనున్న యడవులలోనుంచి తొందరగా పరుగెత్తుకొని వచ్చుచున్న పదధ్వని వినుపించినది.

మరికొన్ని నిమిషములు గడచునప్పటికి రామసింగు తడబడుచు “ఏమి? ఆ! —ఉమ్— అబ్బా సన్న కుదుపకుడు. అబ్బా— దిక్కుమాలిన సన్యాసులు ... .. ” అన్నాడు.

“అయ్యా! మీకు దెబ్బతగినదా? సంగ తేమండీ అసలు? మేము పిస్తోలుచప్పుడు విన్నాము. మీసెలవుప్రకారము వెంటనే లోపలకు దగ్గరగా మూసికొని వచ్చినాము”

రామసింగు ముఖమున నిప్పు షాక సమృద్ధిమైన వికారము కనుపించినది. వచ్చిన మనుష్యులలో నొకడు వానిని కూర్చుండు పెట్టి పట్టుకున్నాడు. మరియిరువురు, అంతవరకు వానిప్రక్కను పడియున్న వారియధికారికి స్వస్తి కలిగించుటకై సమస్తోపచారములు చేయుచున్నారు. పరిమితి మీరిన వి

కారము వానికి కావలసినంత బాధ కలిగించు చున్నది.

అతడు తడుముకొనుచు “దాహము!” అన్నాడు.

మంచినీరు వచ్చినది. అతడు పూర్తిగా త్రాగినాడు గాని చాల జబ్బుస్థితిలో నున్నాడు. కొంత సేపటివరకు బరువుగా, ఆయాసముగా ఊపిరితీయుటతప్ప యితర దేనియు చేయలేక నిస్సత్తువగా పడిపోయినాడు. వానిస్థితి క్రమముగా తోవలోనికి వచ్చినది. చిట్టచివరకు రామసింగు మాటలాడుటకు చాలిన యూపిరి చేరినది.

“బలే వానికి ప్రమాదకరమైనది. ఇప్పుడు తగిలిన దనుకొన్నాను. వానికి సహాయము చేయుట — — — వా డొక మొండిజాతి విషద్రావకము మాముఖముల చల్లినాడు. ఊహలు — ఉన్ను — వాడు తప్పించుకొని — పారిపోయినాడా?”

“మే మిచ్చటకు వచ్చునప్పటికి వానిజాడయివనుమాను కనుపించలేదు. కాని — ఇది మీ ప్రక్కను దొరకినది. చిన్న చీటిముక్క —”

“చదువు. నేను చదువజాలను” అన్నాడు రామసింగు. ఆకాగితము వానికన్నులముందు క్రింద మీదుగా తిందనా లాడసాగినది.

“నీవే నన్ను ముట్టుకున్నావు. నే నప్పుడు పారిపోయి ప్రమాదము తెచ్చిపెట్టుకొన నిష్టములేక పోయినది. అయినను నా జాగ్రత్తమీద నే నున్నాను. విమ్మల నింత యాకస్మికముగా విడచి పోవలసి వచ్చినందులకు విచారముగా నున్నది

క్షమించుడు. త్వరలోనే తరుబుగా మరియొక యత్నము వాయిదాను. అంతే చండయ్యా అన్నాడు.

“అయిన కాలము వృథా పుచ్చుకుండు మీలో నొకరు మాత్రమే మిక్కి-డ నుడుడు. మిగిలినవారు చేరువచ్చు తెలిపోను దగ్గరకు పోయి ప్రతివానిని లేపి వేయును. అతడు బహుశా వానిమోటారులాంచిమీద పోవు ననుకొనును. కాని మీరు చురుకుగా పనిచేసినయెడల సతడు లేవులు దాటిపోవులోపల పట్టుబడు నవకాశ ముండును. ఊ. త్వరగా”

ఇరువురు మనుష్యులు తొందరగా పరుగెత్తుకొని పోయినారు. రామసింగు దగ్గరకు వ్రాసినాడు.

అతడు నెమ్మదిగా “అబ్బాయి! చివర సతడు మనకు చాలమంది పెట్టయినాడు. మనలను మరియొకసారి తిప్పించుకొని పోయినాడేమో నని నాయనుమానము. సీకేలాగున నున్నది బాధ” అని యడిగినాడు.

హర్కారసింగు మళ్ళాలుగుచు, “అబ్బ! నా కసలు స్వార్థకమే లేకపోయిన బాగుండులాగున కనుపించుచున్నది. నన్నంతగా బాధ పెట్టకు. నేను చచ్చిపోవుచున్నా ననుకొనును. న నీలాగున విడిచివేయుము బంటరిగా!” అని పడిపోయినాడు.

“నాసంగతీ, అంతే” అని రామసింగు ననికి ప్రపంచముమీద మరిదేనితోడను సంబంధము కలుగజేసికొని బాధ తెచ్చిపెట్టుకొన నిష్పములేని వానిలాగున ప్రక్కకు వాలి పరున్నాడు.

మరుచటినాటి మధ్యాహ్నము కొంత గడచినతరువాత నాన్నేహితు లిరువురును, ప్రసిద్ధిచెందిన యొక హోటలు వెనుక యానరణలోని పూలమొక్కలమధ్య చెరియొక పడకకు ర్చీలోను పరున్నారు. రాత్రియంతయు బాధపడి వా రప్పుడే కొంచెము తోవలోనికి నచ్చుచున్నారు. ఓడలరేవులో క్రిందకు మీదకు కావలసినన్ని పరుగులు, పందెములు జరిగినవికాని బర్బేలాంచి మాత్ర మొక్కడను కనుపించలేదు. అది పూర్తిగా యదృశ్యమయినటల కనుపించినది.

హఠాఃరసింగు చాల యస్పష్టముగా “దానికేమి?వా డెక్కడనో యొకచోట చచ్చును. అవకాశము దొరకింపుడు మాత్రము వానిపట్ట పిస్తోలుగుడ్లతో నిప్పి తగినంత జాగ్రత్త పుచ్చుకొని యుడకపోవుట యెంతపొరపాటు మనది!” అని గొణిగినాడు.

గురదృష్టవశమున మనయిరువురలో నొకడుకూడ నారకములోని వారము కా మ యి తి మి. ఆసంగతి వా డెరిగి యుండియే మనలను లోకున చేసినాడు. ఏది యెటు లున్నను మనము వానిని నిందిచ సవకాశము లే దని నాయభిప్రాయము” అని సమాధానము చెప్పినాడు.

“అవకాశము లేదుగాని యెప్పటికైన నా కవకాశము దొరకితేమాత్రము వానివీక నులిమి వేయకుండ నూరకొనను” అని యిసస్పెక్టరు క్రోధమున మండిపడుచు పండ్లు పటపట కొరికి నాడు.

ఆక్షణముననే 'తెలిగ్రాపు' కుర్ర డాకతెలిగ్రామును అంతకు పూర్వమే వచ్చిన యొక యుత్తరము చేత పట్టుకొని వారిదగ్గరకు వచ్చినాడు.

రామసింగు చేయి చాపి తెలిగ్రా మునుకొని "హర్కారు. ఇది నీకు - ఇందులో నే మున్నదో" అన్నాడు.

"లాచి గుజరాతుదగ్గర సముద్రపువారను పాడయి పడియున్నది. కళాసుల యానుపాను తెలిసినది కాదు." అని చదివి యింక స్పెక్టరు "సరే. దానిసంగ తింతితితో సరి. దాని సంగ తేమి నీచేతిలో నిది?" అని యడిగినాడు.

బచ్చే వాగ్దానముచేసిన యుత్తరము. బొంబాయి పోస్టుముద్రయే యున్నది. ఈవేళ పోస్టుటట పాలోనే పడినది. ఇదీ, సంగతి.

"ప్రియమైన రామసింగు!

నీవును, మనప్రియస్నేహితుడు హర్కారసింగును చాలగ బాధపడియుండుట వాస్తవమే. అంతవరకు చేయవలసి వచ్చినందుకు నాకు చాల విచారముగా నున్నది. తప్పదు. జయాభిలాషకొలది, కార్యావసరమును బట్టి ప్రతికక్షులపై యప్పు డప్పు డట్టివి ప్రయోగించవలసి వచ్చుచుండును. అంతే. మిగత సంగతిని గూర్చి విచారించకుడు. తరువాత - నే నీక ముందు మీరు సంతక్షణలో పెట్టుకున్న యాచిన్నవానిని వెంటాడుట పూర్తిగా వదులుకున్నాను. నీ

మూలమున నది చాల కష్టతరకార్యమయినది. ఎంతమాత్రమును క్లిబ్బబడి యగుట మాకు నైనది. నే నావిషయములో సుతపాడుగా ప్రవర్తించలేనని చెప్పగలను. నాకాతాదారు నాసలహామీద కొన్ని పనికిమాలినవ్యాపారములతో క్లిబ్బబడి పెట్టిన సొమ్ములు, యిప్పుడు ప్రస్తుతము మంచినమ్మకమైన యొక మధ్యవర్తిద్వారా నాస్వాధీనముననే యున్నవి. అవి వానికే విడిచి వేసినాను. అతడంత సరసునిలాగున కనుపించడు. నే నింతవరకు చెప్పుట యనవసరముగాని, యయినను తగినంతజాగ్రత్తమీద నుండుడు. మొండికెత్తిన సన్యాసితో వ్యాపార మెప్పుడును ప్రమాదకరమే గదా! నేను ప్రస్తుతము బర్మాలో కొంతవ్యాపారముండి సోపుచున్నాను. కొంతకాలమువరకు మీకు కనుపించను. మీకును, మనప్రియ స్నేహితుడు హర్కాసింగునకును, హృదయపూర్వకమైన సమస్కారములతో, ప్రస్తుతము నెలపు పొండు నభిలాషపడు ప్రియమైనప్రతికక్షి.

కర్ణా బర్వే”

అని చదివి “వానియరత్నములలోని యొక ప్రశస్తమయిన సమూహా యిది. హర్కారు ఏమందువు?”

హర్కారసింగు మందముగా నవ్వినాడు.

“అతడెప్పుడీదే రకపుమొండితనము. ఏదీ? ఆయుత్తరము నాదగ్గర నుంచు. మాసూపరింతుండెంటుగా రది చూ

చి చాలగ నానందించెదరు. ఇక నేను తోకకాళ్ళసందున నిరికించుకొని, మాసూపరిటెంజేటుగారిడగ్గరకు పోయి మరియొకసారి యపజయము పొందితి నని చచ్చుమొఖము వేసికొని చెప్పవలయును కాబోలును. నాస్పృకరీలో నే నినివరకు యితర నేరములో ముంచుకొని సుపాదించియుండకపోయిన పక్షమున, నిది యమాంతముగ, నేకటికచీకటిలోనో నామీదపడి నా కొంప తీసియుండును గదా! ఇక మూడు నేను నీకోసము హర్తాజీమీద నిగా యుంచువాను" అన్నాడు యివన్నెక్టరు.

అంతట రామసింగు “నీకు చాల వందనములు. నిజము చెప్పవలసినచిచ్చిన నాయంతట నే నే కొలదిరోజులలో వా నిమీద నిగాయుంచును నని నానమ్మకము. అప్పుడు వాని యిరకతరకల వ్యాపారమునుగూర్చి నీవు పూర్తిగా తెలిసికొనుటకు సిద్ధపడియుండుము. ఇది నీ వనుకొనుదానికన్న నెక్కువ వికారముగా నున్నది” అని చెప్పినాడు.

హర్కారసింగు వెడలిపోయినాడు. మరికొంచెము సేపటిలో రామసింగు గాత్రున కాఫీ త్రాగి కొంచెము సత్తువ తెచ్చికున్నాడుగాని యొకను దడు వదలలేను. నెమ్మదిగా బయలుదేరి యొకరోజు యెడబాటు తరువాత తుకారామును, ఫిరోజును కలిసికున్నాడు. తుకారా మంతవరకు ఫిరోజును, యడవికాపురమునకును, యచ్చట పరిస్థితులకును యలవాటు పడుటకు కావలసిన పద్ధతులు నేర్పినాడు.

రామసింగు “ ఫిరోజు! నీవ్యాపారము నీవు రేపే

ప్రారంభించవలయును. నే నీశోపున నాప్రదేశము మరియొక సారి సాతముగా చూచినగాని తృప్తి కలుగదు. కాని నీ కాయనస్థ మన మనుకొనినంత యెక్కువకాలము పట్ట దనుకొనియెదను. అసగా నది యెన్న డనుకొనిలాగున క్రొత్త త్రోవను బడి హఠాత్తుగా ముగిసిపోవు నని నాయనుమానము. ఊ. ఊ. ఈప్రశ్న లెంతమాత్రము పనికిరావు. ఈరాత్రి త్వరగా పోయి పరుగుము. రేపు నావెంట బయలుదేరు నప్పుడేవరకును నీ వీనకొటలు విడచి యెక్కడికిని కదల కూడకు. తెలిసినదా? సరే యిక" అన్నాడు.

తుకారా మాత్రముగా నష్ట వచ్చి “అయ్యా! తమ రిషబ్దే యొంటరిగా పోవుటకు లగిసస్థితిలో నున్నదా తమ దేహస్థితి?” అని యడిగినాడు.

“అహా! తుకారాము! నేను చేయవలసిన పని చేయుటకు లగిసస్థితిలోనే యున్నది. దేహస్థితి కేమిలే.” అని సమాధానము చెప్పి మరదహానము చేయుచు వెడలిపోయినాడు.

౨౬

రామసింగు హొటలు విడచి మరియొకసారి బైసికి లెక్కి, క్రిందటిరాత్రి బర్వేను కలిసికొనిన చోటకు పోయినాడు. అతడు చెరువు సమీపించు నప్పటికి వెలుతురు పూర్తి

గా పోవుచున్నది. అక్కడ గడ్డిమీద రక్తపుమరకలు కొన్ని యొకను కనుపించుచున్న యాప్రదేశ మత డొకసారి క న్నెత్తి యెసను చూడ లేదు. చుట్టునున్న చెట్ల వరుసలో చటేలున దూరి యవతలనున్న యిల్లు సమీపించినాడు.

అంత నిర్దాక్షిణ్యముగా నిరాదరణముగా చూడబడు చున్న యాయొంటి లక్షణము అంత షీ టిలో నయినను స్పష్టముగా కనుపించు చున్నవి. ఇంటిమీద పెంకులు లేక కొన్ని చోట్ల కాళీలు కనుపించుచున్నవి. ఒకటి రెండుచోట్ల చూరులు దిగబడిపోయినవి. వంటశాలను, గుర్రపుశాలను మరుగు పుచ్చుచు యొంటిచుట్టును పొడుగుగా నున్న యావరణగోడ మీది కప్పురాళ్లు పగయిరాలు నాచుమొదలయినవి చేయ గలిగినంత దుర్మార్గమునకు గురియై జాలి గొలుపుచున్నవి.

ఆవరణగోడ, ఆలాగున పొడుగునను పోయి దట్టము గా నున్న యొక డొంకతో కలసిపోయినది. రామసింగు దీని వార సంతవరకు పోయి చూచి అక్కడ పైకి లేచి యితరులకు కనుపించకుండ జాగ్రత్తగా గోడ యెక్కి, లోపల నదివరకున్న పూలతోటను దానివైభవమును నణగద్రొక్కిన చెత్త, ముండ్లపొదల మధ్యకు, లేశమైన చప్పుడు లేకుండ దుమికినాడు.

అక్కడ నవనవలాడుచు మంచిపూల నొసంగుచుపద్ధ తిప్రకారము కత్తిరించి యుంచబడు పూలమొక్కల వరుసలకు మారుగా నడవిమొక్కలును, ముండ్లడొంకలును, బయలు

దేరి యున్నప్పున నక్కడ ఓణ మాగి సేట్ సీతారామరత్నా జీ తనయాస్తి నుతను ఆవిధమున నిరాచరణగా విడిచి వేసినందున కతడు బొత్తిగా మతిలేని ముండకొడు కని దూషించ ప్రారంభించినాడు. తరువాత పొడుగుగా చట్టముగా పూతికలు మొలచిన యొక గొటమెబడి నక్క-చు మూగ-కు పోయి యింటి వెనుకవైపుననున్న కంచీని కాఫీనించి రహస్యముగా పోలకు తొంగి చూచినాడు.

క్రొవీవరున కిటికీలలో యొకదానినుండి మందముగా వెలుతురు కనుపించుచున్నది. రామసింగు సాభిప్రాయముగా తలయాడిచినాడు. అత డదివరలో పిన్న బుగళాకాపరి యగుండి యుండును. ఆదీపము వానిదే. అత డొక పనికి మాలిన పశువుముండకొడుకని వాడుక. చిరచిరలాడు స్వభావము కలవాడు. వానిపేరు జబారు.

జబారు ముసలివర్తకుని నొకరిలో చాలకాలముగా నున్నడు. అదివర కొక సారి, ఆయింటిలోని సామాను దొంగిలించి యమ్మకొని నందలకు కొంచెము కారాగారవాస మనుభవించిన వాడే. ఆవిధముగా స్వామిద్రోహ మొనరించిన తరువాత సర్వసాధారణముగా సేయజమానియైనను నవుకరు ను సాగనాపి తల తడుముకొనియే యుండును. కాని రత్నాజీ మాత్రము వానిని తీయించి వాని యెప్పటిపని వాని కిచ్చి వేసినాడు.

మానవహృదయములోని సాహస్య మూర్ఖతమునకు గురియై యత డాలాగున దయదలచి ముడుట స్వభావసిద్ధ

మే కాని జబారు మాత్రము ముసలివాని మెత్తదనమునకు వానిని జన్మాంతమువరకు దూషించుచునే యున్నాడు.

“అహ! ఈవిషయము.....” అనుకొనుచు రామ సిగ్గు హాతాత్తుగా నాగిపోయినాడు. ఏలలన ఆలోచల వీధియు న కష్టగా నటునిటు తిరుగుచున్న కిటికీసదునుచి మానవా కృతి యొకటి వానికి కనుపించినది.

అతడు దానికి కొంచెము దగ్గరగా జరిగినాడు. అదృష్టము బాగుండి, వాని నల్లరిచేసి కార్యభంగ మొనర్చుట కక్కడ కుక్కిమాత్రము లేదు. అందుచేత రామసింగు మరియు ముగ్గురు జరిగి, యెత్తుతక్కువ రాతిపై దాటి, జబారున కనుమానము కలిగించకుండ నిశ్శబ్దముగా కిటికీదగ్గరకు పోయినాడు.

కిటికీవలుదల పూలతీగ లలసుకొని యున్నవి. రామ సింగునున కాశిము నొరకపుచ్చుకొని, జబారు మామూలు ధోరణిలో కిటికీవైపు చూచినను ఇది కనుపించుప్రమాదము లేకుండగనే తిన్నగా కిటికీలోనుండి లోపలకు చూడ గలిగినాడు.

ఆగని మొట్టమొదట నొక వంటగదిగా పుట్టియుండును. కాని యిప్పుడు వంటగదిగను, సామానుగదిగను పడక గదిగను, కూడ నుపయోగ పడుచున్నటుల కనుపించినది. జబారుకొరక్క షొక్కడే యున్నచున యజమానితాలూకు సామాను యేది కానలసిన నది స్వేచ్ఛగా యుపయోగించు కొ

నుచున్నాడు. మీదయద్దమున్న మంచియందమైన విరుగుడుచే న సారగులబల్ల యున్నది. దానికి నాదియొక ప్రక్క - మంచి కంపెనీ మడతనుచున్నట్లు మెల్లలున్న రెండుమూడు నిలువు కుచ్చీలున్న రెండు బిళ్ళుకగ, మడితకుచ్చీలున్న ఉన్నవి. ఇంత యందమైన సామాను చాలవరకు మంచి యుపయోగము లో లే దని చెప్పుట తప్పు కాదు.

పంటగదినైపుర మార్చినగుడ్డలును, అల్లరి చిల్లరగా ప డియున్న మసిబొరిన పంటసామానును, కొన్ని దినములనుండి తుడుపునకు మొగియువా ఎన నేలయును చాల నేహ్యముగా కనుపించినవి.

మొదటినుండియు గౌరవముగా బ్రతికిన నాసారగుల బల్లమీద సగము ఖర్చుపడిన సారాసీసాయును, ప్రక్కను చి న్న పింగాణీకూడాతో నీళ్లును, ఒక గాజుగ్లాసును ఉన్నవి.

అంతయు నేహ్యముగా నుడుతుతోపాటు దానితో బుద్ధిచుతుడు కూడ సంతకు తీసిపోవకుండగనే యున్నాడు. అత డొకవారనున్న ప్రాంత్య వెలిగించి మీద కాలిన పెన ములో నేదియొ వేయించుచున్నాడు. రామసింగు కనిపెట్టి చూచుచుండగనే యత డాపని ముగింపుచేసి పెనము క్రిందకు దిప్పి, అందులోని సరు కొక విలువగల పల్లెములో తిరుగవేసి ప్రక్కను గోడలో నున్నయలమారు తెరచి దానిలోనుండి యందమైన విలువగల కప్పుసాసరు తీసి, బల్లమీద నుంచినా డు. అతడు మంచిగాటయిన సారాయికొంత పొరపాటున నయి

నను నీరు కలవకుడగనే ఒక్కనువ్వు పోసి, కొట్టి యావేషిన దానిలో సంఘకొనుచు ఫలహార మారంభించినాడు.

రామసింగెంతమాత్రము నుకదలలేదు. అతడు కొంతకంతగారు పడినటుల ముఖము చిట్టించి ముడిచినాడు. కాని జబారును కనిపెట్టి చూచుచునే యున్నాడు. అతడవసరమునుబట్టి యేలాగయినను యిటు ప్రవేశించి స్థిరపరచుకున్నాడు. కాని జబారు కునికిపాట్లతో శరీరము తెలియకుండ పడిపోవునరకును కనిపెట్టుకొని యుండుట మంచి దనుకున్నాడు. అతడు గాటయిన యాసారా యారీతిగా పీల్చుచూడినచో రామసింగు గొప్పలకు పోవుట కంతయెక్కువకాలము నిరీక్షించియుండ నక్కరలేదు. మన జబారు పుడు మాయ చేయబోవునది మూడవ గ్లాసెడుసరుకు.

అతడంత యెక్కువగా మితిమీరిన పనిచేయుట మంచిది కాదని వానికే తోచినటుల కనుపించినది. అగుచేత నావ్యాపారము కట్టిపెట్టి, చాల యాత్మగౌరవము కలవానిలాగు నదర్జాగా లేచి, సరుకు చాలవరకు ఖర్చుపడిపోయిన యాసీసాయును మిగతసామానును తీసి, గోడలలోని యలమారులలో నూచి, తలుపు చేరవేసినాడు. తరువాత బల్లలోని సారు గొకటి తెరచి అందుండి మాసిన సాతవార్తాపత్రికలో చుట్టపెట్టియున్న బగీ యొకటి వెలుపలకు తీసి బల్లమీద నుంచి నాడు.

బల్లమీద నున్నదీపము పెద్దదై పొగవచ్చు చున్నాడు

న కొంచెము క్రిందకు దిగి బాగీ విప్పినాడు. రామసింగు బయటపడనున్న యాశ్చర్యార్థిని కేక యొక్కటి బలవంతముగా నాపురున్నాడు. అబాగీ యంతయు బేగునోట్లు - నూరు రూపాయలవి. జబాబును చూచి యానందాశ్రితమున యెగిరి యెగిరి పడుచున్నాడు. నాటిని శట్టి బుజ్జగించి అది యొక ప్రియతమమైన చూపిల్లలాగున నెత్తి బుగ్గకు చేర్చుకొని యువ్వీల్లారుచు యానందించినాడు. తరువాత యతి డ వన్నియు బల్లమీద వ్రచి లెక్కచ పారాభించినాడు.

రామసింగుకూడ నాలెక్కపెట్ట పడినాడు. సరిగా నూరు లెక్కపెట్టినాడు. పదిపేలరూపాయలు! అంతసొమ్ము జబారువంటివాని స్వర్ణములోనికి న్యాయమార్గమున వచ్చియుండ దనుటకు సాక్ష్య మొతమాత్ర మవసర ముండదు.

రామసింగు గుమ్మమువైపు సోపుటకు ముందడుగు వేయబోయినాడు కాని పెట్టనే యు ప స ం హ రి ం చు కున్నాడు.

“దీనికి కొంచె మూహ కావలసినదే. కథయొకను ప క్వదశకు రాలేదు. నేను చేయకపోయిననే బాగుండులాగున నున్నది. వ్యవహారము దానంత టది స్వభావసిద్ధముగా పరిప క్వదశకు వచ్చుచుదాక నిరీక్షించియుండుటయే ‘ప్రశస్తము’ అనుకున్నాడు.

అతడు చురుకుగా గిర్మిన వెనుకకు తిరిగినాడు. పీలన యినుపతలుపు తెరచిన కిర కిర శబ్దము, కొంచెము దూర

మున మానవపదధ్వని చాల మౌనముగా యస్పష్టముగా విన నచ్చినది. అతడు దట్టముగా నున్నాయితీకీనీడలోనికి తప్పుకొని, శబ్దగా వినుచు నక్కడనే నిలచినాడు.

ఆ యింటి కుడివైపుగా చుట్టినచ్చి వీధిగుమ్మముదగ్గరకు పోవుబాటలో దొంగతనముగా నడసిన పదధ్వని వినుపించుగోపున కొన్ని నిమిషములు గడచిపోయినది. కామసింగు కిటికీలోనుండి పొంగిమోచినాడు. జబాబున కేరియు వినుపించలేదు. అత డెప్పుడొకటి బల్లదగ్గర నిలచి తనధనలక్ష్మిని మరియొకసారి లెక్క పెట్టుచున్నాడు.

పదధ్వని క్రమముగా యిట్టివీధిగుమ్మమువైపు పోయినది. వెంటనే వీధితలుపు తట్టినధ్వని యొకటి పూతాత్మగా వినుపించినది. అది నిర్మలముగా నున్నయారాత్రి పెద్ద పిడుగుపాటులాగున ప్రతిధ్వనించినది. జబాబు తున్నీపడి కంకారుగా లేచి, నోట్లన్నియు చుట్టబెట్టి కోలులోపలి వైజేబులోనికి దూచి కంకారుగా బల్లదగ్గరకు పరుగెత్తి అందున్నవి తిరుగ అదివర కవితీసిన సొరుగులో జాగ్రత్తగా నుంచి, సొరుగుతాళము వేసి తాళము జేబులో జాగ్రత్త పెట్టి మూలకు జారవేసి యున్న పాడుగుపాటి తుపాకి యందుకున్నాడు.

తలుపు కొట్టినవా డాలాగుననే మరియొకసారి కొట్టినాడు. జబాబు తుపాకి ముచిస్థితిలో నున్న దని స్థిరపరచుకొని సగర్వముగా క్షణకాలము నిలచి తరువాత తలుపువైపుగా కదిలి పోయినాడు. అతడు మరియొక నిమిషము వణుకుచు దొ

డ్డీలోనికి వచ్చుచున్నట్టికి రామసింగు మరియు పట్టముగానున్న చీకటిలో మరుగుపడ నాభోయిడు.

అతడు యిట్టిచుట్టు తిరిగి వచ్చినాడు. రామసింగు అడుగులో నడుగువేయుచు వానినెట్ల పడినాడు. వీధిలోని పుడగ్గరనున్న యాహంగుతుకుడు మతిమోసారి గంభీరముగా నవలించిన ధ్వని వినుపించునంతలో జబ్బో రక్కడనే నిలచి పోయినాడు.

అతడు తుపాకి యెత్తి సిద్ధముగా పట్టుకొని మండిపడుచు చాల త్రీవముగా “ఎవరు నీవు? నాదిగ్గరమాత్రిము వెర్రేవేషములు వేయకు తుక్కుక్రింద కొట్టివేయ గలను ముగమోటము లేకుండ జాగ్రత్త” అని గర్జించినాడు.

“ఉమ్! బుద్ధిమాలిన చవటలాగున ప్రవర్తించకు. అత నోరు చేసెదపెమి ఆనవనరముగా” అని యొకధ్వని గుసగుస లాడినది.

క్రీసీడలోనున్న రామసింగు కృతజ్ఞత వెల్లడిపరచుచు, కొటి నవ్వాకటి నవ్వినాడు.

సంగతిచూడ పరిస్థితులు వాని కనుకూలముగ మారుచున్నటుల కనుపించినవి. ఏమన ఆకంఠస్వరము హఠాజీబి.

అది జబారును నిశ్చేష్టుని చేసినది. అతడు సిగ్గుపడి తుపాకి క్రిందకు దిపి, తిరిగి భుజమున కెత్తి పట్టుకున్నాడు.

హృదయమున లేనియభిమానమును పైకి నటించుచు కృత్రిమస్వరమున “హఠాజీ బాబుగారు! తమ కేసు కావలయు నిప్పుడిక్కడ? నేను నాపనుతయు పూర్తి చేసి కొని, నిదుర

పోవుటకు సిద్ధపడుచున్న యీయగ్ధరాత్రిసమయమున తమరు వచ్చి నాకు యిబ్బది కలుగజేయ వలసినంత తొందరపని యేమి వచ్చినది?" అని యడిగినాడు.

హర్తాజీ పడేలున "ఏడ్చినట్లే యున్నది. నాపే రొదరు వినలొగున నొత్తపెద్దగొంతుక వెట్టుకొని యరనకు. నీతో కొంత మాటలాడ వలసిన పని యుడి వచ్చినాను. అని చాల యవసరమైన సంగతి యుండున దానిలో నీకపరిమితమైన డబ్బుకూడ కలిసి రావచ్చును. ఏమి! గోధ పడినదా? సరే. మన మిప్పు డానాగతి యెచ్చట కూర్చుని మాటలాడుదము? రహస్యముగా?" అన్నాడు.

జబారు సమాధాన మొసగుటకు పూర్వ మొక నిమిషము కన్న నెక్కునసేపు తటపటా యుచినాడు.

అతడు "నీ వెతమాత్రమును సందడి చేయనని మాట యిచ్చి వెల్లినావు. రాత్రి యెవరో యీయడవిలో ప్రవేశించినారు. తుపాకులు చప్పుడు పరుగెత్తుట వెంటపడుట మొదలయినవి చాల జరిగినవి. నాకు భయము వేసి చాల కంగారుపడినాను. ఎవరు వచ్చినను సరే యి నే నీలొగున నే తుపాకి పట్టుకొని సిద్ధముగా నున్నాను" అని పలుకుచు నత డాతుపాకి నాశముచివర సరిగా హర్తాజీ గుండెలునకు తగులునటుల పట్టి చూపినాడు. హర్తాజీ కంగారుపడి కెవ్వన కేకవేసి యొకటిట్టుతో చెంగున ప్రక్కకు గెంతినాడు.

"అంతపనిమాత్రము చేయకు మతిమాలిన ముండ కొడుకా! కమానుజారి కొంప మునుగగలదు." అని కూర

ముగా కసరినాడు. జబారు చిరునవ్వుతో “ఆ. అది జారదు నేను చెప్పినప్పుడు తప్ప. అప్పుడు మాత్రము తప్పుకుండ చూపగలదు. సరే. నీవు సరాసరి లోపలకురా యిత్రోవను. ఆ తలుపు తీయుటకు వీలు లేదు. ఆతుంటరు లెనైనై లోపలకు రాగలరు” అన్నాడు.

రామసింగు వెనుకకు పోయి యానైపుననున్న పంట వసారా గుమ్మములోనుండి నిశ్శబ్దముగా లోపల దూరి, యక్కడనుండి మురునున్న గాఢాంధకారములోనికి బాటకనవేళి శృమిద నిశ్శబ్దముగా నడచిపోయినాడు. ఏమి వచ్చినను సరే యతడు హఠాజ్ఞ నోటనుండి వెలువడుమాటలు విని తీరవలయును.

అతడు లోపల ప్రవేశించియు ప్రవేశించునంతలో నా జంటకూడ లోపల ప్రవేశించినటుల వినుపించినది. వెలుపల తలుపు మూసివేసి జాగ్రత్తగా గడియపెట్టి, లోపలతలుపు స్వల్పముగా తెరచి యుచి యాబుద్ధిమంతు లిద్దరును లోపల ప్రవేశించినారు.

“నీవు యొంటరిగనే యున్నావుగదా?” అని హఠాజ్ఞ మాత్రముగా ప్రశ్నించినాడు.

“అహ! కచ్చితముగా! అతకన్న నిక్కడ నెన రుమ్మ కనుకొనియెదవు? నే నెవరయిన యాడుదానిని తెచ్చిపెట్టి కొనెద ననియెదవా?”

“ఏమయినను సరే. కిటికీకి మునుగు పేయుము. ఇక్క-

డకు వచ్చువా రెవరు నుండరుగాని యయినను, నేను తగినంత జాగ్రత్తగా నుడుట యనసరము. నే నిక్కడ నున్నటుల యెవరికిని యెంతమాత్రమును తెలియకూడదు. తెలిసినదా?”

“ఇక్కడెవరు నుండరు అప్పు డప్పుడు గస్తీతిరుగునవుకరు తప్ప. అత డిట్టి సువార్త నలుగురకును వెల్లడిచేయనా? సరే. నేను తలుపులన్నియు వేసి తగిన జాగ్రత్తమీదనే ఉన్నానకదా! నీ వీయిటి కప్పుమీదకు పోయి బిగ్గరగా నరచినతప్ప ని న్నొకడు చూడజాలడు. విన జాలడు. అవునా. సరే. నీవు నన్నిత యాప్యాయముగా చూడవచ్చిన సంగతేమో చెప్పు.” అన్నాడు.

30

హార్తాజీ గది నలుప్రక్కల కన్నులు క్రింద చూచినాడు. పాడుపడుచున్న సామాను వానికంట బడినది. అతడు క్రోధమును కప్పి పుచ్చు వికారపు నవ్వుకటి నవ్వినాడు. కిటికీసండునుండి రెప్పవాల్చక దీక్షగా చూచుచున్న రామసింగున కతడు, ముంచునకు యెరమీదకు దుముక సిద్ధముగానున్న క్యూరజాతి చిందుగులాగున కనుపించినాడు.

హార్తాజీ “నీవు చాల యందమైన కాపలామనుష్యుడవని చెప్పక తీరదు. సరే. ప్రస్తుత మాసంగతి మన కవసరములేదు. కాని కొన్ని యవసరపుసంగతులు తటస్థించిన పక్షము

న నీవు నివసించుటకును చిత్తము వచ్చినటుల తగుల వేయుట కును ఈయిల్లు లేకుండపోయి పీఠులలో చెట్లక్రింద కాపురము చేయవలసి వచ్చును.”

“ఎవరిని గూర్చి యామాటలు” అని జబా రడిగి నాడు.

“నాయభిప్రాయ మేమన మావాడు ముసలాయనవీలు ప్రకార మహలోని కొన్ని పనితలు నెరవేర్చియెడల ముసలాయన యావదాస్తియు వానికి సరికొనించును. దానికి తగినన్ని యాటాకములు కలుగచేయువారు లేకపోయిన పక్షమున సులువుగా నెరవేర్చుకొని యతడే యజమాని యగును. ఆ! నీ వనిన వాని కెంతమాత్రమును కీర్తన. అంతవరకును నాకు బాగుగా తెలియును.”

“అతడా! ఆరునికిపాట్ల కుర్రసన్యాసి! ఆ! అతడా! ముసలివాని యాస్తికి హక్కుదా రగుట? ఒకసారి కుర్చీలో పరుండి కునికిపాట్లు పడుచుంటినని నాకు మొఖమున బొట్లు పెట్టిన యతడా?” అని జబారు యుదేకముగా కేకలు వేయుచు క్రోధ మణచుకొనలేక చిందులు త్రొక్క సాగినాడు.

“కానీ—నే నావీలు యేలాగునవని జరుగు నని సందేహించి.....”

అనుచు నతడు రోదియై యాలోచన గొంతుక కడ్డు పడినటులుగ హఠాత్తుగా నాగి క్షణకాలము తటపటాయించి తిరిగి ప్రారంభించి “దురదృష్టవశమున నావీలు చెల్లును. ఆవీలు

లోని మూడునిబంధనలలో ఫిరో జదివరకే రెండు కొనసాగించుకొని వచ్చినాడు. మూడవ దేనియన యతడు యితరుల యిద్దఱకు సోకుండ, యితరులనుంచి యేవిధమైన సహాయ మపేక్షించకుండ యాయడవులో మూడువారములు కాపురము చేయవలయును. అత డక్కడ వానికి దొరికిన దేదియొలినది, యే చెట్టుచాటుననో చేతనయిన గూ టొకటి నిర్మించుకొని తల దాచుకొన వలయును. ఆలాగున మూడువారములు గడపగలిగినచో ముసలివాని యాస్తి యానత్తును వానికి చెందును. నా కేమియు దక్కదు కాని, యతడు నెరవేర్చలేకపోయినచో అని వాని యాఖరుమాటలలోని యభిప్రాయము రెండవవానికి పూర్తిగా యవగాహన యగుట కతడు, అక్కడ క్షణమాగి, తిరిగి ప్రారంభించి “అతడు నెరవేర్చలేకపోయిన నాయాస్తి యంతయు నాకు చెందును. నేను వానికిన్న చాల సరసమైన యజమాని నని ఋజువు పరచుటకు నాకు చాల సరదాగా నున్నది” అన్నాడు.

జబారు వికటముగా “సేవంటివానిని నే నితవర కెక్కడను చూడలేదు. పెద్దవాడు కానిమ్ము, చిన్నవాడు కానిమ్ము సేవలన నెవ్వడును ఎన్నడును నొకదమ్మిడియైన పుచ్చుకొని నటుల కనుపించదు. కాని నే నొకసారి చాల బాధపడి నిన్ను డిగినప్పుడు, నీవు రూపాయి మార్చి అందు దుకాణాదారు తిరిగి పుచ్చుకొననని తిరస్కరించిన ముద్దజుబ్బుమాత్రము నా కిచ్చినావు” అన్నాడు.

హర్తాజీ చురుకుగా ఓహో! అది చాలకాలమునాటి కథ. సరిగా దనే నాయభిప్రాయం. సరే దాని కేమి? ప్రస్తుతము నీ కు కొంత వరకు యిచ్చుటకే నేను వచ్చింది” అన్నాడు.

“ఎంతవరకు?” అని జబాబు తాత్పర్యముగా నడిగినాడు.

“అయినవంద లనిన నే మగచావు? ఇదిగో!” అని హర్తాజీ నోట్లతో తనచేతిలో సరిదినాడు.

అంతకు క్షణకాలమునూరు దానికి యేబదిరెట్లసొమ్ము చేతులలో సలిగియుండుటచే వాని కాహర్తాజీ చేతిలోని నోట్లంత గొప్పగా కనుపించలేదు.

“నేను నీకోస మేమి చేయవలయునో యొకను చెప్పి తివికావు. ఏమియు చెప్పకుండు నీవు ముగిసిన సొమ్మిచ్చి నన్ను మోసగింప ప్రయత్నించుట మంచిపని కాదు నీవంటివానికి” అన్నాడు జబారు.

“ఇది ఊరికే బజానా వంటిది. నీకు నాయెడల నమ్మకము కలిగించుటకు నీవు నాకు కావలసినది నెరవేర్చిన తరువాత దీనికి పదిరెట్లు ముట్టచెప్ప గలను” అని హర్తాజీ బేరము చెప్పినాడు.

“సరే. ఇప్పుడు మీమాటలు బుద్ధిగలిగి యున్నవి. పద్ధతిప్రకార మున్నవి. అయ్యగారూ! ఈ మీసొమ్మునకు మీకు నే నేమి చేయవలయును బాబూ?” అని నమ్రతగా నడిగినాడు.

హర్తాజీ యిప్పుటికి గాబరా తీరి చాలవరకు సవ్యమైన స్థితిలో పడి “నీకు బోధ పడలేదా? సరే వినుము. ఈయడవిలో గడప వలసిన మూడువారములును మెహతా పూర్తిగా గడపలేక పోయినపక్షమున ముసలివాని యానదాస్తియు నాకు చెందు నని యింతకు పూర్వము చెప్పినానుకదా! వాని కిచ్చట యేదయిన ప్రమాదము రావచ్చును. అప్పునా? అప్రమాదము ప్రాణహానికైనను జరిగిన నీ కీ యయిదువందల తోపాటు మరియయిదువేలు ముట్ట గలవు. ఏమి! తెలిసినదా?”

“అయిన నే నీరొప్పున పోయి నీనికంతము త్రుంచివేయవలయు ననియెదవు? ఏమి? అది కొంచెము చిక్కువ్యాపారములాగున కనుపించు చున్నది. దానివెనుక పోలీసువారు, పత్తేదారులు గుంపులు గుంపులుగా వచ్చి సంగ జేలాగున జరిగిన దని నావెంటబడి తనిఖీ యారంభితురు. చాల గండరగోళము. అంతవ్యాపారమునకు అయిదువేలు పరము. ఆహా! చాల తక్కువ. కిట్టుబడి కాదు. చచ్చయిదువేలు. ఉహు. ఊ. ఇరువదియయిదు వేలయిననేమో! ఉహు. ఊ” అని తల అడ్డుగా నాడించినాడు.

హర్తాజీ సాభిప్రాయముగా చూచినాడు. కొంతసేపు వారొకరి నొకరు దీక్షగా చాలతీవ్రముగా చూచుకొన్నారు. తరువాత వారిదృష్టులు నేలకు వాలినవి.

“సరే. మంచిది. ఇరువదియయిదు వేలే నీవు చెప్పినట్లు.

కాని నీవు తుపాకిమాత్రము పయోగి చకూడదు. జరిగినకథ కేవలము ప్రమాదములాగున కనపించవలయును. తెలిసినదా? ఈచుట్టు ప్రక్కల పెద్దనిరిశనమున్నవి. కదా?" అని రహస్యముగా నడిగినాడు.

“అహ. చచ్చి నన్ని. ఇది పూర్వులనాటి యడవికదా! స్మశానమునకు చాల పీలుగి నుడును. విగతరకము చెట్లు కూడ నున్నవి. అవయి.... .”

“ఉహు. ఊ. నిదురగన్నేరు చెట్ల మండివి మనపనికి. అవి చాల పెళుచుగనుండుటచే వాటికొమ్మలు తరుచు మనకు చెప్పకుండగనే విరిగి పడుచుండును. ఏమి. పడవా?”

“పడి మనతలలు పగులగొట్టుటో నడుము విరుగ గొట్టుటో జరిగించుచుండును. పడుటకు ముందు లేనియవరచవు కూడను.” అని జబా రంగీకరించినాడు.

హర్తాజీ రుసరుస లాడుచు చాల తీవ్రముగా “మతి నూలిన ముసలిముడవాడా! నాయభిప్రాయము నీకు పూర్తిగా బోధపడు నుండుట లేదా? నేను నీకు ప్రతిసరిల్లుసంగతయు బోధపరచవలయునా? నీవు ఫిరోజుకోస మేని. రగన్నేరు చెట్టక్రింద నయినను కనిపెట్టుకొని యుండవలయును. నీకట్టి పనులకు వినియోగపడు చెట్లు చాలగ నున్నవి. అతడు వచ్చు సంతలో నీవు వానినీవుమీదనో నెత్తిమీదనో లాగి యొక డెబ్బ కొట్టు. తరువాత నతడు చెట్టుకొమ్మ పడి ప్రమాదవశమున చనిపోయినటుల కొమ్మయొకటి యేర్పాటుచేసి నాట

కము పూర్తి చేయవలయును. నీ వంతవరకు చేయుట నిజముగా చాల సులువేకదా! దాని తరువాత నీకు యిరువది వేలరూపాయీలు. నిజముగా నట్టిదానికి ప్రయత్నించి చూడవలసిన బేరమే. ప్రపంచములో జీవితకాల మంతయు నిద్రాహారములకొరకు సరిగా లక్ష్యముచేయక కష్టపడి పనిచేసిన కూడ యవసానమున నందులో యిరువదియవవంతు కూడ నిలువచేసి కొనగలిగినవారు చాల తక్కువ. నీవు నీదవాడవు. వయుసుమీరిన వాడవు. ఇట్టి మంచితరుణము పొగోట్టుకొన కూడదు. కష్టము తక్కువ ఫల మెక్కువ” అని భ్రమ పెట్టినాడు.

జబాబు చాల తాజుగా “నే నెన్నడును హత్యచేసి యెరుగను. కాని యీ బేరము మీరు చెప్పినటుల మంచిది లాగునను, బాగుగ క్లిష్టపడి యగులాగునను కనుపించుచున్నది. అయ్యా! నేను మీరు చెప్పినటుల తప్పక చేసెదను. కాని మీరు కార్యానంతరము యిరువదివేలు తప్పకుండ యిచ్చెదరని సమ్మకమేమి నాకు. అందులకు చిన్న చీటిముక్క యొకటి వాసి యాయ వలయును”

“నీవు నిజముగా న స్వీకారమునకు విశ్వసించ వచ్చునుకదా!” అన్నాడు హర్తాజీ.

“అహ. అది వట్టిమాట చచ్చినా? ఎన్నడును సమ్మతేదు. ఇక నెన్నడును సమ్మజాలను. నే నా ఫిరోజునయినను సమ్మగలను గాని బలహతముగా నాగోతుక కోసినను నిన్ను

మాత్రము నమ్మను. నమ్మనుబాబు! అదిగాక చర్య జరుప బోవుచున్నది వానిమీద గినుక నీవు వాస్తవములముగా సంగీ కరించి తీరవలయును”

“అలాగఁగలవలయును. నీవు. కాగితము తీసి కొనిరా. కలము నాదగ్గర నున్నది. సీద్ధిత్వము వచ్చినట్లుల న్రాసి యిచ్చెను”

హార్తాజీ తస్వరము హారత్తుగా సున్నితముగా యి ఁపుగా మార్చిరి. బాబా! ఈ హారత్తు కాగితముకొరకు తడు ముదు వెనుకకు తిరిగి నిలుచుండుటకే పాగాజీ నానివైపు తిరి గి న్యగ్యముగా నవ్విన పువ్వు రాసునిగు గ్రహించుక పోలే దు. నేతద్వష్టితో నేయిని నమ్మగల్గితమైన యభిప్రాయ ము న్నయెడల జగం దాఘాతుక మొందినది తరువాత యెక్కువ కాలము మనియుండుట స భవించును. అతడు రక్తచాత మా ధారముగా నాఁజ్జించిన యాపాదపుష్పము కూడ బెట్టుటకు సావ కాశ మసలే యుండను.

కాగల ఘాతుకకృత్యములోని ముచిచ్ఛెట్లు హార్తాజీ సూక్ష్మమేళనములో బహుళ-పుష్పి మాజరి గిరగిర తిరుగు చున్నసంగతి బాబా రెంతమాత్రమును సంతోషించునైన సంత యించక కావలసిన కాగితము తెచ్చి, మెల్లగా బల్లమీద నుంచినాడు.

“అదిగో నీకు కావలసినది. సేవమాత్ర మది స్పష్టము గిను, సవ్యముగను న్రాడవలయును. “నాజ్ఞాతి మహతా ఫిరోజును చి పినుదులకు నేను బాగుచు ఉండునయిదువేల

రూపాయి లొసంగుదు నని వాగ్దానము చేయుచున్నాను,' అని వ్రాసి నీవు పూర్తిగా సంతకము చేయవలయును. పొడి యక్షరములు పనికిరావు'

ఆముసలివాని బుద్ధిమాంద్యతకును, అమాయకత్వము నకును, పొరలు పొరలుగా వచ్చిన నవ్వణచుకొనుటకు రామసింగు చాల కష్టపడ వలసివచ్చిచది. హర్తాజీ క్రమప్రకారము ప్రమాణ మొనర్చినాడు.

అతడు డగ్గర్తికతో చాల తీవ్రముగా “ఓరి బుద్ధిమాలి నముసలిగాడిద ముండకొడుకా! ఇట్టి కాగిత మొకటి నీస్వాధీనమున దొరకిన ముఠాయరువురకు శిరచ్ఛేదమునకు యివ్వ మేమి యుడును?” అన్నాడు.

“అయిన నీవు నన్ను మోసగించనని నాకు నన్ను మేమి? అదికాక నీకు ఉరిలిక్ష యగును. నన్ను విడిచి నీ కొక్కనికి రాదే! ఇక నీ కిందు నచ్చిన యెక్కువప్రతిబంధ మేమి? ఇందులోని యెక్కువభాగము ప్రమాదము నానెత్తినే ఖడుచున్నదే! నీది స్వల్పమేను. అదైనను లేకపోయిన లేకపోవచ్చును. నీ వాకాగితము నా కిచ్చెదవు. నే నన్నప్రకారము కార్య మొనరితును. నీవు నీమాటలప్రకారము డబ్బంతయు నా కిచ్చివేయుచువు. నేను తక్షణము మారుమాట చెప్పకుండ నీకాగితము నీ కిచ్చి వేయుచును. నీ వాకాగితము పుచ్చుకొని బెంగతీర ముక్కముక్కలు చేయుచువు. అంతే. సంగతంతయు మొదటినుండి చివరవరకు చాలసాపుగను సులభగను

కనుపించు చున్నదే! నీవించు గొణగవలసినాత యగత్య మే మున్నదో నాకు కనుపించుట లేదే. నీ కష్టమున్నచో వ్రాసి యాయనచ్చును. లేదా సీతోన్నను నీవు పోవచ్చును. ఇందు బలవంత మేమున్నది? ఈవ్యాపారము జెచ్చిపెట్టినది నేను కాదే? నా పింద త యానాది మేదియును లేదు.”

హస్తాజీ తీవ్రముగా లేచి నిలచి, వానివిద్యాభివృద్ధి కర్తవ్యమైన రీతిని తిట్లతో కేకలు వేయుచు చాలకోపముగా యిటునటు పచారుచేయు నారంభించినాడు. వాని దృష్టి యొకసారి మూలను సమకుతో ని డియున్న తుపాకిమీదకు పోయి క్షణకాల మచ్చటనే దీక్షగా నిలచినది. అతడది యంగుకొని జబారుమీద నుపయోగించునని, దానితో తగువు సులువుగ ఫయిసలగునని రామసింగు కొంతవరకు, అభిప్రాయ పడునంతవరకు వచ్చినది వానికోపము. కాని యతడప్పటి కప్పుడే పూర్తిగా జబారు చేతులతో చిక్కియున్నటుల బోధ పడుటచే వానికోపము క్రమముగా చల్లారినది. ఫిరోజును వధించు వ్యాపార మతడు మీదపెట్టుకొన్నయెడల, జబారు కాఢీగా మిగిలి జరిగిన హత్య ఋజువు కావలసివచ్చినప్పుడు బెదరించుచు కావలసిన సాక్ష్య మొసగుటకు సిద్ధముగా నుండును.

ఋజువుపడుట సందేహమే యనుకొనినను ఒకనిని యనుమానించుట కవకాశము కలిగిన తరువాత సాక్ష్య మెట్టి వంకరమార్గములబట్టి పోవునో యెవరు చెప్పగలరు? అదికాక

హత్య యొకరిపైఁబడిన నాని మృత్యుఁ పలు యెక్కువ, యెక్కువ మరణేల పూర్తిగా లభి పోవునా డతడే కదా!

అందుచేత సతమ భయపడితున్న తల కొంచెము వెనుకకు విసరి తమాషగా నవ్వ సాగినాడు.

“అయ్యో! తెలివిమాలిన జబాబు! అదియే నీయదృష్టమును పోలి మాన్చుచున్నది. నీకు కావలసిన కాగితము లభించునుగాని, చుత డిది తిరిగి సమృద్ధియగునుండి సంగ్రహించి స్థిరపరచుకొన్నాడు. సాపము” అని రామసింగుకున్నాడు.

ఇది విని భిష్ముఁడు నీకు యింత యాత్మసంయమనము చేసికొని, బలవంతముగా నున్నాను, కిలము సరుదుకుని కాగితము దగ్గరగా తీసుకున్నాడు.

అతడు చాల కులంసగా ‘జబాబు’ నుచ్చి, మెరులనోయటులనే కా నిమ్మ. దాని కభ్యంతర మే మున్నది? కాని యొక సంగతి. ఫిరోజు వ్యతిరేకించిన కోన్ని రిజముల తరువాత గాని నా కాయాస్తి సంగ్రహించదా. అదిమాత్రము జప్తియగుచుకొనును. అతనికు నిప్పు యోధమి వహించి యుడవలయును. ఈలోపున మాత్రము నీ వీకాగిత మితరుల కంటబడు నవకాశము లేనిరహస్యస్థలమున మరుగుపరిచ వలయును సుమా!”

“ఓహో! దాని కేమి! కావలసినంత రహస్యప్రదేశము న నుంచును. అ దెక్కడ నున్నదియు నీవుకూడ చెప్పుకొనజాల నంతటిరహస్యముగ దా ముగిలను. ఆ! నీ క దసలు చ

చ్చినా తెలియదు. నీ కప్పుడు నీలుగ నూడునో యదిమాత్రము చెప్పిన మన మిద్దరమును మార్చుకొందము. నేను సొమ్ము తీసికొందును. నీవు వెంటనే కాగితము తీసికొనగలవు. నే నా నిమిషముననే రంగూనుకు రవాణాయై పోవువాను. అక్కడ కాపుర ముడుటకు నాకు చాలకాలమునుండి స ర దా గా నున్నది.”

హర్తాజీ సమాధానమేదియు నీయలేదు. కలము కాగితము పుచ్చుకొని కావలసిన వ్రాతపనిలో నైక్య మయిపోయినాడు. అదియూరుట కిత డాకాగిత మటు నిటు విసరి కొంత లో జబారున కందించినాడు. అత డది చూచుకున్నాడు. ముఖము వికసించినది. తృప్తి పడినటుల తల యాడించినాడు.

“ఇది పద్ధతిప్రకారము సాక్ష్యసంతకములతోనున్న నింతకన్న బాగుగ నుండిపోవును. కాని యన్నియు కలసిరావు కదా! ఏమిచేయుట.” అని జబారు మూలినాడు.

హర్తాజీ చాల వికారముగా “హ్లాపు” మీద వ్రాసి ‘రిజిష్టరు’ చేయించిన సంతకన్నను బాగుండును అన్నాడు. కాని జబారుది గమనించలేదు. అతడు తిరిగి “సరే, జరుగవలసిన మిగత సంగతులు. ఫిరోజు పంతుత మీప్రాంతములనే ఉన్నాడు. అతడు మూడువారముల కాననవాసము కాలపరిమితిలో పూర్తి చేయుటకు రేపే యడవుల ప్రవేశించి ప్రవాసమారంభించును. మన మనవసరముగా నిరీక్షించియుండి దొరకిన యవకాశము పాడుజేసికొన జాలము గనుక యెంతవ్వరలో పని

ప్రారంభించిన సంత మంచిది. అందుచేత నీవు రేపుసాయంత్రం
మే పని ప్రారంభించుట చాల మంచిది”

“ఓ. అంత కన్ననా! కాని నీవుకూడ వెంటనున్న బాగుడునుగదా?” అని జబాబు రడిగినాడు.

హర్తాడీ క్యూరముగా నవ్వినాడు. వెంటనుండి యాహుత్యావ్యాపారము యథావిధిగా సానుకూలపరపించవలయు నని వానికికూడ చాలా అభిలాషగా నున్నది. కాని బాగుండక పోవుట కన్న ప్రమాద మెక్కువ అని సాదేహించినాడు.

“నే నిక్కడ నుడుజాలను సరిగదా, ఈ ప్రాతముల లోకూడ నుడును ఉండకూడదు. నీకోసము పట్టణమునుండి యే వచ్చుచుండు నప్పుడప్పుడు” అని చెప్పినాడు.

“సరే ఆలాగే వచ్చుచుండుము. రేపుమధ్యాహ్నము వచ్చి, దూరముననున్న యాడొంకలచాటున దాగొని యుండుము. నీ కచ్చటినుండి వైవరుస కిటికీలు పూర్తిగా కనుపించును. అక్కడనుంచియే చూడుము. వ్యాపారము సానుకూలముగా నున్నపక్షమున చివర కిటికీలో వెలుపలగా నొకప్రాతక మీజు వేళ్ళాడ గట్టునును. తెలిసినదా? అదే యానవాలు. అప్పుడు నీవు తిన్నగా రావచ్చు నిక్కడకు”

“సరే. అది చాల బాగున్నది. నీ వేలాగయిన నాపని కొనసాగించ వలయును సుమా!”

“నేను మాత్రము వ్యతిరేకము చెప్పితివా? నేను కోరున దంతయు నేమన సంగతులు స్వభావసిద్ధముగా నుండుటకు

కొంచెము చేయూత యొసగు మంటిని. అంతే. తరువాత సత ని నక్కడనే విశదీకరించుచు. వానిసంగతి నలుగురకును వెల్లడియగు నప్పటికి కొన్నిరోజులు పట్టుచు. అప్పటికి ... .. డా! రేపు మధ్యాహ్నము. జ్ఞాపక మూచుకొనుము. అయి దుగంటలకు”

“సెహబాస్. నే నిప్పుడే వెళ్లిపోవుదను” అని హర్తాజీ చెప్పి లేచినాడు.

రామసింగు వెనుకకు తగ్గి, చీకటిలో ప్రవేశించి, బాటవెంట కొంతదూరము పోయి చతులున ప్రక్కకు తప్పుకొని కొంతదూరము మారుమూలమున పోయి షాంకలలో దూరి మరికొంతసేపటిలో వెలుపలకు వచ్చునప్పటికి వాని నెవ్వరును సులువుగా గురితించ గలిగియుండరు. ఏలనన యతడు చిన్న మొనగల యొక కురుచగడ్డము తగిలించి దాని కీడగునటుల కనుబొమలు బాగుగా బలపరచి, తలమీది కత్తిరింపుజుట్టు పొడిగించి కొత్తరకము తలపాగ చుట్టినాడు. చేత చిన్న పెట్టికూడ పట్టుకుని. అత డన్నివిధముల నొక చిత్రకళావిద్యార్థిని పోలియున్నాడు. అత డావేషముననే ఆచేరువనున్న గ్రామములో కొట్టొకటి యద్దెకు తీసికున్నాడు. మొత్తముమీద సతడు చేసిన యాయేర్పాటు లన్నియును చాల తెలివితేటలుగను చమత్కారముగను ఉన్నవి. సంతృప్తిపడినాడు.

30

అవసరమును బట్టి పెదవి కదపకుండ నుండుటలో రామసింగున కీడగువారు చాల తక్కువ. అట్టిశక్తి కుదుర్చుకొనుట చాల కష్టము. మానవాతీత పురియే చెప్పవచ్చును. అతడు ముఖముమీద నక్క-డక్కడనున్న “పలస్థిరి” పట్టీలతో చాల నీరసముగా నాయాసపడుచు, మరుసటి యదయమున వేళదాటిన చాలసేపటికి యెప్పటి కాపీహొటలు దగ్గర తయారుపడినాడు. ఆత్రేత కనుబరచు తుకారాముని మితిమీరిన ప్రశ్నలు, వానిదగ్గరనుండి హాస్యమైన మూలుగులును తప్ప యితర మేదియు సంగ్రహించ లేకపోయినవి.

అతడు నెమ్మదిగా “అవసరమైన సమాచారమంతయు నీకు క్రమముగా వా నంత టదే తెలియగలదు. మన మిప్పుడు ఫిరోజును వధ్యస్థానమునకు — అనగా నతడు ప్రదర్శించ నున్న యాకష్టనాటకముయొక్క యాఖరయంకములోని రంగస్థలమునకు తీసికొని పోవలయును. ఇదిగో ఫిరోజు! నీ వుపూర్తిగా, కడుపునిండ, కరువుతీర భుజించుము. తిరిగి తిండి యెప్పటికి దొరకునో. చాలకాలము మంచులేని మంచితీరస్థితి” అన్నాడు.

“ఆహా! అవసరమయిన నెన్నిరోజులయిన నుండును. తుకారాము పిట్టలను పట్టకొనుటకు మంచి సులు వొకటి

చూపించినాడు. నే నది చూడవి? వెళ్ళిన తక్షణమే పోయే
గించవలయు నని యున్నది."

"ఓయి అబ్బాయి! నీవు మూడుగా రెల్లువగయిరాల
కొసలు జారుముళ్ళు వేసి యచ్చులు వేయుటమాత్రము మర
చిపోకు సుమా! నీవు తాత్కాలికము వేయు జారుముళ్ళు చిన్న
జమ్మ పుల్లలమీద నిలిపి, కుండీళ్ళు యెలుగుల దగ్గర యు
చ్చులుగా పెట్టియుంచుట మంచిది. అది చాలవరకు పొరపడ
కుండగనే పని చేయును. మోపట కొంచెము చిక్కుగను వి
సుప్రగను ఊడునుగాని యామాత్రమునకు ఘరవా లేదు. మ
రి యొకటి. నీ వొకసారి రాయి రప్పకొట్టి కొంచెము తాటా
లుపడి నిప్పు చేసితివా తరువాత నిక బాధ యుండదు. ఆ ని
ప్పలాగుననే యారకుల ముడుచుచున్నటుల చేసికొన వచ్చు
నుగదా!" అని తుకారా మభిమానపూర్వకముగా సలహా
యిచ్చినాడు.

రామసింగు స్వల్పముగా మందహాసము చేసినాడు.
కాని యేమియు పలుకలేదు. ఫిరోజుకొరకు హర్తాజీ యేర్పరచి
సిద్ధముచేసి యుంచినదా ఫిరోజున కావంతయయిన ననుమాన
మున్నటుల కనుపించదనియును, హర్తాజీకోసము రామసిం
గేమి చేయనున్నదియు హర్తాజీ కంతకన్న తెలియదనియును
రామసింగు చిరునవ్వుతోని గుంథాభిప్రాయము.

ఉదయ మొకను పూర్తిగా ముదరలేదు. పెద్దబరువైన
మోటారుకా రొకటి అంత కష్టప్రయత్న మక్కర లేకుండగనే

యడవికి పోవు కంకరబాటను పట్టి పోయి, దట్టమైన యొక కంచె చేరువ నాగినది. ఆముగ్గురు బండి దిగినారు.

“ఈకంచెయే మీపెదనాయన కిక్కడనున్న భూవసతికి దక్షిణపు సరిహద్దునకు ప్రారంభము. మేమి నిన్ను సాగనంపుటకు కొంతదూరము వచ్చుటలో మోటా రిక్కడనే నిలిపి యుంచెదము. రా! ముందునకు నడువుము పెండ్లికొడుకు లాగునని” అని రామసింగన్నాడు.

ఆయావరణలో నక్కడక్కడనున్న యగ్గిరాళ్లు కొన్ని తుకారాము ఫిరోజునకు చూపి, యాచులో నివికొన్ని జాగ్రత్త పరచుకొను మని సలహా యిచ్చినాడు. అత్రోవను వారావిధముగా దూరమున నున్నయిల్లు కనుపించువరకును ముందునకు పోయి యక్కడ నాగినారు.

“ఈవైపుగా ముందుకు పోవుట యోతఃకాంత్యమును లాభము లేదు. నే నీప్రదేశము కయ నదివరకే పరిశీలించి యుంటిని. ఆపల్లముగో మకామున కనుకూలముగనుండు మంచెస్థల మొకటి యున్నది. చూడు. అదిగో. ఆపడిపోయిన చెట్టు తల దాచుకొనుటకు నీకు మంచి చోటానగ గలదు. అక్కడకు చెరువుకూడ చాల చేరువగా నుండును. నీకు కావలసిన యెండకర్ర, బెరడుకూడ నక్కడనే దొరకగలవు. చెట్టుబెరడు చుట్టబెట్టి యెర్రమట్టి పూతపూసి కక్కురితికి కుండ చేసికొను విధము నీకు తుకారా మిదివరకే చెప్పియుండు ననుకొనియెదను?” అని రామసింగడిగినాడు.

“ఆ! వానికి కావలసిన చిల్లర వ్యాపారములు చాలవరకు చెప్పితి నని నావమ్మకము. సరే. ఇక చేయవలసినది వానిజేబులు తనిఖీచేసి యా దాన్నదేయి తీసివేయుటయే యనుకొందును.” అని తుకారాము సందహించుచు నడిగినాడు.

రామసింగంగీకారనూచకముగా “అవును. అదికూడ సం దోక షరత్. అతడు గడియారముమాత్రము వెంట నుంచుకొన నంగీకరించుటకు మాట యిచ్చినాను. అది వాని కాహారము నిమిత్తము పిట్టలను పట్టుకొనుటకు సహాయపడదుకదా? ఇదిగో! ఫిరోజ్! చాల శ్రద్ధగా విను. దూరమున నానివారగన్నేరు చెట్టు కనుపించుచున్నదా, చుట్టును దట్టమైన రహస్యవృక్ష లున్నవి? నీవు సరిగా సాచూత) మయిదు గంటల పాటు సోయి, ముఖము శూర్పునకు, అనగా మన మియ్యవివప్రవేశించిన దిశకు వెట్టుకొని కూరుచుండ వలయును. నేను కదలు మని యాజ్ఞాపించువరకును నీ వక్కడనే కూరుచుండ వలయును. ఏమి సంభవించినను సరే కదల కూడదు. వెనుకకు తిరిగియైన చూడకూడదు. ఉహు! ఊ! బోధపడు చున్నదా? ఇది చాల యవసరమైన సంగతి. సరిగా నయిదుగంటలకు. ఆ!”

“చిత్తము సరిగా నాలాగు ననే చేయుదును”

“సరే! ఇక వేటకు ప్రారంభించుము. నీకు మేలు చే కూరుగాక.”

తరువాతరామ సింగు తుకారాముని చేయిపట్టుకొని

ప్రక్కకు లాగినాడు. ఇరువురు బయలుదేరినారు. వా రెంత మాత్రమును తిరిగి చాలని యాకొత్త జాతి కోయవాని దృష్టిపథమునుండి దాటి ప్రారముపోయిన తరువాత రామసింగు తుకారాముని కారుడకు పంపివేసి తా నేదో దూరపు యాణమున నొంటరిగా బయలుదేరినాడు. అతడు తిరిగి వచ్చుటకు తుకారాము కొన్ని గంటకాలము కనిపెట్టుకొని యుండ నలసి వచ్చినది. కాని అతడు వాని నేమియు నడుగలేదు. రామసింగు వాని కేమియు చెప్పలేదు. వారు తిరిగి షణ్మాటలు చేరినతరువాత రాము గొకపడకకున్నో పరుండి భోజనపువేళవరకు హాయిగా నిదురపోయినాడు.

ఈ యాపున ఫిరోజు కోయశీవితములోని యీసందముల ను స్వల్పముగా ననుభవించి సంతసించ ప్రారంభించినాడు. అందులోని మొదటికి నిప్పురగులబెట్టుట. తొలుత యెండుగడ్డి కొంతటిసి మధ్యకు మడతపెట్టి, ఒక చివర గుండ యగునటుల నలిపి, తరువాత రెండు రాళ్లు కొట్టి నిప్పునెరుసులు పుట్టించి యాగడ్డి యంటించుట. ప్రారంభమున తుకారాము చేసి చూపినపు డది చాల సులువుగను, తేలికగను కనుపించినది కాని యిప్పు డత డాదిక్కు-మాలినగడ్డి యంటించి మంటచేసి కృత కృత్యు డగునప్పటికి వాని కొక గంటకాలముతోపాటు కావలసినంతి దేహశక్తియు, యోషికయుకూడ ఖర్చుపడినవి.

ఒకసారి మంట రగులగనే అత డది యారిపోకుండ నుండుటకై నలుప్రక్కల పరుగెత్తి కొంతకాలమునకు సరిపోవు యెండుపుల్లలు సోగుచేసి మంట పెద్దది చేసినాడు. ఏలనన

నిప్పు కావలసినప్పు డెల్లను రాంబి రాంబి రావాడించి యా
నిర్మకాండ జరుపుట వాని కౌగిలము నచ్చినదికాదు. అ
నవసరము కూడను. అందుచేత నాపని తరువాత నతడు కుం
డ చేయవలయున్నాడని దిగినాడు.

అతడు ముక్కడ చాల తొటాలుపడ వలసినచ్చినది.
తుకారా మొక పలుచని చెట్టుబెరడు తీసి, కోణముగా నున్న
రాతితో కచ్చితముగా తెగిగొట్టి గుండ్రముగా నుంచి, రెండు
కొసలును ముడ్లతో సొటగుట్టి ఒకచక్రము తయారు చేసినా
డు. ఆలాగుననే మరియొక బెరడుముక్క తెచ్చి గుండ్రముగా
కొట్టి, అది మొదటిచక్రమున కొనవైపున ముళ్ళతో గుచ్చి
నాడు. తరువాత దానివెలుపల నన్నిప్రక్కలను జిగురుగానుండు
యెర్రమట్టి దళిసరిగా మెత్తి నెమ్మదిగా యెడనిచ్చినాడు. తరు
వాత నది పూర్తిగా బిగియుటకు నిప్పులో వేసి కాల్చవలయు
ను. తుకారా మదివర కతనరకు చేసి చూపించిన పని చే
యుటకే ఫిరోజునకు చాలకాలము పట్టినది. ఈలోపున పిట్టల
కోసము దర్బలు జారుమూళ్ళు వేసి యుచ్చులు తయారుచే
య లేదనిన సంగతి వానికి స్ఫురణకు వచ్చినది. అయినను
అతడు కుండలు చేయుప్రయత్నమున పట్టవలగా కూర్చుని
చాల కష్టప్రయత్నముమీద చివరకు కుండ యని చెప్పిన సి
గ్గుగలుగున దొకటి తయారు చేయగలిగినాడు. అతడు యీ
నందముగా నెండలో నుంచి యాహారమునకు పనికివచ్చు కుం
డేళ్లు మొదలయిన లోకువజుతువు లుండువాసథలములు కనిపె
ట్టి వచ్చుటకై సంచారము బయలుదేరినాడు. వాటిలక్షణము

లు కూడ తుకారాము చెప్పియున్నాడు. వానికి ప్రస్తుత మెక్కువ యవసర మవిదేశికదా!

అతడు కుందేళ్లుగడు చాలవోళ్లు తిరిగిచాల చిన్నడొంకలకొమ్మలు ముడివెట్టియు, వాటి బొరియబద్గర ఉచ్చు లేర్పరచియు యవసరమైన ప్రయత్నము లన్నియు చేసినాడు. తరువాత గడియారమువైపు చూచుచున్నాడు. అప్పుడు ఒక టిన్నర గాట యున్నది. అతడగివరలో ప్రతిదిన మావేళకు సరిగా నారగించుచుండెడి షడ్ సోవేత్తమైన భోజన మొక్కసారిగా వానికి స్ఫురణకు వచ్చి వాని కెక్కిడలేని యాకలిని కలిగించినది.

దురదృష్టవశమున కడుపున వేసికొనుటకు వాని కేదియు లేదు. సంధ్యాసమయమున కుందేళ్లు బొరియలనుండి షికారు వెలువడి వాని యుచ్చులలో పడినప్పుడుగాని యాలోపున వాని కేది యుడును. ఉడు సని యతడనుకొను నవకాశముకూడ నుండదు. పండ్లకొరకు వెతకుటకూడ నిర్ధక్రము. అది పండ్లబుతువు కాదు. ఎక్కడనయిన నొకటి రెండు కనుపించినను యేరకము తినవచ్చునో, యేరకము తినగూడదో తుకారాము నర్ణించి చెప్పినాడుగాని యాసంగతి వాని బుర్రలో లేదు. కంటి కందముగాలేనివి బాగుండ వచ్చును. కండ్ల కందముగానుండి తినుటకు మనసుగొల్పునవి విషజాతివై యుండవచ్చును. అందుచేత సత డాపొంతకు పోలేదు.

అతడు తిరిగి మంటదగ్గరకు పోయి కొంత యెడు కర్రదులలో వేసి మంట రగుల బెట్టి మతిలేని వానిలాగున నటు

నిటు తిరిగి యదివరలో నిరసించిన రౌఢమూఢుడును పలు తీసికొని వచ్చి, నిష్ఠులో వేసి కాల్చి తప్పని సరిగా కడుపు నింపుకున్నాడు. అదివరలో యింటిదగ్గర శుభ్రముగా నేతితో వేయించి, ఉప్పు, కారము, తదితరరసవర్గములతో తయారు చేసినటుల మాత్రము దుచిగా లేపు. దానికి దీనికి సహస్రాంతము తేడా యున్నటుల కనుపించినను ఆకలిమాత్రము తీర్చినవి.

మరికొంచెము సేపటిలో గున్వ యొకటి చేరువనున్న డొంకమీద వానికి కనుపించినది. అతడు చాలగ సంతసింది, రాళ్లు పోగుచేసి దూరము నుండియే దానిమీదకు విసరినాడు. అది దూరము నుండి విసరినంతసేపును కదలక మెదలక కూర్చుండి దగ్గరగా సమీపించుచుతానో వానిని కేలి సేసి నటుల కెప్పున యరచి యెగిరిపోయినది.

అత డదివరకు పుస్తకములతో చదివిన యాయాభావ తు కథ లన్నియు వాని కొకటితరువాత నొకటిగా స్ఫురణకు వచ్చినవి కాని వానిలోని నాయకులు యవస్థలుపడి కృతకృత్యులయి రని చెప్పినవార్తలతో నొకటియు వాని కుపకరించినదికాదు. అదలి నాయకులు యోడలు పగిలి సముద్రమున బడి తుపాకులతో కావలసినంత మారుగుఱుసామానుతో యీమకొని గట్టుపడుట యో, లేక విధినిష్ఠాచమువలన తన్ను తిని తినుబండారముల కొట్టుతో పడినటులు, పండ్లతో ములిగితేలుచున్న యేద్రీపముననో పడి కష్ట మిసుమంతయు లేక చెట్లను పండియున్న కాయలు చేయి చాపి కోసికొని తినుటయొ తటస్థించుటచేత నంత యెక్కువశ్రమ యనుభవించి

యుండదు. కాని మన వాని కట్టి యవకాశము లేమియు లే నందున సాహసికపుకథ లన్నియు కట్టుకథలనియును, కవికల్పిత ములనియును మోసములనియును, యత డభిప్రాయ పడవలసి వచ్చినది.

తరువాత ప్రశస్తమయిన పానోదక మాధారముగా మానవుడై తేకాలము సజీవుడై యుండగలడని యతడు జ్ఞాపక మునకు తెచ్చికొనుటకు తీవ్రముగా ప్రయత్నించునంతలో అత డదివగలో యుచ్చులు పన్నియూచిన వైపునుండి పెళ్ళుక్కుమని విరిగిన చప్పుడును, ఒక దీర్ఘమయిన యేడ్పును వినుపించినవి. కెప్పుడో కేకవేసి యతడు చప్పుట్లు చరచుచు యానందముగా నావైపునకు రిన్వృత పరుగెత్తినాడు.

జయము! సెహబాస్!! వానికి కావలసినంత ధైర్యము వచ్చినది. అత డానందముగా గెంతులు వేయుచు ముందుకు పరుగెత్తినాడు. ఏలనన రోజుతక్కువ కుండే లొకటి స్వప్నయో జనపరుడైన మానవుడు తనకొరకు కల్పించియుంచు వివిధములైన యాపదలను, గుఱివించలేక వెలుపలకు వచ్చి ఫిరోజు సిద్ధముచేసి యుంచిన యొక యుచ్చులో పడి చిక్కుకొని గిలగిల కొట్టుకొనుచున్నది. అతడు దానిని పట్టుకొని వెలుపలకు తీసి యుచ్చు తిరిగి తయారుచేసి దూరముగా పోయినాడు.

అతడు చాలవరకు నటునిటు పచారుచేసి తగినంత వ్యాపకము లేనందున సాయంత్ర మయిదుగంటలకు రామసింగువచ్చువరకు నిదురపోయి కాలక్షేపణ చేయవచ్చునని

తలచినాడుకాని వానికి నిరసనవచ్చు లక్షణము లెంతమాత్రం
మీకు కనుపించలేదు. అతడెప్పుడునున్న చెరువుదగ్గరకు పో
యి కడుపుపట్టిచూచి నీళ్ళు త్రాగినాడు. నీళ్ళతో నాకలి తీరు
నా? కూడేలునయిన నేమిచేయగలడు? అతయు సిద్ధముచేసి
కడుపున పడవేయ దిలచుకొన్నను వాని కనసరమైన మిగత
కారము వగయిరా లేకపోయినమానె, ఉప్పుకూడ లేకుండ
నేమిచేయగలడు. అప్పటివరకా సంగతియే స్ఫురణకు రా
లేదు. అది కేమి లేకపోయినమానె ఉన్నతవరకు తుక్కు
దూగర తినదలచుకొన్నను ఉప్పు లేకుండ తినుటకు నోరు
రాదాకదా! అత డాసంగతి సాయుత్తము రామసింగువచ్చిన
ప్పుడు చెప్పి కొంచెము తెచ్చివెట్టుచుని యడుగుటకు భ్రమ
పడినాడుగాని యట్టిపని చూచిది కా దని విడచి వేసినాడు.

అతడు గడియారము చూచినాడు. మూడుగంటల ము
ప్పదినిమిషము లయినవి. అత డాతట నునయమున రామసిం
గు ని రేకొనిచిన నిరసనగన్నేరుచెట్టుక్కిందకు పోయి కూర్చుని ప
రధ్యాన్నముగా జేబు గోనికి చేయి పో నిచ్చి సిగరెల్ల పెట్టి
కొరకు తడిమినాడు. కాని నవనాగరికతకు ప్రధానమై, తరుణ
వియస్కుని జీవితమునకు ముఖ్యాధారములలో నొకటియైన
అట్టిసరస క తయు సతి డాయునియమున జెబులు కాళీచేసిన
ప్పుడు మిగతసరుకుతోపాటు రామసింగు స్వాధీనము చేయుట
స్ఫురణకు వచ్చి యతడు వేసిన దీనమైన వైద్రేకక యెట్టి కఠిన
హృదయవలెనను కంటసరు తెచ్చివెట్టక మానడు.

అతడు నెరవేర్చు స్థిరపరచుకొనిన వీలుతోని మూడవ పరతు చివరవరకు కొనసాగించ లే ననిన సూదేహము వాని కప్పుడు కలిగినది. ఆ పరకు లేకు. అడవిలోకాపురము, తినుటకుతిండి లేకపోయినను ఉప్పు కారము లేనిదూపలయిన తిని మూడువారములు కాదు ముప్పదివారము లైన కాలక్షేపణ చేయవచ్చును కాని నోటికి సిగరెట్లు లేకపోయిన నొక్కపూట యయిన గడుపుట కష్టము. ఘడియ గడియదు. అసాధ్యము. కేవల మసాధ్యము. అయినను తగినంత ప్రయత్నము చేసి వీలు తప్పినప్పుడవరకును పందెము మాత్రము విడిచిపెట్టు రకముకాదు.

కొంద రడవిపొగాకుగాని, యట్టిది మరొకటిగాని కాల్చి కక్కురితి గడుపుకొందు రని వినిపలుల దానికి జ్ఞాపకము లేదు. అ దేదో వాని జ్ఞాపకము లేకు. ఆసంగతిమాత్రము రామసింగు వచ్చినతరువాత నడిగి తెలిసికొనఁ బును. ఆ లోపున కాల్చుకొనుటకు చేసి సిద్ధముగానుంచుకొనిన మంచి దని మట్టితో గొట్టమొకటి (సుగాణి) తయారు చేయ పారంభించినాడు. అతడు గుల్లగా నుడుకరిగొట్ట మొకటి వెతకి వాడిగనున్న రాతితో నొకప్రక్క సరిగా తెగగొట్టి చిన్న గిన్నెమాదిరిగా చేసినాడు.

అతడు సున్నితముగా తెగగొట్టుటకు యెంతవాడిగనున్న రాయియైనను బాగుగ నున్నటుల కనుపించినది కాదు. అతడది యిది మార్చి యోషికపట్టి చాలకష్టపడి సాయంకాల మగునప్పటి కొకవిధమైన చుట్టగొట్టము తయారుచేయ గలిగినాడు.

ఇక నది లోపల సరిగా గొలికి సాపుచేయుట తరవా
యిగా నున్నది.

అందుచే నతడు వాడిగా నన్నముగానున్న రాతిము
క్క యొకటి తీసికొని దానితో చాల జాగ్రత్తగా, యోషి
గా సాపుచేయ ప్రారంభించినాడు. ఆగొట్టము తయారగునప్ప
టి కైతకాలము పట్టునో వా ని కే యాశ్చర్యముగానున్నది.
అత డాగొట్టము కాల్చుట మొదలుగాగల యితరవ్యాపార
మునకు యెడుపుల్లలు ప్రోగుచేసి చెట్టుమొదట కూరుచున్నా
డు. ఆకస్మికముగా తుళ్ళిపడి నణకి నిశ్చేష్టితుడై విసుటకు
కొయ్యలాగున నిలచిపోయినాడు. దూరమున నేలమీది తు
ప్పలలో నేదియొ చిన్న మొక్క యొకటి పళ్ళుక్కుమని విరిగిన
చప్పు డయినది.

వెనుకకు తిరిగి చూడవలయుననియును ఒకసారి లేవ
వలయుననియును తుప్పలలో దూరి వెతకవలయుననియును
వానికి బుద్ధి పుట్టినదికాని యతడు యుదయమున రామసింగు
న కొసగిన వాగ్దానముసంగతి చతులున స్ఫురణకు వచ్చినది.
చెప్పు లదివరకు కన్న నెక్కువగా నిక్క-బెట్టి, సాయంకాలపు
నిర్మలతను భంగపరచుచు నక్క-క బయలుదేరిన నానాబాప
తుల ధ్వనులు విస నారంభించినాడు. అం దెంతమాత్రమును
పొరపాటు లేదు. ఎవరో వెనుకనుండి వానిని రహస్యముగా
సమీపించుచున్నారు.

32

హర్తాజీ కా రాతి) కులాసగా కాలక్షేపణ జరిగినది కాదు.

వాస్తవమే! ఆతడు ముసలివర్తకుడు రత్నాశ్రీ నీలు లోని షరతులు సవ్యముగా కొనసాగకుండు చేయుటకై కుర్ర మెహతాఫిరోజున కడుగడుగున కాటంకములు కల్పించి యనస రమునుబట్టి పొనిని హత్య గావించకపోయినను యెత్తుకొని పోయియో, లేక కాలు చేయి పడుగగొట్టియే పరమాము చేయ వీలులేని స్థితిలోనికి తెచ్చి నియమకాలము దాటబెట్టుటకు డాక్టరు కర్ణాబర్వేను నామానిరుముగల ప్రసిద్ధిపురుషు నేర్పాటు చేసినాడు. హత్యయనిన నెంతమాత్ర మిష్టము లేని డాక్టరు బర్వే తత్వము దారుణముగా ముండి కెత్తిన హర్తాజీపాదయమును కూడ త్రోపలోనికి తెచ్చి కొంతశాంతి లుగజేసినది.

కాని యిప్పుడో బర్వే హతాత్తుగా వ్యాపారమంతయు వదలుకొని తల తడుముకొని వెడలిపోయి నందున నదియంతయు హర్తాజీనెత్తి పడినది. అందుచే నతడే స్వయముగా హత్య చేయించుటకు సిద్ధపడవలసి వచ్చినది! సిద్ధపడినాడు. అందుకొర కతడు జామీనుగా వ్రాసి యిచ్చిన యాయుత్తరము నవుకరు జబారుచేత చిక్క-పెట్టిన వాని తెలివితక్కువ వలనపుట్టినయాందోళన విచారించిన కొలదిని యెక్కువయినది.

అది వానిని మరలయొక పాఠము పురికొల్పినది. ఏమన వానిరహస్యము పూర్తిగా తెలిసినది. వాని నెప్పుడన్న నప్పుడు చిక్కులలోనికి తీసికొని రాగల జబారు సజీవుడై యున్నంత సరకును వానికి మఱియొకటి యుండదు. అతడసలు జబారు దగ్గరకు పోకుండిననే బాగుండిపోవు ననియును, వానిజ్ఞాతిని మట్టుకెట్టుట కితడే స్వయముగా సాహసించిన బాగుండిపోవు ననియును, చాలగ విక్రందించి విచారించ సాగినాడు.

అతడు నెప్పుడుగా “కాని యిప్పుడేమనుకొనిన నేమి లాభముచేయి జరిగిపోయినది. మనలముండకొడు కిప్పు డాచీటి వానిగొంతుక తెగగోసినను విడిచివెట్టడు. వా డీకార్యమున నాకెంతమాత్రము సహాయపడక పోవుట ఘోరకాక దానితో నన్ను యల్లరివెట్ట కనున బెదిరించక మానడు. చిక్కుమాలిన వాడు. ఒకవేళ రాత్రియే రహస్యముగా నెక్కడకయిన పారి పోయి, త్వరలో నానిగ్గరనుండి యపరిచి కమైన డబ్బులాగు పోయత్నమున నున్నాడేమో? ఏమయినను యిప్పుడు చేయ వలసిన దే మున్నది. ఇతర యాలోచన యేదియు లేకుండ తల పెట్టిన కార్యము చివరవరకు నడిపించుటయే” అని తటపటా యించ సాగినాడు.

నిద్రమొగి వెనుగని కటికరాత్రి గడపి అతడు పొద్దుటనే లేచి, అక్కడ యాయవలసిన యద్ది యిచ్చి, చేరువనున్న పల్లెటూరికాపీ హూటలులో దొరికిన మట్టుకు కావలసిన దేదియొ తిని తొందరగా పోయి దూరముననున్న

దట్టమయిన చెట్లమధ్య కాలక్షేపణ చేసినాడు. అత డాపగ
లతయు మనసు నిలుకడలేక, ఉద్రేకపూరితమైన యస్థిరాభి
ప్రాయములతోను, భయవిహ్వలతతో నిండిన పరవళ్లతోను
కాలక్షేపణ చేసినాడు.

అక్కడ వాని కొకసారి కింగారుకూడ తటస్థించినది.
ఏలనన, ఆప్రాంతములోని గృహస్థాకడు వెంట మక్కను వెట్టు
కొని యూతి డున్నవైపుగా వచ్చినాడు. హర్తాజీ వానిని మోస
గించుటకై, కింగారుగా చేతిపెట్టి లెరిపి, అందులోని రంగులు
కుంచెతో నొక కాగితముమీద తొందరగా నేడియై పూయ
ప్రారంభించినాడు. అది యెవరయిన చూచిన వానికి మతి
మందస్థితో లేజేమో నని సందేహించెను. అత యంద
ముగా నున్న దాహామ్మ. అదృష్టవశమున నాకుక్క తోక
జాడించి చెప్తు నిక్కబెట్ట లేదు. ఆమానవుడును వాని గొడ
వలో పడియుండి నీని యునికయే గురితించ లేదు.

తరువాత సత డొక సిగరెట్టు వెలిగించి యందు నాల్గ
వ భాగము కాల్చినాడు. కాని యంతకుపూర్వ మాలాగున
పోయినమానవుడు వెనుకకు తిరిగి వచ్చుట తటస్థించేనేని నిర్మ
లముగా నున్నయాయడవిలో సిగరెట్టుపొగ వాని కనుమాన
ము కలిగించి తనను పట్టియిచ్చునన్న సుగతి స్ఫురణకు వచ్చి
తక్షణ మాసిగరెట్టు ఆగ్నివేసినాడు. కాని పోయిన యామాన
వుడు మాత్రము వెనుకకు తిరిగి రాలేదు. హర్తాజీ యచ్చటనే
నాలుగుగంటలవరకు కుండి, నెమ్మదిగా లేచి క్రిందికి రాతి

జబారు చూపిన ప్రదేశమునకు, అనుకొనినటుల నంతయు స
వ్యముగా జరిగిన త్వరతోనే తనకు చెందుప్రదేశమునకు పో
యినాడు.

అతడు చాల తంటాలుపడి, తల బద్దలు కొట్టుకొని
కార్యసానుకూలమునకు కావలసినవ్యక్తికి రాగలిగినాడు. ఇక
నెంతమాత్రమును సందేహించ నక్కరలేదు. అత డనుకొనిన
కార్యక్రమము సక్రమముగా నడువగలదు. మెహతాఫిరోజు
తప్పక జబారుచేతులలో చావగలడు. తరువాత జబారు హ
ర్తాజీ చేతులలో మాయమాట లేక నుడియగలడు.

అందు మునుపకు సాగిపోయిన నాడు జరుగవలసిన
మిగత చర్య యేర్పాటు చేసికొన్నాడు. జబారు వానిపని
కొనసాగించి ఫిరోజుకన్నముగా విరిగిపడిన కొమ్మొగ్గిపడి
ప్రమాదవశమున చనిపోయినటులు కనుపించులాగున నేర్పా
టుచేయును. వారిరువురును బరిమిలాను జరుగవలసిన యేర్పా
టులను గురించి మాటలాడుటకై ప్రాతఃపక్షిని పోవుదు
రు. ఇంట ప్రవేశించిన వెంటనే హర్తాజీ మొదట దొరకిన
యవకాశము దొరకపుచ్చుకొని జబారు నెత్తిమీద నొక దె
బ్బ కొట్టి చంపి, వాని తల తుక్కనుటలు తుపాకితో పే
ల్చి, ముసలివాడు అత్మహత్య చేసికొనినాడని తోపచేయున
టు లాతుపాకి చచ్చిపడియున్న వానిప్రక్క నుంచదలచు కు
న్నాడు. తరువాత నిటికి పోయి, సంగతి యేతోవను పట్టు
నో నెమ్మదిగా యోపికపట్టి కనుపట్టి చూచును. ఇతడును

అందులో నయినను అంత జడియవలసిన దేదియు నున్నటుల కనుపించదు. ఫిరోజు యెవరికిని తెలియకుండ పడినవోటనే కొన్నిరోజులు వారములుకూడ పడియుండును. జబారు యింటికివచ్చి పోవువా రెవరును ఉండరుకదా! అందుచే దీనికైన ను జడియవలసిన పనిలేదు.

హర్తాజీ మారుమార్గమున పోయి యిల్లు కనుపించక వీలుగనున్న వోట చెట్లచాటున దాగినాడు.

అప్పుడు అంతయు సరిగా నున్నది. పైవరుస కిటికీలలో నొకదానినుండి చిరిగిపోయిన కమీ జొకటి వ్రేల్లాడుచున్నది. అతడు మలుపు తిరుగునప్పటికి జబారు వానికోసము కనిపెట్టుకొని యున్నటుల కనుపించినది. ముసలివాడు నిలుస్తూ బట్ట కప్పుకొని చెవులు, గడ్డమేకాక కన్నులకూడ కనుపించకుండ ముఖమునకు ముసుగు వేసికొన్నాడు. చేతులకుకూడ నొక రకపు కృత్రిమపుత్రోడుగులు తగిలించు కున్నాడు.

హర్తాజీ వానిని సమీపించునంతలో నతడు చేతులు మీద కెత్తి చూపి “నే నివి ప్రత్యేకముగా పనిగట్టుకొని తగిలించు కున్నాను. హత్యపాటనే పోలీసువారు ప్రవేశించి తనిఖీ యారాభితురనియును, దానికి వ్రేలిముద్రలే యాధారముగా పనిచేయుననియును విన్నాను. అందుచే నట్టి చచ్చు ముండకొడుకుల చేతులకు దొరకికుండ సయ్యెర్పాటు” అని చాల మెల్లగా తెలివితేటలు వ్యక్తపరచినాడు. హర్తాజీ బలవంతముగా నవ్వినాడు. ఈకాపుదల వాక్యములు, అతడు

తరువాత ముసలివానియెడల తలపెట్టిన దౌర్జన్యములో తగినంత జాగ్రత్తగా ప్రవర్తించుటకు పనికివచ్చునని సంతసించినాడు.

“అంతవర కవసర ముండదు. అయినను తగినంత కాపు దలగా ప్రవర్తించుట మంచిదేకదా?” అని ముసలివాని తెలివి తేటలకు సంతసించినటుల నటించి “నీవు న న్ని వేషమున నిది వరకు చూడ లే దనుకొ నను.” అని సగర్వముగా తన ముఖములోని మార్పు చూపినాడు.

జనా ర్థకత్తెను గూర్చి బుర్రముగా “నీకుడకను, నీవాల కమునుబట్టి నిన్ను నేను కొంతవరముకు శిష్యు గురుతిథ గలిగితిని. నీ విక్కడ కట్టివేష మేదియు యొకటి వేసికొని వస్తునని నే నిదివరకే యనుకున్నాను. మోహతా నీ వన్న టులుగనే యిక్కడకు వచ్చినాడు. వానిపెంట మరియిరువు రెవరో కూడ వచ్చి యీ ప్రాంతము లన్నియు చూపి, వీనిగతికి వీనిని విడచి వారిత్రోవను వారు పోయినారు. కుర్రవాడు మనోహర ప్రకారము సరిగా నొకముసలి నిమరగన్నేరుచెట్టు క్రింద కూర్చుని యా రించుచున్నాడు. కొమ్మక్రింద పడవేసినను అది ఒకటిరెండుదినముల క్రిందటనే పడినటుల కనుపించు ను. వాడు మన కింతకన్న ననుకూలమైన ప్రదేశమున దొర కడు.” అన్నాడు.

హర్తాజీ నిర్మలముగా నుండుటకు పెద్దప్రయత్నము చేయుచు “ఏ— ఏమి — ఆ — అది — మ — మంచిదే. అయిన.. — న — న — నది — యి — యి — క్షణడే — కా — కా — కాని..

చౌద - వా - " అని యెక్కుచు నడిగినాడు.

జబారు వ్యవహారజ్ఞానము కలవాని లాగున చాల గంభీరముగా "కనిపెట్టుకొని యుండి అనవసరముగా నాలస్యము చేయుటవలన ప్రయోజన మేమి?" అన్నాడు.

మారకప్రయత్నము సమీపించుచుండుటచే నతడు డగ్గుతికతో "అయితే ముదిదే. కాని నేనుకూడ రావలయునని - - - - -"

"ఆ. అవును నీవుకూడ వెంట నుండుము. ఏమియు చేయ నక్కరలేదు. ఊరక వెంటమాత్రమున్న చాలును. నీవు దూరముగానుండి చూచుచున్న నే నీ కొమ్మతో కావలసిన తమాషా యంతయు చేయుచును." అని యతడు చేసిన నొక ఛాంకకు చేరవేసిన నిమిగిన్నేరు బడిత మొకటి చూపి హెచ్చరికగా నవ్వుచు "పనిచేయ నలసివచ్చినప్పుడు మాత్రము ఇట్టిదానితోనే చేయవలయును. నీవు నావెనుక నుండుము పెద్దమనుష్యునిలాగున. నే నాకొంచెమును చేసినవేరెదను. తరువాత మన మిరువురమును మిగతవ్యవహార మాతయు నేర్పాటు చేసికొందము. ఊ! రా! మొగమోటపడక" అని నడక సాగించినాడు.

హార్తాజీ యాపాదమస్తకము గజగజ వణకుచు ముసలి వానివెంట పడినాడు. వా రిరువురొకరిప్రక్క నొకరు నడచుచు బాటవెంట పడి చెట్లు దట్టముగా పెరిగి చాలవరకు మూసికొని పోయినయొక తూములోనుంచి నాచుకట్టి జారుగానున్న

విశాలప్రదేశమున ప్రవేశించినారు. ముసలివాడు చాల మంద
స్వరమున “మన మిక నొత్తమాత్రమును మాట లాడకూడ
దు. వాని చెవిని పడిన చిక్కు. నీవు నామెట చాల మెల్లగ,
జాగ్రత్తగ మాత్రము రావలయును. క్రింద చూచుకొని మరి
నడువు. కాలిక్రింద పుడకలు పడి విరిగినచో చప్పు డగును.
నేను నాచేయి వెనుక కీలాగున పెట్టినప్పుడు మాత్రము నీవు
తక్షణ మాగి, నేను తిరిగి రమ్మనుమని సంజ్ఞ చేయవరకును,
ముసల కడుగువేయ కూడదు. నీవు స్వతంత్రించి యేదియు
చేయప్రయత్నించకుము. అడుగులు చూచుకొనిమాత్రము
మరివేయుచుండుము” అని మెల్లగా గుసగుస లాడినాడు.

“అలాగే! ఆ! అలాగే. తొందరగా నడువుము” అని
హర్తాజీ ఊపిరి విడచినాడు.

వారు మరియు ముగదునకు పోయి యెంతమాత్రము
ను అనుమానము లేని యాయమాయకుని సమీపించుచు
న్నారు. వారిప్పుడు ముడుచున్న కర్రలగుట్ట సమీపించినా
రు. నిజముగా జబారు హర్తాజీ సంతకన్నముందునకు రావల
యునని బలవంతము చేయడు. వానికి ఫిరోజ్ కంటబడుట త
టస్థించెనా, అతడు నిజముగా కంగారుపడి గుల్టు బట్టబయలు
చేసికొనుట సిద్ధాంతము. మరియొక యడుగు — మరియొకటి —
మరియొకటి — అ. ఇట జబారుచేయి నెనుకకు పోయి, హర్తా
జీ యొకముందునకు రాకుండు నక్కడనే యాగవలయుననిన
గురుతుగా నాడినది. రెండవచేతిలోని కెద్దబడిత ముడు దూ

రఘున డొంగలమధ్య తల యెత్తి నిలచియున్న యొకపెద్ద ని
టరగన్నేరుచెట్టవైపు చూపుచు తలపిసరినది.

హర్తాజీ నిలచినచోటనే కొయ్యవారి పోయినాడు.
సమయము సమీపించినదని వానికి బాగుగా తెలియును. ప)
మాదమును గురుతించకుండు నిర్వచారముగ సంచరించు లేడి
పిల్లమీదకు దుముకు సింహములాగున ముసలివాడు చాల
మెలకువగా ముందునకు జరిగి పోవుచున్నాడు. వానివీపు
ముందనకు వంగినది. వానిచేతిలోని బడిత పూర్తిగా మీ
దకు లేచినది.

అతడు, నీడలాగున చాల నిశ్శబ్దముగా ముందువరస
పొదలఁగా దూరి, చుగున ముందునకు దుమికినప్పుడు వాని
కడ్డురాకుండుటకై చిన్నచెట్లకొమ్మలు నిశ్శబ్దముగా పక్కకు
తోలగించినాడు.

ఇప్పు డత డాచెట్టుప్రక్క నున్నాడు. మెల్లగా చెట్టు
చుట్టి న చుచ్చుచున్నాడు. అదిగో! ఇక కనుపించుట లేదు
ఇప్పుడు — — —

ఒక బలమైన 'దబ్బు' మను శబ్దముతో నాయ
డవి యంతయు మారు మోగి నది. హోరు మనిన కేక.
యొకటి దానిని వెంబడించినది. వెంటనే దబేలుమను చప్పుడు
మరియొకసారి వినుపించినది— అతయు నిశ్శబ్దము. హర్తాజీ
యామనోవేదన నిక భరియించజాలక పోయినాడు. పొడియా
రిపోయిన వానిపెదవుల సందనుడి మందమైన కీచురావ
మొకటి యప్రయత్నముగా బయలుదేరినది.

తోనలోని చిన్న మొక్కలు చేరుకొని విరుగగొట్టించు కంగారుగా మూచునకు వచ్చి వచ్చి హడిలిపోయి నివ్వెరపడి నిలుచున్నాడు.

జబారు నేలమీద నిలుపున సాచుకొని పడియున్న మెహతాఫిరోజు కళ్ళేబరుమును మూచునకు వచ్చి చూచుచున్నాడు. వానిమొగ్గే మొక్కను ముసుగులో మాటుపడియున్నది. మురికితో నిండిన గుక్క-మాలిన నానిచెక్కెళ్ళమీద దిగి జరుము చూచి చూచుచున్నప్పుడతనిముఠా పట్టుముగా నున్న నాని మొసముల నెరుచుండి వెలుపల పడుటన్నది.

అతడు చాల హూరస్వరమున “అదిగో చూడు. నీవు చెప్పినటుల ప సంతయు సంతృప్తి కరముగా చేసినానుకదా! ఏమి?” అని ప్రశ్నించినాడు.

హర్తాజీ తొట్రుపాటుతో “అ - అవును. చే - చేసినది, నీవు - అతడు - - - - అతడు - చనిపోయి - నాడా?” అని మాట రాకరాక యడిగినాడు.

జబారు చాల తీవ్రముగా “అది నిర్ధారణ చేసికొనుటకేకదా చెబ్బమీద చెబ్బ కొట్టవలసి వచ్చినది. ఈ రాత్రి వానికి నిదుర పట్టుట కెవరును జోలపాడ వలసిన యవసరముండదు. వీని నీయవస్థకు తెచ్చిన పులకు నీవు నా కిచ్చెదనని వాగ్దానము చేసినడబ్బు యెప్పు డిచ్చెదవు? అది చెప్పుముందు?” అని యడిగినాడు కచ్చితముగా.

హర్తాజీ దడగా “నాకు మా ముసలాయన యాస్తి

సంక్రమించువరకును నీ కేమియు నీయజాల నని నేను మొదటనే చెప్పితినికదా!” అన్నాడు.

“ఆ! అంతవర కాగిన చాల యాలస్య మగును” అని జబాబు కులాసగా సమాధానము చెప్పి నిలువున సాగి నిలచి మునుగు తొలగించి ముఖముమీద చేతితో గట్టిగా తుడిచికొని కృతిమపువ్వువేసము తొలగించినాడు. మరుక్షణముననే రామసింగు స్వరూప మక్కడ వికారముగా నవ్వచు నిలచినది!

హర్తాజీ మతిపోయినవానిలాగున గ్రుడ్లు తెరచుకొని నివ్వెరపడి చూచి వెనుకకు తిరిగినాడు పారిపోవుటకు. కాని అంతలో మరొక వ్యక్తి నిశ్శబ్దముగను ఆకస్మికముగను చెట్టువెనుకనుండి తిరిగి వచ్చి వాని కెగురైనది.

తుకారాము పిస్తోలు వానివైపు గురిపట్టి యుంచి “ఆ! ఆవేషము లిచ్చట సాగవు. నీ వింకను దొంగవేషములు వేయ ప్రయత్నించితివా నాపిస్తోలులోని గుండు నీమోకాటి చిప్పలో మకాము చేయగలదు. అందులోని గాయము చాల ప్రమాదకర మైనది. జీవితకాలమంతయు కుంటవలసిన యోగ్యత కలుగు చేసికొనకుము. జాగ్రత్త!” అని మందలించినాడు.

హర్తాజీ కంగారుపడుచు పెద్దగొంతుకతో “నేను — మేము — వేళాకోళము — అంతే. మొదటినుంచి — — ” అని యెక్కుగా “ఓ — — — — ” అన్నాడు కెవ్వు మని.

అతడు, అప్పుడే సరుదుకొని లేచి, కడుపు చెక్కలగు నటుల వికారముగా నవ్వచున్న ఫిరోజువైపు చూచినాడు

అతలో మరియొకవ్యక్తి చచ్చట ప్రవేశించి కార్యక్రమమును పూర్తి చేసినది. ఫిరోజు ముఖలక్షణములు బిగిసిపోయినవి. వానియానందము కంగారులో పడినది. వానిదృష్టి తుకారాము వెంట రుసరుస లాడుచు ప్రవేశించిన పెద్దతండ్రి రత్నాజీని వెర్రికేక వేసి గ్రుడ్లు తెరచుకొని కంగారుగా చూచుచున్న హర్తాజీవైపు పోయినది. హర్తాజీ కొయ్యవారి దబేలున క్రింద పడినాడు. స్మృతి పోయినది.

గడగడ వణకుచు చేయి చాపి చూపుచు “అతడు — నేను — అత డేమయిన — — — — — ” అని నోట మాట రాకచాక అన్నాడు ఫిరోజు.

“నీ వంతవరకును సందేహించుట సబబే. అతడు జీవించియున్నవాడేగాని నీవనుకొన్నటుల దయ్యమై రాలేదు. నిన్ను కంగారు పరచవలసి వచ్చినందులకు నాకు చాల పిచారముగా నున్నది. కాని యీతూటరిసన్యాసికి తగిన ప్రాయశ్చిత్తము కావలసినదే. ఆహా! అవును. అది ప్రశస్తమైన పనే” అని రామసింగన్నాడు.

ఫిరోజు క్రిందనుండి చంగున లేచి ముందునకు గెంతి పెదతండ్రిచేయి చాల యాప్యాయముగా పట్టుకొని కన్నుల కద్దకొని “అయ్యా! విమ్ములను చూచుటకు నాకు చాలా ఆనందముగా నున్నది. మీరు స్వర్గస్థులయిరని చెప్పిరిగాని నా కంతవరకును నమ్మకము చాలినదికాదు. మీరు జీవించియుండి సనే మంచిదికదా నాకు. కష్ట మయినను కాలవ్యవధి యయి

నను మీ యాజ్ఞోల్లంఘన నా కెంతమాత్ర మిష్టము లేకపోయినది. కాని మీ మభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకము కానిపక్షమున నాకు కొంచెము ఉప్పున, కొన్నిసిగరెల్లెను మాత్రమిచ్చునటుల మీవీలులోని మూడవషరతు సవరణ చేసిన బాగుండునని నాకోరిక. ఆమార్పుతో నే నీమూడువారములు కావలసినంత కచ్చితమైన కొండవానాగున కాలక్షేపణ చేయగలను." అని ఫిరోజు మనసు వెల్లడించినాడు.

ముసలివర్తకుడు రత్నాజీ కొంచెము చూకుడు మందహాసము చేసి 'అబ్బాయి! ఆషరతు నిన్నిక నెంతమాత్రమును బాధించకూడ చేయును లే. ఇంక చాల యసతుష్టి కరమైన సంగతులు నాకుకూడ యనభవమునకు వచ్చినవి. వాటిసంగతి తరువాత వ్యక్తపరచెదను. ఈలోపున - - -

అతలో రామసి గప్పుడే కదలుచున్న హర్తాజీవైపు చూపుచు "మన మీనాపున నీప్రియకుమారుని వ్యవహారము చక్కబెట్టుట మంచిది." అన్నాడు.

తుకారాము సంగతి గ్రహించి చేరువనున్న చెరువుదగ్గరకు పరుగెత్తి కొంచెమునీరు తీసికొని వచ్చి, హర్తాజీముఖమున పోసి వానికృత్రిమపువేష మూడపీకినాడు. హర్తాజీ నెమ్మదిగా కదల ప్రారంభించినాడు. . వానిదృష్టి ఫిరోజువైపు పరిసరించినది. "నీ వింతకు పూర్వము చచ్చిపోతివికాదా?" అని యొక వెర్రికేక వేసి, "నిన్ను జబారు కొట్టిచంపినాడు. నేనాదెబ్బలు స్పష్టముగా విన్నాను. కాని - అతడు - జబారు కాదు - అతడు - - -" అని మాటరాక గడగడ వణ

ముప్పదిరోడవ పాఠము

కుచ ముఖము రెండుచేతులతోను కప్పుకొని “ నాకు మతిపోయినటుల కనుపించుచున్నది ” అని వెక్కిరి వెక్కిరి యేడ్చినాడు.

రామసింగు స్పష్టముగా కావలసినంత కచ్చితముగా “కాదు బాబు! జబారు కాదు. నిన్నరాత్రి నీకును, జబారునకును జరిగిన సిగ్గుమాలిన సంభాషణ, ఒడంబడిక నేను స్పష్టముగా విన్నాను. అత డీక్షణమున కాళ్ళు చేతులు కట్టతో, నోటకుక్కిన గుడ్డతో వాసిమంచము క్రింద నీకొరకు కనిపెట్టుకొని యుండును. నేను వానికి బనులుగా బయలుదేరినాను నీయెదుటనుండి చెట్టుపక్కకు తప్పుకొని పెద్దయర పొకటి యరచి, క్రిందపడుమని ఫిరోజునకు చెప్పి, వానిపక్కను నేలమీద రెండుదెబ్బలు కొట్టి నాటక మాతయు స్వభావసిద్ధముగా నుండునటుల చేసినాను. అంతవర కాడొంకచాటున దాగొని సంగతాతయు శ్రద్ధగా కనిపెట్టి చూచుచుండిన మీముసలాయనకు నీయపరాధమును నీవే వెల్లడిపరచుకొన్నావు. అందుచేత నీ విక మారుమాట చెప్పక నీజ్ఞాతి కాళ్ళమీద పడి తప్పు ఒప్పుకొని చెంపలువాంతుచుకొని ఊమించు మని పార్థించుము. అదియే మా హృదయపూర్వకమైన సలహా తెలిసినదా?” అని మందలించినాడు.

“అహా! నాసంబంధ మున్నంతవరకును వానిపార్థన మక్కరలేకనే వానిని నామనఃపూర్వకముగా ఊచించుచున్నాను” అన్నాడు ఫిరోజు.

“ ఒక్క షరతుమీద. అత డీనిమిషము నీదేశము విడిచి పోవవలయును ”

మతిమాలిన మరణశాసనము

“అయ్యో! నేను కేవలము దరిద్రుడను. దమ్మిడియైన లేనివాడను. ఒక డిశవరకును నన్ను జలగలాగున పీల్చి పిప్పిచేసి — — — ” అను సంతలో ముసల్మన్లకుడు ముందునకు వచ్చి “ఇవిగో! అయిదువేలరూపాయలకు నోట్లు. ఇవి తీసికొని దేశము విడిచి సాధ్యమయినంత దూరముగా పొమ్ము. వీలుగలిగిన, బుద్ధికలిగి సీత్రవర్తన బాగుచేసి కొనుటకు ప్రయత్నించుము అని నోట్లిచ్చినాడు.

హార్తాజీ సొమ్మించుకొని, చుట్టూను వెగ్రిచూ పొకటి చూచి సత్తువలేని కాడ్పుకొనుచు దూరమున నెట్లెచాటున మాయమైనాడు.

33

సేబ్ రత్నాజీ తీరుబడిగా నవ్వచున్న రామసింగువైపు సిగ్గుపడుచు చూచి, క్షమాపణపూర్వకముగా దగ్గుచు “నేను చేసినది చాలపొరపాటుపని యని రామసింగుగా రనుచున్నారు. నాకును ఆలాగుననే బాధపడినది. కాని, అబ్బాయి! నిన్ను పరిశీలన చేయుట కిది ప్రారాభమున చాల ప్రశస్తమయిన పద్ధతిలాగుననే కనుపించినది. నీ వనిన నా కభిమాన మెక్కువేకాని నమ్మకముమాత్రము చాల తక్కువ. నీ స్థిరత యెప్పటికిని కుదరునటుల కనుపించినదికాదు. అందుచేత నలుగురు నేను యాకస్మికముగా ప్రమాదవశమున మరణించితినిని

నమ్ముటలు చేయవలసినదని. నేను మొదటినుండియు చాల బుద్ధిమంతుడని యభిప్రాయపడియున్న హర్తాజీవాటివాడి తటి మర్కారుడగుననియును ఇతటి నీచముగా ప్రవర్తించి మన కన్నికష్టములు తెచ్చిపెట్టిననియును నా కావతయైన ననుమానము కలిగినదికాదు!”

ఫిరోజు రామసింగునైపు లిగి “ఇది మీకుకూడ తెలియునా యేమి?” అన్నాడు.

“అ! కాని ప్రారాభమున కా వకీలు పరశురామపట్టునకు తప్ప యితరు లెవరికిని వెళ్లిన నవకాశము లేని పీఠమును మిత్రులు కొనిపత్రికలలో కనుపించినవి. రహస్యముగా నుండవలసిన యీషరతులు పరశురామపట్టు గొంతుకలోసినను పత్రికలో ప్రచురపరచడుకదా! అందుచేత పత్రికచూడగనే నాకు కొంచెము సందేహమున కవకాశము కలిగినది. మీపెదనాయనగారి కళ్ళెబరి మక్కడ నీటివారను కనుపించలే దనిసంగతి విపరీతముగ కనుపించి కొంతయనుమానము కలిగినది. అందుచేత నేను ప్రమాదము సాధించినదని చెప్పుకొనినచోటకు పోయి చాలరహస్యముగా ప్రవర్తించి చుట్టు ప్రక్కల వాకబుచేసినాను. రత్నాజీని ముంచివేసి వానికళ్ళెబమును సముద్రమున కీడ్చుకొనిపోయినదని యభిప్రాయపడుట కాధారమైన యాసముద్రపుపోటు, వాని కాకస్మికమరణము తెచ్చిపెట్టినదనుకొనిన యాదిక్కు-మాలిన స్నానమున కతడు పోయిన తరువాత నొకగంటకుగాని రా లేదని నేను సహేతుకముగా ఋజువు పరచుకొన్నాను. గట్లు యెగువున, దిగువున

చాలాసేపు వెతకినాను. చివరకు, అప్పటికప్పుడే చాలవరకు చెదిరిపోయి యస్పష్టముగా నున్నవానిజాడలు దొరకినవి. ఎంత యస్పష్టముగానున్నను న స్పృహదేశమునకు తీసికొని రాగలిగినంత స్పష్టముగా మాత్ర మున్నవి. అత డీయింట హవే శిచిస్టుల స్పష్టపరచినవి. ఇక్కడ కాపున్నజబారు వానిమామూలుపద్ధతిగా గాక మంచిప్రశస్తమయిన విలువగల తినుబండారములు కొనుచున్నటుల వాకబుమీద తెలిసికొన్నాను. చిట్టచివరకు రత్నాజీ, యింటివెనుకవైపున పరిశ్రామార్థము పచారుచేయుచుండుట నేను కనులార చూచినాను. పత్రికావ్యాస మెవరు పాపినారో, నాకాక్షణముననే స్ఫురించి నది.”

రత్నాజీ వెర్రినవ్వు నవ్వుచు “అది ఫిరోజునకు కొంచెముదోకము కలుగచేయు ననుకున్నాను” అన్నాడు.

“నా కందు స్ఫురించిన యవసవ్యత నే నప్పుడే వ్యక్తపరచి యుదాను. కాని వీలులోనిషరతులు నెరవేరకుండ చేయుటకు నాపూర్వపుప్రతికక్షియైన డాక్టరుకర్ణాబర్వే యప్పటికప్పుడే రెండవపక్ష మవలంబించినాడని నాకు తెలియవచ్చినది. చివర మే మిక్కడకు వచ్చినప్పుడే ఈప్రహసనమునకు ముగళము పాడ నిశ్చయపరచుకున్నాను. డాక్టరుబర్వే సిగ్గుపడి వ్యాపారమునకు సన్యసించి పోయినతరువాత హర్తాజీయే స్వయముగా కార్యభారము వహించుటచే యిదంతయు నీవిధముగా పరిసమాప్తినొందునని నే నభిప్రాయపడి రత్నాజీగారిని కలిసికొని సంగతినందర్భములు మాటలాడుటకై రాత్రి ఎనిమిదిగంటలకు వానిదగ్గరకు పోయినాను.

నేను ఒబారును కనిపెట్టి యతడు వానియజమానుని కి భోజనము సిద్ధముచేయునని పంపించియున్నాను. అత డాలాగునచేయుటకు మారుగా యిది వేలనూపాయల కిమ్మత్తుగల నోట్లు తెచ్చి యానందించసాగినాడు. ఆహా! నవ్వుకరుముగ డకొడుకు యజమానుని హత మార్చియుండునని కంగారుపడి వానిని చీవాట్లు పెట్టుటకు ముందుకు పోదలచుకొనునంతలో హర్తాజీ యక్కడకు వచ్చి ఫిరోజును హతమార్చుటకు జేరము స్థిరపరచుకొన్నాడు.

హర్తాజీ వెడలిపోయిన తరువాత నే నాయుట పువేళించి చప్పుడు చేయకుండ, నోట ధ్వనియైన రాకుండ జబారును స్వాధీనపరచుకొని, కట్టిపెట్టి, యతడు కథలయు సప్రమాణముగా నంగీకరించునటుల చేసినాను. యజమానునిదగ్గర యపరిమితమైన ధన మున్నదని యప్పటికి వారమునోజుల క్రిందటనే కనిపెట్టిన యాతు గురిముండకొడుకు, ఆకస్మికముగా వానిపై బడి కాళ్ళుచేతులు కట్టివేసి మీదివరుస గదులలో నొకదానిలో బంధించి దేశము విడచి మోల్కేను పారిపోవుటకు యేర్పాటులు పూర్తిచేసికొన్నాడు. హర్తాజీ యమభటునిలాగున వచ్చి వాని కాస గొలిపి యడ్డురాకపోయిన పక్షమన వా డీసరి కెగిరిపోయి మార్గమధ్యమున నుండియుండును. నాకు దొరకకనే పోయియుండును. కథ వేరుతోన పట్టియుండును.

నేను తక్షణము పోయి, రత్నాజీగారి కట్ల విప్పి, హర్తాజీగారి చార్జనమును కార్యమును వానినోటినుండియే విననటులచేయుటకై వీరి నిక్కడకు తీసికొనివచ్చినాను.

“ఈమథ్యాహ్నము, నే నిచ్చటకు వచ్చి, జబారులాగున వేషము తయారుచేసికొని వాని కుళ్ళు గుడ్డలుకూడ ధరించి నాను. మిగతసంగతి మీకందిరకును తెలిసినదే. సరే. కాని — — — రత్నాజీగారూ! మన విప్పుడు జబారుసంగతేమి చేయవలసియున్నది?” అని యడిగినాడు.

రత్నాజీ నొందరగా “పోనిమ్ము! పోనిమ్ము! వానిని స్వేచ్ఛగా పోనిమ్ము వానికి కొంతడబ్బు యిచ్చి పంపివేయదము. అదియె మంచిపద్ధతి. లేనియెడల వానివిచారణసమయమున హర్తాజీ కథతయు వెల్లడియగును. ఏలాగయినను, అతడు నాసోదరకుమారుడేకదా! అదిమాత్రము నాకు కాదా! జబారు నావలకు గెంటివేయుడు. స్వలాభము కోరియైనను నోరు మూసికొని యూరకుండును.” అని చాలకష్టముగా వ్యక్తపరచినాడు.

“మన మిదివరకే యొకశార్జన్యమును మాటుపరచి న్యాయశాస్త్రము కంట కారము కొట్టినాము. రెండవదికూడ చేయుటలో దోషము లేదు.” అని రామసింగంగీకరించుచు నవి “ఫిరోజు! నీవు తుకారామువెంట మాయింటికి వెళ్ళుము ప్రస్తుతము. నేను రత్నాజీగారిలో యొంటరిగా కొంత ముచ్చటించవలసి యున్నది.” అన్నాడు. ఆయిరువు రచ్చటనుండి తగినంతదూరము పోయినతరువాత రామసింగు ప్రసంగము తి

రిగి యందుకొని “అయ్యా! నేను మీకు చెప్పలేనివాడను కానుకాని, అయినను మీరు చేసినది చాల చిన్నతనపుపని యని చెప్పవలసి వచ్చినందులకు నాకు చాలవిచారముగా నున్నది. క్షమించ ప్రార్థించుచున్నాను. మీమతిమాలినప్రవర్తన మీకుర్రవాని నొకనిని యొకసారికాను. అధమము అరడజనుసారులకు తక్కువకాక గడ ప్రాణపాయకరమైన స్థితిలోనికి తెచ్చినది. అదియే రెండవవాడు బుద్ధిపూర్వకముగా హంతకుడగునటుల చేసినది. అందుచేత మీకు దానికి పరిహారార్థముగా నాచిన్నవానిని మెహతాభిరోజును మీయావదాస్తికిని ఉత్తరాధికారిగా నియమించి ఆదరపూర్వకముగా చూచుమండవలయునని నాకోరిక. అదికాక” అని క్షణ మొగి పాడుపడిన యాయుటివైపు చేయి చాపి చూపి “అతడు సరియైన యధికారి యగువరకును వాని నీప్రదేశమున సహరివారముగా నిలిపి నాపన్నియు సరియైన స్థితిలో నుడువటుల చేయుడు. అతడు సత్ప్రవర్తననుడును, సమర్థుడును. నామాట విని నేనుచెప్పినటుల చేయుడు. దానిలోని మంచిచెడ్డలు ముంచుముందు మీకే బోధపడగలవు? అన్నాడు.

ముసలిరత్నాజీ వానిప్రవర్తనలోని పొరపాటు పూర్తిగా బోధపడినందున సిగ్గుపడి రామసింగుతో సమైక్యముగా చి

త్తము తమసలహాకు వందనములు. నేను తప్ప కాలాగుననే చేయుదును అన్నాడు.

అతడు తరువాత సాధ్యమయినంత త్వరలో సంతవరకు చేయుటయేగాక సర్దారు మాణిక్యలాలుతో వియ్య మందుట కూడ జరిగినది.

సంపూర్ణము.

రాబోవునవలలు.

దొంగల దొంగ ఎవరు

(పరిశోధకనవల) మూడుభాగములు

ఒక్కొక్కటి 0—8—0

మరియొక హత్య

0—8—0

(పరిశోధకనవల)

శ్రీకృష్ణాబుకు డిపో

రాజమండ్రి

శ్రీ సీతారామాంజనేయప్రెస్, రాజమండ్రి

